

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1997. szeptember
CXXXII. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület
folyóirata
CXXXII. évfolyam 9. szám
(szeptember)

A Szerkesztőbizottság tagjai: Apatóczy István,
dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Gencsi Zoltán,
dr. Gőbölös Antal, Kertész József, Kovács Gábor, Mi-
zik András, Pintér Ottó, Pápai Gábor (a bizottság el-
nöke), Sántha Antal, dr. Szendrődi László, dr. Szikra
Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla, Vaski László

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Kiadó: Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó: Dr. Szikra Dezső

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon: 201-7737

Nyomdai munkák: Csathó és Társa
Nyomdaipari Kft.
Eger

Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1997. szeptember 1.

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad (1027 Budapest, Fő u. 68.) Megjelenik havonta.

A címlaphoz: Az Országos Erdészeti Egyesület zászlaja leng Drégely várfokán
Fotó: Pápai Gábor

СОДЕРЖАНИЕ

Выездная Сессия

Венгерского Лесного Общества

TARTALOM

VÁNDORGYŰLÉS '97 Balassagyarmat

KÖZGYŰLÉS

Főtitkári beszámoló	259
Ellenőrző bizottsági beszámoló	265
Elnöki zárásó	269

VÁNDORGYŰLÉS

Nógrád vármegye erdőgazdasági leírása	271
150 éve született Mikszáth Kálmán	276
A résztvevők	278

ERDÉSZETI POLITIKA

Puskás Mihály: A magánerdő-gazdálkodás helyzete	279
Szalóky Tibor: Magánerdő-gazdálkodás	280
Apeldoorni Deklaráció	281
Dr. Csötönyi József: Tézisek a 21. század erdészetéről	282
Péchy Tamás: A pénz beszél?	282
Az FM-ben Dauner Márton tartott sajtótájékoztatót	283

AZ ÉV FÁJA A KISLEVELŰ HÁRS

Dr. Molnár Sándor: A kislevelű hárs fájának tulajdonságai és ipari felhasználása	284
--	-----

ERDŐKERÜLŐBEN

Dr. Járasi Lőrinc: Adatok a MÁLLERD tevékenységéről (II. rész)	286
Barátossy Gábor: Megnyitóbeszéd	
Ópusztaszeren	287
Gabnai Ernő: Erdész tájfutók a Nyírségben	288
Bejczy Péter: Pannónia erdészthalálkozó, 1997	
Szabó József: A szegedi Kiss Ferenc Szakközépiskola diákjai és tanára Kárpátalján (II)	292
EGYESÜLETI HÍREK	294

INHALT

GENERALVERSAMMLUNG '97 des Forstvereines

CONTENTS

The Hungarian Foresters
Assembly '97

„Az erdőgazdálkodás csak olyan országokban tudott eredményeket elérni, ahol politikai hullámverések nem zavarták meg a fejlődés útját és menetét.”

Kaán Károly

A fenti idézet fogadta a Közgyűlésre érkezőket abban a hatalmas sátorban, melynek költsége oly magasra tornáztta az 1997. évi Vándorgyűlés részvételi díját. Ám most is bebizonyosodott, hogy a minőséget meg kell fizetni (a szomorúbb az, hogy sokaknak nincs miből).

Aki tavaly ősszel vagy idén tavasszal járt az Ipoly partján, ahol most az Ipoly Erdő Rt. vendéglátói fogadták a megjelenteket, tapasztalhatta, hogy varázslatos dolgok történtek.

Az egykori szemétdomb helyén guszpuszós farácsos kerítéssel körbevett parkoló, a hétvégi park kissé elhanyagolt területe felújítva és zászlódíszbe öltöztetve, gyönyörűen nyírt gyepon az árnyat adó fák alatt padok várták a vendégeket. A drótkerítéseket befütték a tavasszal vetett hajnalkafolyondárok.

Az Ipoly-parthoz közeli részekben is egy-egy fűzfa alá elhelyezett pad jelezte a vendéglátók figyelmességét.

Márton Krisztina és Kiss Szilvia énekesek

A tér közepén – mint hajdan Ali bászé – állt a központi sátor, sarkain és oldalán kiugró „bástyákkal”. Ezekben a bástyákban helyezte el az Ipoly Erdő Rt. a munciót. A Közgyűlés hivatalos első feléig csak „vaktöltény” fogyaszthattunk a jéghideg üdítők és a kávé erejéig. Az éhesebbje virslivel mulaszthatta éhét.

Fegyelem, tisztaság, rendezettség, nyugalom áradt az egész területen a mindenre kíváncsiskodó megjelentek felé.

Pontban 14 órakor Goldperger András levezető elnök lépett a mikrofonhoz és üdvözölte a jelenlévőket, majd felkérte a Balassagyarmati Rézfűvös Kvintettet (Tóth Miklós, Ember Péter, Rampasék Tamás, Gyimesi László, Veres Tamás) és két bájos ifjú hölgyet, Márton Krisztinát és Kiss Szilviát – mindkettő ének – műsoruk megtartására.

SCHMOTZER ANDRÁS elnök megnyitja a közgyűlést.

Tisztelt Közgyűlés! Kedves Tagtársak! Kedves Vendégeink! Hölgyeim és Uram!

A szakos éves nagy rendezvényünk színhelyének megválasztása nem véletlenül esett Balassagyarmatra, az Ipoly Erdő Rt.-re, hiszen Egyesületünk történetében még az elmúlt 131 év alatt nem került sor a térségben ilyen rendezvényre.

Miért döntöttünk e helyszín mellett?

– Mert az itt dolgozó szakemberek kifejezték abbéli szándékukat, hogy ismerje meg az ország szakembergárdája ezt a csodálatos, bár nem könnyű természeti viszonyok között gazdálkodó egyseget.

– Mert az előző néhány évtizedben mostohán bánt az irányítás e térséggel. Végre sikerült kilábalni nem kis erőfeszítések árán a hullámvölgyből.

– Palócország fővárosa különös hangulatot áraszt magából, ez a térség számtalan nagyságot adott a magyar történelemnek mind a művészetekben, mind a tudományban.

Engedjék meg, hogy köszöntsem a 4000 fős tagságunkat reprezentáló 360 küldöttet és valamennyi tisztelt jelenlévőt. Külön tisztelettel köszöntöm külföldi vendégeinket:

– Dipl. Ing. Bertram Blint, Ausztria Erdészeti Egyesületének elnökét,

– Walter Hartmant, a Bajor Erdészeti Egyesület volt elnökét, a Német Erdészeti Egyesület képviselőjében,

– Friedrich Prandl urat, az OEE tiszteletbeli tagját,

– Manfred Zielkét, az OEE tiszteletbeli tagját,

– Dipl. Ing Roland Migendeét, az OEE tiszteletbeli tagját,

– Orf. DL. Franz Ratz főerdőtanácsost, Ausztria képviselőjében,

– Jan Michalikot, a határon túli Erdőgazdálkodás képviselőjét.

Köszöntöm az OEE magyar tiszteletbeli tagjait, dr. Madas Andrást és dr. Szőnyi Lászlót, dr. Török Gábort, az Ipoly Erdő Rt. igazgatóságának elnökét, Kondor Endrét, az Ipoly Erdő Rt. vezérigazgatóját, a házigazdánkat.

Köszöntöm Juhász Pétert, Balassagyarmat város polgármesterét, Dauner Mártont, az FM Erdészeti és Faipari Hivatal elnökét, dr. Kovács Mátyást, a KTM Természetvédelmi Hivatalának fősztályvezetőjét, dr. Becker Lászlót, a KVI osztályvezetőjét, dr. Kolosár Józsefet, a Soproni Egyetem rektorát, dr. Faragó Sándort, a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kar dékánját, dr. Solymos Rezsőt, az MTA Erdészeti Bizottságának elnökét, dr. Führer Ernőt, az ERTI főigazgatóját, dr. Tóth Istvánt, az OMBKE volt elnökét, Bartos Istvánt, a Nógrád megyei MTESZ elnökét, és végezetül köszöntöm az Ipoly Erdő Rt. valamennyi munkatársát.

□

Dr. Török Gábor, az Ipoly Erdő Rt. igazgatótanácsának elnöke üdvözlő szavai után Kondor Endre vezérigazgató lépett a mikrofonhoz.

KONDOR ENDRE

Tisztelt Vendégeink, kedves Kollégáim!
A házigazdák nevében szeretettel köszöntöm e sátor kedves közönségét.

Szeretettel köszöntök mindenkit Mátyás Imre, Mikszáth Kálmán városában, a jó palócok földjén.

Erdőgazdaságunk számára megadta a sors azt a lehetőséget, hogy a sok évtizedes vendéglátást, melyet a mi erdészgárdánk országszerte eddig kapott a vándorgyűléseken, most viszonzhassuk.

Amikor elhatároztuk, hogy vállalkozunk e vándorgyűlés megrendezésére, erőt adott nekünk az a megtapasztalt összefogás, mellyel a testet és lelket nyomorító mély gazdasági gödörből kikapaszkodtunk. Rábédrtünk, hogy van már erők; mint amikor a beteg ember a betegség által összes nyavalygását odahagyja, s ráeszmél újult erejére. És eléri őt az a hiú büszkeség, mely arra sarkallja, hogy bizonyítsa önmaga és környezete előtt újult erejét és teljesítőképességét.

Ezzel az egészséges hiúsággal és büszkeséggel szeretnénk most szűkebb hazánkat, az általunk művelt, kezelt borszőnyi és cserhádi erdőt, munkánk gyümölcsét bemutatni. Szerény és kollegiális vendéglátói szeretnénk lenni Önöknek, Nektek. Ha hiába csúszik házigazdai szerepünkbe, kérjük, nézzék el, nézzétek el.

Egyesületi tagságom kezdete, 1957 óta nagyon sok vándorgyűlésen megfordultam. Többek között azt láttam mindig, hogy a vándorgyűlés nem csupán a küldöttek közgyűlése, hanem a magyar erdészársadalom nagy-nagy találkozója. És ez így jó! Nagyon-nagyon jól van ez így!

Ezért vetjük a bátorságot Szabó Ferenc kollégámmal, Salgótarjáni Erdészeti központ vezetőjével, helyi csoportunk elnökével ahhoz, hogy meghívjuk ide az ünnepi vacsorára gazdaságunk és helyi csoportunk nyugdíjas egyesületi tagjait, akik közül sokan talán soha nem jártak vándorgyűléseinken. Kérem Elnök úr és az elnökség utólagos engedélyét, engedelmét. Nyugdíjas kollégáink közül 52-en fogadták el a meghívást. Tisztelettel köszöntöm őket és kérem, érezzék jól magukat.

Aktív szellemi dolgozóink nagy része is itt van, akik nagy többségben egyesületi tagok. Ők a rendezők, szervezők a mai napon is, a holnapi napon is aktívak. Szeretném őket is megüdvöztetni köszöntéssel.

Nem jöttem el – a betegek kivétel természetesen – meghívás ellenére a kicsinyhitűek, a sértődöttek, vagy más, dőlyfős csoportokhoz tartozók. Ők úgy tűnik, nem hisznek az Ipoly Erdő Részvénytársaság végleges felemelkedésében, és – mint egyetlen olyan szervezet, mely szakunkat összetartani, talpon tartani és előrevinni tudja – az Országos Erdészeti Egyesület erejében. Őket nem köszöntöm innen a messze távolból.

**Kondor Endre
köszönti a megjelenteket**

Erdőgazdaságunk a kárpótlás előtt 69 600 ha állami erdőterületet kezel a Bőrszőny és a Cserhát hegységben. 5300 ha-t jelöltünk ki kárpótlásra. A földhivatali átvezetések, bejegyzések után 64 300 ha kincstári erdőt fogunk kezelni.

Tizenegy erdészet és egy gépjárat üzem működik gazdaságunknál.

Erdészeinknél jellemzően egy erdészetvezető, egy műszaki vezető, két adminisztrátor kolléga dolgozik. Harminc erdőmérnök, kilencvenkét területvezető erdésztechnikus áll alkalmazásban cégünknel. Összes létszámunk a tegnapi napon 345 fő, melyből 57% szellemi, 43% fizikai dolgozó.

Erdőfelújításainkat 80%-ban természetesen úton végezzük.

Erdősítési hátralékunk 76 ha, ez 1992 óta a felére csökkent.

Fakitermelésünk évi 150 000 bruttó m³. A kitermelési lehetőség az üzemtervek szerint 270 ezer m³. Faiparunkat teljes mértékben privatizáltuk. Cégünk adózás előtti eredménye 1996-ban 50 millió forint volt. Évek óta banki hitel nélkül gazdálkodunk.

Igen tisztelt hallgatóság!
Kis türelmüket kérem még. Néhány gondolatot kérem fogadják be, ha azok befogadásra érdemesek.

Akik tavaly ott voltak Szegeden, emlékeznek arra, hogy meghívásomban azt mondtam, azokat várjuk Balassagyarmatra szeretettel, akik Bedő Albert gondolatát szívükbe zárják és aszerint cselekszenek. A tavalyi jelmondat így hangzott:

**„Szeressük hazánkat,
nemzetünket és szakunkat hűséggel,
egyetértéssel és összetartással.”
(Bedő Albert)**

Nos, döntse el mindenki, hogy tiszta lelkiismerettel ül-e itt. Mert az egyetértés és összetartás az elmúlt esztendőben is bekor-

molódott szakunk és egyesületünk életében. Nem állítottam fel itt gyóntatószéket. Gyónjon meg mindenki önmaga előtt, és Istenünk, istenként szeretett erdőnk előtt. Kérem, hogy egy hónapban legalább egyszer tartson mindenki félórás meditációt kedvenc erdőrésztetének egyik tuskóján ülve.

Jelen vándorgyűlésünk jelmondata, mely néhány órán át itt függ a szemünk előtt, sajnos keményen aktuális. Pedig Káán Károly több, mint 90 éve vetette papírra ezt a gondolatát.

Nem kell hangsúlyoznom, hogy a mai politikai hullámverések százfélé hűzzák szét az erdészszak egységét, s milyen keményen ostromolják az erdőt.

Szétszórtan élünk. Négy minisztérium hivatalnokainak akarata, vadászati, természetvédelmi, vadászkamari törvények elmentmondó paragrafusai, hatósági hatalmi törekvések szövevénye hatja át az erdész életét s az erdő sorsát. Pedig lehetne ezt másként! Élhetünk szétszórtan, dolgozhatunk magánerdőben vagy kincstárban, nemzeti parknál vagy részvénytársaságnál, hatóságnál vagy erdészkerületben, de az erdészeti politika, a szakma, a szak lehetne, legyen egységes, egy!

Hónapok, évek óta, észrevétlenül, szinte tudatom alatt fogalmazódik bennem az erdő új fohásza. A mai napra e fohász impurumát papírra vettem. Íme:

Fohászodom hozzátok emberek, természeteteknél fogva Isten csúcscragadozói!

- **Ügyeskedő kufároknak ne engedjétek testemet szétdarabolni.**
- **Hatalmi dolyfötöket ne rajtam éljétek ki!**
- **Ne engedjétek, hogy megérintsen engem a Ti egymás iránti jövedelem- és pénzirigységetek.**
- **Ne élőködjétek rajtam dolyfős bürokraták, pénzsóvár erdőgazdálkodók, sanda politikusok!**
- **Szabadítsatok meg engem a fáimat nyúvó kicsi és nagy foltvajaktól, a vadjaimat rabló kicsi és nagy vadorzóktól.**
- **Használjátok bátran értékeimet. Tudjátok már hol vannak értékhatárait, ne lépjétek túl azokat.**
- **Óvjatok engem a sötétzöldek mániákus, már-már beteges természetvédelmétől. Természeti értékeim védelmét bízzátok kiművelt, tudós koponyáokra.**
- **A fa, a cserje, a millió lágy szárú, a vad, a rovar, mind-mind az enyém. Vessétek eszetekbe: Ti csak átmenetileg kaptátok használatra istenietektől!**
- **Ha életben hagytok, nem teszlek gyorsan gazdaggá, de megóvlak titeket a szegénységtől.**

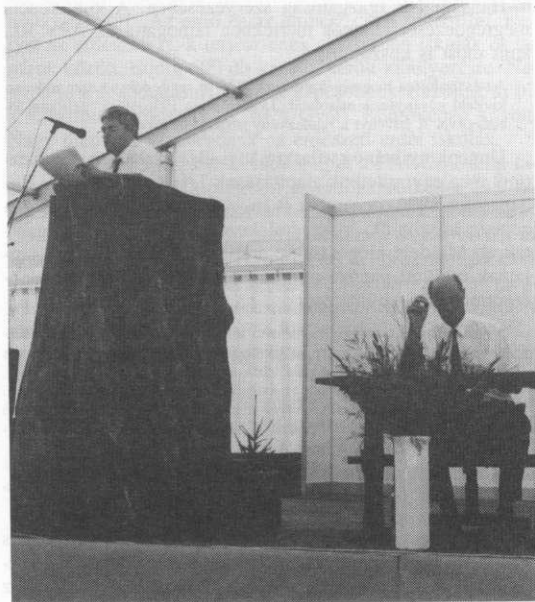
FŐTITKÁRI BESZÁMOLÓ

DR. SZIKRA DEZSŐ:

Tisztelt Közgyűlés! Kedves Kollégák!

Egyesületünk 131 éves történetében ma tartjuk a 67. Vándorgyűléssel egybekötött közgyűlésünket, itt Balasgyarmaton pedig első alkalommal találkozunk.

Mielőtt az elmúlt 15 hónap eseményeiről beszámolnék, szakmatörténeti évfordulókról szeretnék röviden megemlékezni az elmúlt évek főtitkári beszámolóihoz hasonlóan.

A főtitkár beszámolóját tartja

Egyik legkiemelkedőbb erdészpolitikusunk, Egyesületünk egykori alelnöke *Kaán Károly* születésének 130. évfordulója néhány hete, július 12-én volt. Egy főtitkári beszámolóban nincs mód részletesen bemutatni egy olyan változatos és gazdag életutat, mint amilyen *Kaán Károlyé* volt, de a pályafutásával kapcsolatos két gondolatsort azért engedjenek meg.

Kiváló erdészpolitikus és közgazda volt, aki az erdőgazdálkodást a nemzetgazdaság egészének figyelembevételével képviselte. Bizonyította, hogy az erdésznek fontos szerepe van – lehet – a népesség- és a népjólétügyben. Elsők között ismerte fel, hogy az erdészeti ügyét más ágazatokkal össze kell kapcsolni, a felmerülő feladatokat együtt kell megoldani.

Tevékenységének középpontjában az államerdészet és az Alföld fásítása volt. Elévülhetetlen érdeme, hogy a trianoni békeszerződés után azonnal kidolgozta a gyökeresen megváltozott helyzetnek megfelelő erdészeti politikát és haladéktalanul hozzáfogott annak megvalósításához. Munkájának eredménye törvényekben, jogszabályokban, könyvekben, röpiratokban és újonnan telepített, felújított erdők hektárezeiben valósult meg.

A másik gondolatkör – és itt személyes kötődésemet sem akarom véka alá rejteni – a természetvédelem érdekében kifejtett munkássága. Őt tekinthetjük a modern magyar természetvédelem egyik megteremtőjének.

„A természeti emlékek fenntartása” című, általa írt kiadvány előszavában ezeket olvashatjuk:

„Korunk szédítően rohamos fejlődése legtöbb helyütt szinte váratlanul éles ellentétet teremtett a kulturális kérdések és a természet háztartásának érdekei között...”

A modern kultúra ugyanis sok tekintetben oly egoiztikusan és oly könnyőrelműl bának el a természeti alkotásokkal, hogy a védelem és a mentés munkája halaszthatatlan!

Kormány-akciónak társadalmi tevékenységgel párosulva kell mielőbb közrehatnia arra, hogy a kultúra és a természet háztartásának éles ellentétei lehetőleg kiegyenlítést nyerjenek.

Ez nem jelent állásfoglalást a kultúra haladásával szemben. Csak a természet alkotásának kíméletét kéri annak barátai a haladó kultúrától.”

Ezt a gondolatsort 1909-ben fogalmazta meg. Teljes mértékben aktuális ma is, hiszen a tavaly nyáron elfogadott erdő- és természetvédelmi törvény (elnézést az egyszerű címhasználatért) indoklásában hasonló gondolatok fogalmazódtak meg.

A „Természetvédelem és természeti értékek” című 1931-ben megjelent könyve alapmű a természetvédelmi szakirodalomban. Az 1935. évi IV. törvénycikk összekapcsolja az erdő és a természetvédelem ügyét. Alapelvei között egyértelműen felismerhetők *Kaán* törekvései, útmutatásai, munkái.

Kaán Károly 1925-ben az öt ért támadások miatt visszavonul a közéleti munkából, és csak 1938-ban az Országos Természetvédelmi Tanács elnökeként tér vissza. Meggyőződéssel hirdeti az erdészet és természetvédelem szoros kapcsolatát, sok esetben egymásra utaltságát.

Kaán Károly 1940-ben halt meg. Köztudott, hogy Egyesületünk két kitudatási emlékérmé közül az egyik az ő nevét, emlékét örökíti meg 1984 óta. Megjegyzem, hogy 1995-ben az Európai Természetvédelem Éve és az első természetvédelmi törvényünk kihirdetésének 60. évfordulója alkalmából megszületett *Farkas Lajos* „Az erdők szerelmese” c. könyve, amely *Kaán Károly* életét dolgozza fel. A könyvet az FM Erdészeti Hivatal utóbb kiadta.

A másik esemény, amelyről meg kívánok emlékezni 1897. december 31-éhez kötődik. Ekkor jelent meg a Földművelésügyi Minisztérium rendelete, amely alapján Selmebányán az Erdészeti Akadémia és a négy erdőri szakiskola (Temesvár–Vadászerdő, Görgényszentimre, Liptóújvár, Királyhalma) mellett erdészeti kísérleti állomások léte-

sültek. Ezzel intézményesült az erdészeti kutatások ügye. E szervezést tekinthető a mai Erdészeti Tudományos Intézet jogelődjének, azaz 100 éves jubileumát ünnepelheti az ERTI.

A rendelet megszületésében, a kísérleti állomások felállításában jelentős szerepet játszott az OEE és személy szerint *Bedő Albert* országos főerdőmester, ezért az ERTI és az OEE 1998. első felében rendezvényt sorozat keretében fog megemlékezni erről a nagy jelentőségű szakmatörténeti eseményről.

Tisztelt Közgyűlés!

A múlt évi beszámoló végén néhány pontban összefoglaltam a következő év általam legfontosabbnak ítélt feladatait. Ezekről szeretnék először beszámolni.

A legfontosabb feladatunk a betervezett évfordulós rendezvényeink sikeres lebonyolítása volt.

Egyesületünk múltjához méltóan kívántunk megemlékezni nemzeti és szakmánk jeles eseményeiről: a Millecentenáriumról, Egyesületünk alapításának 130. évfordulójáról és az 1936-os budapesti II. Nemzetközi Erdőgazdasági Konferencia (mai nevén Erdészeti Világkongresszus) 60. évfordulójáról.

Millecentenáriumi megemlékezés-sorozatunk csúcspontja az 1996. évi Ópusztaszeri Vándorgyűlés volt. Múltóbb színhelyet nem találhattunk volna és ráadásul az időjárás is kegyes volt hozzánk.

Meg kell jegyezmem, hogy mi erdészek joggal lehetünk büszkék e történelmi emlékhely kialakításában, létrehozásában végzett munkánkra. Látogatók százai élvezhetik az erdőtelepítés, fásítás jótékony hatását, a *Csete György* tervezte gyönyörű „jurtaházakban” elhelyezett erdészeti múzeum, a szabadtéri erdészeti kiállítás látványait. Nem lehet meghatottság nélkül elhagyni az erdő templomát és a korabeli berendezéssel felszerelt erdészházat. Természetesen nem erdészeti közreműködéssel készült, de azért hosszú ideig emlékezetes marad valamennyiünk számára a *Feszty-körkép* megelevenedő történelmi esemény, amelyről joggal mondhatjuk, hogy a magyar nép legnagyobb történelmi pillanatai voltak.

A Vándorgyűlést követően szerte az országban még számos megemlékező ünnepséget rendeztek kollégáink. Több helyre elnökségünk tagjai is eljutottak, ahol honfoglalási emlékműveket, emlékoszlopokat avattak (például a Mecseki, a Nagykunsági, a Kiskunsági, a Kiszaloldi, a Pilisi Rt. területén).

A Millecentenáriumi jegyében zajlott le Telkibányán az Országos Bányász-Kohász-Erdész Találkozó, Zircen pedig ebből az alkalomból

avatták fel Majer professzor úr emléktábláját a múzeum panteonjában. Mindkét eseményen az elnökség is képviseltette magát. Az Egyesület július 31-én avatta Millecentenáriumi kopjafáját Budapesten a Vajdahunyadvár főbejáratánál. A rangos, Budapest egyik leglátogatottabb helyén felállított kopjafát *Kalitz Mihály* hétfalusi fadaragó készítette a vigádpetendi fadaragó táborban.

A Millecentenáriumi alkalmából egy emlékérmét adtunk ki, melynek egyik lapja Árpád nagyfejedelmet ábrázolja a Honfoglalásra emlékeztetve, míg a másik lapján egy hatalmas, életerős tölgyfa 130 éves Egyesületünket szimbolizálja.

Időrendben a következő nagyrendezvény szeptemberben volt Sopronban, ahol a II. Nemzetközi Erdőgazdasági Kongresszus és a IUFO IX. Kongresszusának 60. évfordulóját ünnepeltük 2 napos megemlékezés konferencia keretében nemzetközi részvétellel. A fél-félnapos előadásorozatot mindkét napon tanulmányút egészítette ki a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt., a Kiszaloldi Erdészeti Rt. és Fertő-Hansági NP Igazgatóság szervezésében. A konferencia megrendezését jelentős mértékben támogatta az ÁPV Rt., amit most is köszönünk.

Az évfordulóra megcsináltattuk az 1936-os rendezvény szinte művészi kivitelű jelvényének másolatát „In memoria 1936-1996.” felirattal kiegészítve. A jelvényt a rendezvény résztvevői kapták.

Ünnepi, nyilvános választmányi ülés keretében emlékeztünk meg egyesületünk alapításának 130. évfordulójáról Budapesten, 1996. december 9-én. Az ünnepi külsőségek közepette köszöntők, visszaemlékezések, előadások hangzottak el. Mindezt kiegészítette a Pártoló Tagok Tanácsa tagjainak merített papírra nyomott emlékközzel és emlékkéremmel való kitüntetések.

Nyírádi Lajos tagtársunk erdészeti témájú érem- és jelvénygyűjteményéből kis kiállítás, az erre az alkalomra kiadott levelezőlap és a posta jóvoltából első napi bélyegzés várta a résztvevőket az előcsarnokban. Minden résztvevő megkapta az évfordulóra veretett bronz emlékérmét. Az ünnepséget **Wagner Károly**ra, Egyesületünk egyik alapítójára való főtűkari megemlékezéssel és az FM panteonjában lévő szobrának megkoszorúzásával fejeztük be.

Az Erdészeti Lapokban januártól kezdve közöltük *dr. Király Pál* főtűkár-elődöm cikksorozatát egyesületünk történetéről, mely sorozat mintegy felvezette a decemberi ünnepi megemlékezést.

Itt jegyzem meg, hogy a három évfordulóval kapcsolatos központi rendezvényeken elhangzott előadásokat összegyűjtve „A millecentenáriumi éve az OEE-ben” címmel az Erdészettörténeti Közlemények XXX. köteteként kiadta

egyesületünk a Nyírerdő Rt. és a Mátra-Nyugatbükki Erdészeti Rt. anyagi támogatásával. A kötet szerkesztését *dr. Oroszi Sándor*, az Erdészettörténeti Szakosztály elnöke végezte el – köszönet érte.

Itt köszönöm meg *dr. Király Pálnak* a három évfordulóval kapcsolatos rendezvényt sorozat megtervezésében nyújtott nélkülözhetetlen segítségét.

Tisztelt Közgyűlés!

A felsoroltakból is talán érzékelhető, hogy nagyon gazdag programot terveztünk és valósítottunk meg, talán erőnkön felül is vállaltunk, ráadásul ezek mellett egyéb feladatunk is volt böven.

Ugyancsak kiemelt feladatunk volt az egyesület új alapszabályának elkészítése. Erről később részletesebben

szólok, ezért most csak jelentem a Közgyűlésnek, hogy az Alapszabály is, és az azt kiegészítő önálló Választási Szabályzat is elkészült.

Célul tűzzük ki, hogy áttekintjük az ágazat és ezen belül az egyesület közönségkapcsolatát és kísérletet teszünk stratégia kidolgozására.

Azt kell mondanom, hogy nagyon sok kisebb-nagyobb lépést tettünk szakmánk és egyesületünk meg- és elismeretése, közönségkapcsolatunk javítása és szélesítése érdekében, de stratégia kidolgozására nem futotta erőnközből (időnközből).

Az e téren kifejtett tevékenységünk zömmel az ifjúsághoz, a gyerekekhez, az oktatáshoz kötődik. Megalakult az Erdészeti Erdői Iskolák Szakosztálya, 30 fő részvételével megtartottuk a II. Erdőpedagógiai Szemináriumot, lebonyolítottuk a „Játék erdőn-mezőn” pályázatot, más egyesülettel közösen részt vettünk a Madarak és fák napja játsszónapon, elkészült „Az erdő és az ember” című videofilm, melyet az erdészeti rt.-k terjesztenek elsősorban iskolák és tanárok között. Eddig 600 db kazetta került kihelyezésre. Nagyon jó a fogadtatásuk. Remek kapcsolatok alakultak ki pl. a Kisalföldi Erdészeti Rt. és a Győri Tanfőképző között. Nagy ütemben szaporodnak az erdészeti erdei iskolák.

E témával kapcsolatban támogatjuk a FAGOSZ által kidolgozott „Marketing program az erdőgazdálkodás és a fából készült termékek társadalmi megítélésének jobbítására” című marketing stratégiát, melynek alapja a „Szövetség az Erdőért, a Jövőért” és a „Természetes fa” program. Az ezek kapcsán megjelentetett két színes prospektus (melyben megjelenik az Egyesület is) remek kezdés, de folytatni kell a munkát.

A vigándpetendi fafaragó tábor, az „Év fája” mozgalom is a fenti célokat szolgálja.

Megemlítem, hogy kezdeményezésünkre ez év júniusában Kaposváron az Erdészeti Lapok szerkesztői találkoztak és „Erdőgazdálkodás és közvélemény” témában munkaértekezletet tartottak. Együttműködésünk, együttgondolkodásunk nagyban segítheti törekvéseink megvalósulását.

A beszámolási időszakban – részben rendezvényeink kapcsán – számos esetben szerepeltek tisztségviselőink a rádióban, televízióban a szakmát, munkahelyüket, egyesületünket képviselve.

Két szereplésünket kiemelek. Mindkettő a „Magyarok cselekedetei” TV-filmsorozathoz kötődik és maradóan alkotás. Az első Bedő Albert szakmai működését, a második székházunk történetét dolgozta fel magas színvonalon, de a nagyközönség számára is élvezetes módon. Köszönet illeti **Kertész Józsefet, Pápai Gábor**t ezzel kapcsolatos szervező munkájáért.

Kiemelt feladatunknak tartottuk egy nagyszabású erdőtelepítési program előkészítésében való részvételünket, hiszen ajánlatos módon az 1990-ben meghirdetett 10 évre szóló, 150 000 ha erdő telepítését célul kitűző program csak részben valósul meg. Az elmaradás okai közismertek: a tulajdonviszonyok átalakulása, rendezetlensége és a tervezett-nél jóval szerényebb állami támogatás.

Az előkészületek kapcsán tárgyalásokat folytattunk és folytatunk a Földművelésügyi és a Munkaügyi Minisztériumokkal, a Közmunka Tanáccsal. E téren teljes összhangban együttműködünk az EFDOSZ-szal (Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetével).

Elődeink jó példáját hasznosítva szorgalmazzuk az erdőtelepítések fokozását, mert

- terület- és vidékfejlesztési célokat szolgál,
- ezen keresztül szociális és jóléti hatásokat fejt ki,
- kapcsolatot teremt vagy teremthet az állami vagyongazdálkodás és a magántulajdonosok vagy azok szervezetei között,

- egyesítheti az állami támogatást, a magánerőforrásokat, sőt a külföldi támogatásokat-befektetéseket is,

- az EU-hoz való csatlakozásunk napirendre kerülésével agrárstratégiai gondokat oldhat meg, hiszen óriási mezőgazdasági területek más célú hasznosítását kell majd megvalósítani.

Egy ilyen nagyarányú erdőtelepítési program megvalósításának előmozdítása vonzó feladat Egyesületünk számára, hiszen rövidebb távú érdekeket is szolgálja a munkanélküliség csökkentése révén, hosszabb távon viszont nagyban elősegítheti EU csatlakozási szándékunk megvalósulását.

Tisztelt Közgyűlés!

Hosszú évek óta vált folyamat zártul le 1996 nyarán, amikor is a Parlament egy időben elfogadta az erdő, a vadászati és a természet védeleméről szóló törvényt.

Nyugodtan állíthatjuk, hogy a törvény-előkészítési munkából Egyesületünk derekán kivette részét az előzetes egyeztetésektől a parlamenti bizottságok ez irányú munkájába való bekapcsolódásig. Számtalan észertett javaslatot tettünk, még több munkaközi anyagot bírálunk-értékelünk. Többször csak agresszív lobbyzással értük el céljainkat. Megismertük a törvényalkotás mechanizmusát. Rá kellett jönnünk, hogy a szakmai érvek önmagukban kevesek érdekeink érvényesítésében.

Végül is megszülettek és hatályba is léptek a törvények. Mint ahogy lenni szokott, menet közben számtalan probléma merült fel, melyek zömét – ha késve is – a végrehajtási rendeletek megoldották.

Ezek a törvények korszerűek, a nemzetközi normákat, hatályos nemzetközi kötelezettségeinket figyelembe veszik és nagyon szigorúak.

Sok gazdálkodó csak most döbönt rá, hogy milyen szigorúak és nemetszéseknek is hangot adnak. Azí gondolom azonban, hogy most már jobb lenne, ha a törvények módosítása helyett azok végrehajtásán fáradoznánk.

Jelzem, hogy most, a hónap végén Egyesületünk Sopronban, a WO-OD-TECH keretén belül a „Merre tart a magyar erdőgazdálkodás?” című konferencia plenáris ülésén a parlamenti pártok egy-egy képviselőjének (és szakértőinek) részvételével a három törvénnyel kapcsolatos eddigi tapasztalatokat értékelték.

Az elmúlt időszakban is számos jogszabály-tervezetet véleményeztünk. A jogszabályalkotás folyamatába való bekapcsolódásunk nem változott semmit, azaz mindent az utolsó pillanatban kapunk meg véleményezésre vagy az utolsó pillanatban hívunk meg egy-egy tervezet tárgyalására.

Külön tesztek enyhítést a privatizációs törvény tervezett módosításáról, amely a 10 ha alatti erdőketek, azaz további kb. 40 000 ha állami erdő privatizációját tette volna lehetővé.

Egyesületünk nem tudott hatékonyan fellépni a módosítás ellen, viszont társadalmi természetvédelmi szervezetek – elsősorban a WWF – megakadályozták a törvény módosítás ezen részének szavazásra vitelét. Ez is jelzi, hogy szükséges volna a társadalmi természetvédelmi szervezetekkel jobban összehangolni törekvéseinket, akcióinkat.

Tisztelt Közgyűlés!

Az Egyesület taglétszámáról, szervezeti ügyeiről, az egyesületi életéről szeretnék a továbbiakban beszámolni.

Taglétszámunk: 1997. július 1-én 4010 fő (ebből: nyugdíjas 913, tanuló 63 fő). 129 fővel csökkent létszámunk 1996 májusához képest. Rendkívül alacsony a tanulók száma, ami egyesületi életünk jövője szempontjából kedvezőtlen. Ennek kapcsán vetődik fel az iskolák és az Egyesület, a tanárok és az egyesület kapcsolata is. Úgy vélem, hogy ezt a kérdést folyamatosan napirenden kell tartania a mindenkori elnökségnek.

A lapelőfizetők száma 3603 fő (ebből 3506 fő egyesületi tag). Ez néhány fővel több, mint az elmúlt évben az előfizetők és lap támogatók együttes száma (3591 fő).

Az egyesületi élet ma már 37 HC-ban, 17 Szo-ban és 3 bizottságban (szerkesztő-, díj-, ellenőrző bizottság) folyik.

A beszámolási időszakban egy HC és egy Szo kezdte meg működését. A HC az Országos Mezőgazdasági Minisztérium Intézetben alakult. Az Erdészeti Erdei Iskolák Szakosztálya pedig az elnökség javaslata és a választmány elvi támogatása nyomán kezdte meg működését. Kiemelem, hogy mindkét szervezeti egységben számos nem erdész képzettségű kolléga is bekapcsolódott a munkába. Az egyeségek igen aktívan dolgoznak. Megalakulásuknál a főtűtkár képviselte az elnökséget.

Mindkét közösségen sikeres munkát kívánunk és kívánjuk, hogy sok örömet találjanak közös munkánkban.

Az elnökség és a választmány üléseit az alapszabálynak megfelelően tartotta meg.

Itt említem meg, hogy **Csóka Péter** főtűtkárhelyettes urat a FAO Európai Erdészeti Bizottsága Genfben újabb két évre alelnökként megválasztotta. Amellett, hogy nagy örömmel gratulálunk e megtisztelő megbízatáshoz, kérjük, hogy lehetőségei szerint tegyen meg mindent a magyar erdőgazdálkodás meg- és elismerésére érdekében. Ehhez türelmet, kitartást és jó egészséget kívánunk neki.

A szokásos őszi tűtkár-szakosztályvezetői értekezletet tavaly októberben Szentendrén, a Pártoló Tagok Tanácsának ülését pedig az Egyesület Könyvtárában ez év áprilisában tartottuk meg.

A HC-ok, Szo-ok tevékenységéről lehetőségeink szerint beszámoltunk az Erdészeti Lapok „Egyesületi hírek” rovatában. Természetesen ez csak olyan mértékig történhetett meg, amilyen mértékben mi is tájékoztatást kaptunk a tagságtól.

Már a korábbi években is említettem, hogy a HC-okban és a Szo-okban folyó munka adja a tagság számára az egyesületi élet vonzerjét, savát-borsát. Ezért e szervezeti egységei tükárraira-elnökeire igen felelősségteljes munka háru. Itt is megköszönöm őszintén munkájukat. Kérem, hogy szakmai misszióknak számító tevékenységüket folytassák töretlen hittel, meggyőződéssel tagtársaink és szakmánk érdekében.

Tisztelt Közgyűlés!

Az egyesületi közvéleményt az elmúlt néhány hónapban többször foglalkoztatta az elnökségben felszínre került nézetkülönbségek, viták és az elnökségből való kiválások híre.

1994-ben az alapszabály módosítása nyomán létszámában duplájára bővült elnökség kezdte meg tevékenységét. Mi ezt igen nagy előnynek és erőnek tartjuk, mert egy jobb munkamegosztás lehetőségén túl úgy értékeljük, hogy a munkahely, tapasztalat, érdeklődési kör, képviselt szakterület, érdekeltesség stb. szempontjából változatos összetétel a tagság szélesebb körét képviseli és ez a sokszínűség az egyes kérdések, feladatok, problémák többirányú megközelítését, kitérőváltást teszi lehetővé. Ezt az adottságot, sokszínűséget első perctől kezdve a mai napig is elnökségi munkánk erejének és előnyének tartom.

Ez persze azzal járt, hogy egyhangú döntést súlyosabb témában csak igen ritkán tudtunk hozni. Általában többségi vélemény alapján foglalt állást az elnökség és ez jelcmt meg egyesületi állásfoglalásként. A kisebbségi álláspont nem került ismertetésre, az csak a szavazati arányban jelentkezett.

A legnagyobb vitákat kiváltó témák az erdészeti alappal, az államerdészeti kialakításával, a kárpótlással és ennek kapcsán a 20 AK-val kapcsolatban merültek fel.

A viták nyomán az elmúlt év őszén **Rakonczay Zoltán** alelnök, ez év tavaszától **dr. Gőbölös Antal** régióképviselet felügyesztette aktív elnökségi munkáját. **Haraszi Gyula** régióképviselet pedig munka- és lakóhelyváltoztatás miatt

lemondott. Helyére a régió HC-s-jai – tanácskozási joggal – **Cserép János** vezérigazgatót kooptálták.

A májusi elnökségi ülésen egy, az erdészeti alappal kapcsolatban a földművelésügyi miniszter úrnak közösen (FA-GOSZ, OEE, Magyar Agrárkamara, TEOSZ, MOSZ Erdészeti Választmány) írt levél kapcsán alakult ki vita, amelyet követően **Steiner József** alelnök bejelentette lemondási szándékát.

A júniusi elnökségi ülésen ismét megtárgyaltuk a vitatott kérdést és az elnökség jövőbeni munkáját. **Rakonczay Zoltán** és **Gőbölös Antal** ismét bekapcsolódtak a munkába, míg **Steiner József** lemondott, így az elnökség nélküle kezdi meg működésének utolsó évét, ami tulajdonképpen csak kilenc hónap, mert 1998-ban terv szerint májusban lesz a tisztújító közgyűlés. E rövid időszak legfontosabb feladata – és ezzel az elnökség teljes mértékben egyetért – az új választás, a tisztújítás alapos előkészítése lesz.

Az elnökség a választmánytól azt a feladatot kapta, hogy az amúgy is többször módosított alapszabály helyett az 1994. évi választások tapasztalatait is figyelembe véve új alapszabályt terjesszen az 1997. évi közgyűlés elé, amely a választási szabályok pontatlanságait, hiányosságait is kiűzőbbé ki.

Az elnökség a főtűtkár vezetésével egy bizottságot hozott létre, amely több hónapos kemény munkával a korábbi módosítások és a HC-ok, Szo-ok több száz javaslatának felhasználásával végül is egy új alapszabályt és egy önálló választási szabályzat tervezetét készítette el. Sok óráos vita után, kisebb-nagyobb módosításokkal a választmány munkatömege elfogadta. Mivel a választási szabályzat jóváhagyása a választmány hatásköre, az alapszabály pedig a közgyűlésé, ezért ezt a mai napon az elnökség a tisztelt Küldöttközgyűlés elé terjeszti.

A munka jelentősége és nagyságrendje miatt a bizottság tagjait név szerint is megemlítem és egyúttal itt is kifejezem köszönetemet a munkában való részvételükért:

Bánó László (Visegrád), **dr. Lujb Lajos** (Budapest), **dr. Marjai Zoltánné** (OEE Tükárság), **Puskás Nándor** (Gyula), **Tihanyi Gyula** (Nagykanizsa), **Tóth Miklós** (Budapest).

E munkával kapcsolatban megemlítem még, hogy a bizottság kísérletet tett egy sokak által nagyon várt szakmai etikai kódex összeállítására is. Nem volt elegendő idő javaslatunk kiérlelésére, ezért ez az anyag nem került a választmány elé. Azonban a beérkezett vélemények alapján is úgy ítélem meg, hogy az „Etikai irányelvek” elnevezést kapott anyagba feltett munkát kar lenne veszni hagyni. Örülök, ha lennének vállalkozók a munka további folytatására és megszületne egy, a nagy többség által elfogadott „Etikai irányelv-gyűjtemény”.

Tisztelt Közgyűlés!

Pénzügyi helyzetünkkel részletesebben az EB elnöke is foglalkozik, én csak néhány témát érintek ezzel kapcsolatban.

– Az Egyesület pénzügyi helyzete stabil, tartalékai 1996-ban csak a tervezett mértékben csökkentek. A csökkenést az 1996-os ünnepi események többletköltségei okozták. A csökkenést a tavalyi közgyűlésen előre jelcztem beszámolómban. A tartalékok féléves működést tesznek lehetővé.

– A pénzügyi stabilitás egyik pillére a jogi tagvállalataink által fizetett támogatás. A támogatást ezúton is köszönjük a jogi tagvállalatok vezetőinek és munkatársainak.

– A másik fő bevételi forrásunk az egyéni tagdíj. Az 1995 óta változatlan tagdíj az Erdészeti Lapok előállítási költségét messze nem fedezi.

Az áprilisi választmányi ülésen döntés született az 1998. január 1-től történő tagdíjemelésről. A tagdíj javasolt mértéke az Erdészeti Lapok előfizetésével 1800 Ft/év, nyugdíjasoknak és tanulóknak 1080 Ft/év.

– A harmadik tervezett bevételi forrásunk a beutaztatásból származó bevétel. Sajnos az idei évben lemondások miatt az itt tervezett bevétel zöme kiesik.

– A negyedik forrásunk a pályázatok útján elnyerhető összegek. Pályázatokat elsősorban az Erdészeti Lapok támogatására nyújtottunk be. 1997-ben az alábbi helyekre adtuk vagy adunk be pályázatot: MIE-SZ.

Pro Cultura Alapítvány, OMFB, Erdészeti Alap, KKA, eddig 802 000 Ft-ot nyertünk el.

– Természetesen mi is élünk a lehetőséggel, hogy támogatóink, tagjaink SZJA-juk 1%-át Egyesületünk javára ajánlhassák fel. Költségvetésünkben 1 MFt-ot terveztünk e rovaton. Kíváncsian várjuk a szeptembert, amikor várhatóan kiderül a támogatás mértéke. Támogatóinknak ezúton fejezzük ki köszönetünket.

Itt a pénzügyeknél jelentem a Közgyűlésnek, hogy a beszámolási időszakban az alábbi támogatás jellegű kifizetéseket teljesítettük:

Kincses Benjamin 8 gyermekes özvegy erdőmérnök segélyezése	30 000 Ft
Majner Antal zirci emléktáblájának elkészítéséhez hozzájárulás	50 000 Ft
Vigánpetendi fafaragótábor támogatása (ennek fejében kaptuk a milicentenáriumi kopjafát)	150 000 Ft
Kiállítás támogatása (WOOD-TECH)	50 000 Ft
Dr. Tóth Béla részére (konferencián való magyar részvétel támogatása)	40 000 Ft
Könyvajándék (HCs titkárok, Szo-vezetők, elnökségi tagok, Játék erdőn-mezőn pályázat nyertesei)	100 000 Ft

Egyesületünk számos, részben már hagyományos nagyrendezvény szervezője vagy társszervezője volt a beszámolási időszakban. Ilyenek voltak:

– IV. Országos Erdészeti Találkozó (Sopron, 1996. augusztus)

– III. Erdész-faiparos találkozó (Pécs, 1996. október)

– Országos bányász-kohász-erdészatalálkozó (Telkibánya, 1996. október)

– II. Erdőpedagógiai Szeminárium (Árpádtető, 1997. április)

– II. Erdő és klíma konferencia (Sopron, 1997. június)

– Pannóniai '97 (magyar, szlovén, osztrák erdészek találkozója, Szombathely, 1997. június). E rendezvény jelentőségét növeli, hogy 25. alkalommal került megrendezésre és a korábbi gyakorlatnak megfelelően most is – kitűnően, ami a szombathelyi Erdészeti Rt. és a HCs érdeme.

– Erdészeti szaklapok szerkesztőinek szakmai találkozója (Kaposvár, 1997. június)

– Erdésznők II. Országos Találkozója (Eger, 1997. július). A találkozót az „EGYÜTT” jelszó jegyében szerveztük.

Az elhangzott előadások, hozzászólások elsősorban a szakmai és baráti összefogás szükségességét hangsúlyozták. A résztvevő 120 erdésznő nevében is köszönetünket fejezzük ki a rendező Mátra-Nyugatbükki Erdészeti Rt.-nek és a Mátrai HCs-nak.

Itt kell megjegyezmem, hogy az OEE közreműködésével az ÁESZ Kecskeméti Igazgatósága és a Kiskunsági Erdészeti Rt. megkezdte az 5. Európai Erdészeti Tájfutó verseny szervezését. A verseny 1998. június 24-27. között Bugacon lesz és mintegy 1000 fő vendéget várunk.

Örömmel tájékoztatom a Közgyűlést, hogy „Az év fája” mozgalom folytatódik és a kurtatórium a **kislevelű hársat** választotta 1997 fájává. Erről tájékozódhatott az Erdészeti Lapok hasábjairól minden olvasó. Jó lenne egy kicsit továbblépni és a kiválasztott fajakra lapunkon kívül is ráirányítani a figyelmet: publikáció más folyóiratokban, képeslap-, érme-,

bélyegkiadás stb. Ez is hozzátartozhat szakmánk megismeretéséhez, népszerűsítéséhez. Migende úr közreműködésével tárgyalások folynak egy közös német-magyar „év fája” kiállításáról.

A tavalyi Közgyűlésen jeleztem, hogy Egyesületünk a **FAÉT (Fagazdasági Érdekegyeztető Tanács)** hivatásrendi oldalán tagként szerepel, de az érdemi munka még nem kezdődött el.

Most jelenthetem, hogy a Nemzeti Agrárprogram (a NAP) és néhány törvény, illetve törvénymódosítási javaslat kapcsán a „gépezet beindult”. Mint ismeretes, a NAP téziseiben méltatlanul kevés szó esett az erdőgazdálkodásról. A FAÉT első nagyobb sikerének tekinthető, hogy kidolgozta a NAP erdészeti téziseit, amelyek remélhetőleg szerves részt fogják képezni a végleges programnak.

A FAÉT munkájában **Valentin Károly** alelnök, mint az OEE szakértője tevékenykedik, míg **Schmotzer András** elnök Szebeni László vezérigazgatóval a FAÉT képviselője a FÉT-ben (Földművelésügyi, Élelmiszeripari és Fagazdasági Érdekegyeztető Tanács).

Az 1996. őszén újjáalakult **MTA Erdészeti Bizottság** elnöke, dr. Solyoms Rezső a bizottság munkájába állandó meghívottként bekapcsolódási lehetőséget biztosított az OEE-nek. A főtitkár képviseli Egyesületünket a bizottságban.

A kapcsolat élő és szoros. Az Erdészeti Lapokon keresztül tájékoztatjuk tagtársainkat minden közérdeklődésre számotartó bizottsági és albizottsági eseményről, rendelkezésünkre bocsátott jegyzőkönyvekről, állásfoglalásról, a felhívásról és meghívásról.

A *Pro Silva Hungariae* FM kintetés odaftélését előkészítő bizottság munkájában az FM Erdészeti Hivataltól meghívást kapott az OEE is. Egyesületünket a főtitkár képviseli.

Az *FM Vadgazdálkodási Szakbizottság* tagjai közül törlték az OEE-t, melyet a korábbi években a főtitkár képviselt.

Jónak és korrektnek ítéljük kapcsolatainkat az *ágazati érdekvédelmi szervezetekkel*: az EFDOSZ-szal, a FAGOSZ-szal, a TEOSZ-szal, a MOSZ Erdészeti Választmányával, az Agrárkamarával és a MTESZ-szel.

A MTESZ-szel fennálló kapcsolatainkat – nemcsak azért, mert „szálasadó gazdánk” – külön is kiemelem. Szervezetünk működtetésében

Gépkocsibemutató az Ipolyparton

halatlan nagy és napi segítséget kapunk (természetesen a szolgáltatásokért fizetünk) és Egyesületünk a MTESZ szakmai és irányítási munkájában is tevékenyen részt vesz. Pályázataink révén a MTESZ részére adott állami támogatásból is részesülünk.

Röviden szeretnék szólni külkapcsolatainkról

Egyesületünk tagja a „PRO SILVA” szervezetnek és az „Európai Természeti és Nemzeti Parkok Szövetsége”-nek.

Rendeződni látszik tagságunk az „Európai Erdészek Szövetsége”-ben, ahol is kormányzótanácsi határozat született, hogy az 1998. évi kongresszusig az eredeti 500 ECU tagdíjat kell fizetnünk a teljes jogú tagsághoz.

Hasznos lenne számunkra a szövetség munkájában részt venni, mert e szervezetnek igen szoros a kapcsolata az EU-val és az európai erdészeti stratégia összeállításában is kulcsszerepet tölt be.

Az Egyesület hagyományosan jó kapcsolatai a külföldi társesetekkel szilárdak. Meghívás alapján részt vettünk 1-1 fővel a német, az osztrák és a horvát erdészeti egyesületek közgyűlésein.

Célunk a tagság minél szélesebb rétegének lehetővé tenni a külföldi tanulmányutakon, továbbképzéseken való részvételt. Ezzel egyidejűleg minél több külföldi csoport fogadásával, szakmai tanulmányútaik szervezésével segítjük élő kapcsolataink bővítését, a magyar erdőgazdálkodás és természetvédelem megismertetését.

A beszámolási időszakban az Egyesület központi szervezésében 148 fő vett részt görög, finn, osztrák vagy német tanulmányúton. Idén még 58 fő kiutazása várható az USA-ba, Törökországba, illetve Thaiföldre. A Bajor Nemzeti Park két munkatársának tapasztalatesért szerveztünk a Visegrád-Mogyoróhegyi és a Pécs Árpádtetői Erdészeti Oktatási Központba.

Beutazó csoportunk eddig sajnos nem volt, augusztusra várható egy 22 fős német csoport, és érdeklődik egy 15 fős svéd csoport is.

Megemlítem, hogy a Deutsche Waldjugenddel, személy szerint **Roland Migende** úrral 1990 óta van kapcsolatunk, aki igen jelentős segítséget nyújtott eddig is az ifjúság erdészeti szemléletű természetismereti nevelésében. Ez év áprilisiában második alkalommal tarthattuk meg az „Erdőpedagógiai szeminárium”-ot, melynek költségeit a német-magyar környezetvédelmi megállapodás alapján Migende úr közbenjárására a német kormány biztosította. 30 fő részesült az egyhetes kirándulásokkal, bemutató foglalkozásokkal tarkított árpádtetői továbbképzés élményeiben és reméljük, hogy az ott tanultakat mindenki jól tudja hasznosítani a saját munkahelyén.

A palettát gazdagítják a HC-s-ok és Szó-ok által létesített, ápolott külföldi kapcsolatok és az általuk szervezett ki- és beutazások. A titkárság több esetben besegített ezen utak szervezésébe és természetesen a jövőben is szívesen állunk rendelkezésre e tekintetben is.

Tisztelt Közgyűlés!

Külön szeretnék szólni könyvtárunkról, lapunkról és a titkárságról.

A tavalyi közgyűlésen jeleztem, hogy *könyvtárunkban* egy modern számítógépes nyilvántartást kell bevezetni, kiépíteni. Az elmúlt évben csak más könyvtárakban folytatott tájékozódásig jutottunk el a nagyfokú leterheltség miatt. E munka elkezdését azonban nem célszerű sokáig elodázní.

E helyütt köszönöm meg **Riedl Gyula** bácsinak, könyvtárunk órének a könyvtárat rajongásig szerető munkáját, gondosságát, pontosságát, lelkiismeretességét. Külön is megemlítem és köszönöm a „Magyarok cselekedetei” TV-sorozat két epizódjának (Bedő Albert, OEE székház) előkészítéséhez nyújtott nélkülözhetetlen segítségét.

Természetesen nem mulasztatom el, hogy a 135 éves „Erdészeti Lapok”-ról ne szóljak. Úgy értem lapunk népszerű tagságunk körében és ebben igen nagy szerepe van a

főszerkesztő mellett a még ma is aktívan tevékenykedő **Jérôme René** bátyáknak, tisztelt tagtársunknak.

Fontosnak tartom, hogy a határainkon túli magyar szakemberekkel ma már rendszeres kapcsolata van a lapnak. Örülünk, hogy anyanyelvükön írott cikkeiket megjelentethetjük. Jó lenne, ha szélesedne a kör és minden magyarulta vidék szakembereivel sikerülne párbeszédet kialakítani. Nagyon örülnénk, ha a Kanadába végzett vagy a világ más tájaira került kollégáink is megírtatnának írsaikkal.

A lap által meghirdetett második pályázat – Játék erdőmezőn – eredményhirdetésén is túl vagyunk. A siker, a hatás jelentős. Az ölet beváltotta a reményeket. A Kiss Áron Magyar Játék Társaság üdvözölte kezdeményezésünket, részt vett a pályázatok elbírálásában és felajánlotta a további segítséget. Minden pályázónak küldtünk oklevelet, 54-en kaptak könyvjárandékot és hűsz itthoni és erdélyi gyermek és pedagógus táborozhatot Vigándpenteden.

Végeztül a háromtagú titkárság munkáját említem. A nyilvántartások körüli kisebb gondok ellenére clismeréssel szölok tevőkénységükről, kemény munkát végeznek. Külön is kiemelem az ügyvezető titkár **dr. Marjai Zoltánné** lelkiismeretes, pontos és költségérzékeny munkáját. Nagy érdeme van az egyesület stabil és tervszerű pénzgazdálkodásában is.

Tisztelt Közgyűlés!

Ezzel befejeztem beszámolómat az elmúlt közgyűlés óta eltelt időszakról és néhány pontban összefoglalva szeretném jelezni az előtűnk álló, nem egészen egy esztendő általam fontosnak ítélt feladatait:

- az 1998. évi egyesületi tisztújítás korrekt és jó előkészítése;
- az Egyesület anyagi stabilitásának fenntartása, az Erdészeti Lapok legalább ilyen technikai színvonalon való havi megjelentetése mellett;
- az Egyesület egységének megőrzése, a létszám csökkenésének megállítása, lehetőség szerint a taglétszám emelése elsősorban a tanulóifjúság bevonásával;
- az ágazat, ezen belül az Egyesület közönségkapcsolatának áttekintése, stratégia kidolgozása;
- bekapcsolódás a magyar erdészettel szemben támasztott EU igények megismerésébe, majd szélesebb körű megismertetésébe, az EU tagságra való felkészülés jegyében.

Tisztelt Közgyűlés!

Beszámolóm elején Kaán Károlyról, a szakemberről emlékeztem meg, pedig ő mint ember is kivételes személyiség volt. Kemény és követelménytámasztó volt mindenkiel, de leginkább önmagával szemben. Életében mindvégig nagy ideáljának, a „Jegnagyobb magyar”-nak, gróf Széchenyi Istvánnak útmutatásait akarta teljesíteni:

„Sokat tenni, s keveset látszani, előállni és mégis másnak engedni az elsőséget, legtöbbit áldozni, és legkisebb köszönetet se várni, szívből hordani melyen a házáért buzgó vért, s ne csak ajkon pengelni a hű szót.”

Hogy mennyire időszerű és hiányzik-e ma, a mai Magyarországon, a mai körülmények között ez a gondolkodás, ez a tartás, azt mindenki maga mérlegelje. Számonra nagyon hiányzik és még mindig időszerű! E gondolatok jegyében kérem beszámolóml elfogadását.

Köszönöm figyelmüket.

Üdv az erdésznek!

ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGI BESZÁMOLÓ

DR. ANDA ISTVÁN

Tisztelt Közgyűlés! Kedves Tagtársak!

A gazdálkodás részleteiről a főtitkár úr beszámolójából a lényeges dolgokat megismerhették. A szokásos, részletezett számszerű tájékoztatást a jelentésnek az Erdészeti Lapokban megjelenő részletezésében látni fogják.

Erről itt csak annyit, hogy tervszerű, szabályozott volt a gazdálkodás, a jubileumi év többletkiadásai ellenére (cca. 2 M Ft), a veszteség (1,7 M Ft) nem sokkal tért el a tervtől és a tartalékokat tekintve elfogadható.

Az 1997-es év azonban hasonló negatív eredményt jelez és ez már a jövőre nézve tennivalókat vet fel.

Az Egyesület egyéb tevékenységét vizsgálva megállapítottuk, hogy az rendezett, Alapszabályunk is az egyéb előírásoknak megfelelő.

Ez évben sor kerül még a Díjbizottság és a Szerkesztőbizottság munkájának értékelésére.

Az Ellenőrző Bizottságba az EB tagságáról lemondott *Gerely Ferenc* helyett *Mihályfi Imrét* választotta meg a választmány.

Az Egyesület fentiekben jelzett romló anyagi helyzete miatt szükségesnek látjuk a tagdíj emelését. A legutóbbi emelés óta az infláció kb. 70%-kal nőtt. Az emelés mértékére tett javaslat ennél alacsonyabb. Az 1998. január 1-től fizetendő tagdíjjavaslat:

Tisztelet az egyesületi zászlónak

Erdészeti Lapok nélkül:

Aktívok részére tagdíj	600 Ft helyett	900 Ft
Nyugdíjasok, tanulók tagdíja	180 Ft marad.	

Erdészeti Lapokkal:

Aktívok	1200 Ft helyett	1800 Ft
Nyugdíjasok	780 Ft helyett	1080 Ft.

Ezen emeléssel is az Erdészeti Lapok önköltségének 40%-át fizetik az Egyesület tagjai.

Kérem, fogadják el az Ellenőrző Bizottság beszámolóját és a tagdíj emelésére tett javaslatunkat, amelyet a választmány jóváhagyásával tárok Önök elé.

Az Országos Erdészeti Egyesület bevételeinek és kiadásainak alakulása

Bevételek	1996. évi terv (E Ft)	1996. évi tény (E Ft)	1997. évi terv (E Ft)
Jogi tagdíj	6 000	6 878	6 500
Egyéni tagdíj	4 000	3 855	4 000
Tanulmányutak	1 000	841	1 000
Rendezvények	-	208	-
Kamatok	2 500	2 876	2 000
Pályázatok és állami támogatás	3 300	1 900	2 000
Egyéb	-	1 837	1 070
Vállalkozás (könyvért.)	-	19	100
SZJA 1%-ából	-	-	1 000
Mindösszesen:	16 800	18 376	17 670
Költségek:			
Bér + járulék	3 848	3 759	3 768
MTESz tagdíj és szolgáltatás	2 053	2 193	2 364
Nemz. tagdíj	240	193	200
Belföldi kiküldetés	150	134	150
Külföldi kiküldetés	450	293	450
Erdészeti Lapok	8 042	7 930	8 245
Egyebek	3 502	5 581	4 393
Mindösszesen:	18 285	20 083	19 570
Eredmény:	-1 485	-1 707*	-1 900

* Az egyéb kiadások jelentős tételei:

- posta, telefon	1 070 E Ft
- ÁFA	664 E Ft
- közgyűlési, támogatási költségek	868 E Ft
- érkek, könyvek, plakátok	793 E Ft
- itt jelenik meg a jubileumi év többletkiadásainak cca 2000 E Ft-nyi értéke.	

A küldöttök a főtitkári beszámolót **egyhangúlag**, az Ellenőrző Bizottsági beszámolót 6 tartózkodással **elfogadta**.

DR. SZIKRA DEZSŐ főtitkár

ismertette az Alapszabály-módosítással kapcsolatos változtatások új szövegét. A Közgyűlés két tartózkodással az új Alapszabályt **elfogadta**.

DR. BONDOR ANTAL, a Díjbizottság elnöke:

Kiemelkedő egyesületi és szakmai munkásságáért a Választmány

KOSSOW JÓZSEF

erdőmérnököt felvette a tiszteletbeli tagok sorába.

Tisztelt Közgyűlés! Egyesületünk vezetősége felhívására beérkezett kitüntetési javaslatokat a Díjbizottság az alapító levelek szellemében értékelte, és javaslatát az elnökség, illetve a Választmány elé terjesztette. Egyesületünk parlamentje – a Választmány – titkos szavazással a kitüntetések odaítélésére a következő határozatot hozta:

Az Országos Erdészeti Egyesület Választmánya az Egyesületben végzett kimagasló társadalmi munkájáért és a magyar erdészet fejlesztésében elért eredményeiért

„BEDŐ ALBERT” Emlékermet adományoz

DR. PAPP TIVADAR erdőmérnöknek, a Mecseki Erdészeti Rt. erdőállomány-gazdálkodási igazgatójának.

Dr. Papp Tivadar sokoldalú tudományos igényességű, kiváló gyakorlati szakember. Szakmai életútján erdőfelügyelőként, erdőrendezési iroda igazgatójaként és különböző erdőgazdasági vezetői beosztásokban szolgálta a hazai erdőket. 1975-ben egyetemi doktori, 1989-ben kandidátusi címet szerzett. Az MTA Erdészeti Bizottságának és a Pécsi Akadémiai Bizottság Dél-dunántúli Természettudományi Bizottságának tagja. Az Erdészeti Lapok rendszeres szakírója. Az OEE Erdővédelmi Szakosztályának tagja, a Pro Silva elnöke. Tevékenyen részt vesz az Egyesület Erdőrendezési Szakosztálya munkájában. A helyi csoport rendezvényeinek fő szervezője. Kiemelkedő társadalmi tevékenységet folytat a vízügyi és más kapcsolódó szakmák között, az erdőgazdálkodás érdekeinek megismertetéséért és elismertetéséért.

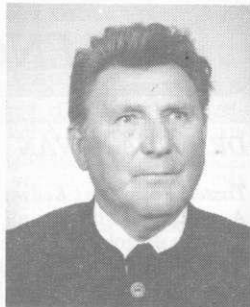
ZORVÁN GYÖRGYNÉ erdőmérnöknek, az Ipoly Erdő Rt. igazgatási főosztályvezetőjének.

Zorván Györgyné 1966. óta tagja az Egyesületnek, ezen belül a Balassagyarmati Helyi Csoportnak. 1970-től a csoport gazdasági felelőse, 1989-től a csoport titkára. Erdőmérnöki diplomával a jogelőd Cserhádi Állami Erdőgazdaság központjában erdőművelési előadó, majd több szakmai lépcsőt bejárva, ma az Ipoly Erdő Rt. igazgatási főosztály-vezetője. Kiemelkedően értékes szerepet vállal elsősorban a helyi csoport életében, de sokat tevékenykedik különböző feladatainak megoldásában. Mind szakmai, mind egyesületi munkája, emberi magatartása köztisztületnek örvend.

RACSKÓ OTTÓ erdésztechnikusnak, a Hernádi Termelőszövetkezet nyugdíjas ágazat-vezetőjének.

Racsó Ottó 1954-ben szerzett képesítést a soproni Erdészeti Technikumban. Ez évben került a Kecskeméti Erdőgazdaság Bugaci Erdészeti-területéhez, ahol előbb kerületvezetőként, 1961-től 1986-ig erdőművelési műszaki vezetőként tevékenykedett. Fő feladata volt a gazdasághoz került parlagterületek beerdősítése, erdőfelújítások végrehajtása. Ez időszak alatt 5765 ha befejezett erdő került ki kezei alól. 1986-ban szülőfalujába, Hernádra kerül, ahol a helyi tsz-ben ágazatvezetőként további 1200 ha erdő telepítését végezte el kiváló szakudással.

Az Egyesületnek 1951 óta tagja. A gazdaságnál több cikluson keresztül a helyi csoport vezetőségi tagjaként tevékenykedett. Hernádra kerülése után a Pest megyei Termelőszövetkezeti Helyi Csoport, jelenleg a Pest megyei Magánerdő-gazdálkodási Helyi Csoport vezetőségi tagja. 1994-ben nyugállományba vonult, azóta is aktívan tevékenykedik a társult erdőgazdálkodás megszervezésében.

Az Országos Erdészeti Egyesület Választmánya a magyar erdőgazdaság fejlesztése és az Egyesület érdekében kifejtett kimagasló munkásságáért

„KAÁN KÁROLY” Emlékermet adományoz

MAJOR SÁNDOR erdésztechnikusnak, a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt. Parkerdei kerületvezető erdésznének.

Elismerésre méltó az erdőgazdálkodás és a közjólét területén kifejtett magas színvonalú tevékenysége, négy évtizedes munkássága. Erdész élete példa a felnövekvő ifjúságnak az önálló, felelősségteljes munkavégzésre és arra a teljes érzelmi kötöttségre, amely Major Sándort az erdőhöz kötötte. Ez a kötődés nyugdíjba vonulásával sem fog megglazulni, akkor is viszháza őt az erdő, a vad és a méhek szeretete.

SZÓDI ISTVÁN erdésztechnikusnak, a volt Gödöllői Erdőgazdaság előadójának.

Erdészeti pályáját 1916-ban erdőőrként kezdte. 1941-ig kerületvezető erdészként dolgozott a Valkói Erdészetenél, majd 1942-től a Gödöllői Erdőigazgatóság Építésvezetőségénél építésvezető. 1953-54-ben Acshán tevékenykedik, 1955-től 1960-ig nyugállományba vonulásáig a Gödöllői Erdőgazdaság Műszaki Osztályán dolgozott. Jelenleg 99 éves, az ország legidősebb erdészeként ma is aktív tagja Egyesületünknek.

Szödi István egész életét az erdőnek szentelte, mindvégig példamutatóan, felelősséggel és szorgalommal végezte – embert próbáló kemény évtizedekben – a reá háruló feladatokat, megbízásokat.

WÁGNER TIBOR erdőmérnöknek, a Mátra-Nyugatbükkii Erdő- és Fafeldolgozó Rt. (Eger) osztályvezető főmérnökének.

Wágner Tibor régi erdészcsalád tagja. Minden bizonynyal ez is motiválta pályafutásában. Szakmai életútját 1964-ben a Nyugatbükkii Erdőgazdaság Műszaki Erdészeti osztályvezető főmérnökének kezdte, mint építési műszaki vezető. 1966-1972-ig műszaki erdészvezető, 1972-77-ig az Építésvezetőség üzemvezetője.

1977-től műszaki osztályvezető, jelenleg a MEFAG Rt. műszaki osztályvezető főmérnöke. 1983-ban megszerzi a gazdasági szakmérnöki képesítést.

Irányításával tervszerűen és jó minőségben megépülnek az Erdőgazdaság fő feltáró útjai. A feltártság eléri az országosan kiemelkedő 18 fm/ha értéket. Aktívan vesz részt az erdészeti munkák gépesítésében, a fűrészüzemi rekonstrukciókban, továbbá pihenőhelyi, gépesítési beruházásokban, a kötélpályás közelítés fejlesztésében.

Egyesületünkbe már az Egyetemen, 1963-ban belépett. Az Erdőfeltárási Szakosztálynak 1979 óta tagja, 1990-től titkára.

Műszaki ismereteit az „Erdő”-ben megjelent cikkeiben, egyesületi előadásokon publikálta.

Az Országos Erdészeti Egyesület Elnöksége egyesületi munkásságuk köszöneteként

„Elismerő Oklevelet” adományoz

Agh Miklósnak (Debreceni HC), Bodor Lászlónak (Pécsi HC), dr. Horváth Bélának (Gépesítési Szó.), Kis Jánosnak (Nagykanizsai HC), Kocsis Mihálynak (Győri HC), Mester Lászlónak (Sárospataki HC), Oláh Tibornak (Szabolcs-Szatmár), Posgay Attilának (Magán Szó.), Szaszko Istvánnak (Szegeói HC), Takács Zoltánnak (Erdőrend. Szó.), Telegdy Pálnak (Magán HC), dr. Tompa Károlynak (Soproni HC), dr. Tóth Bélának (Szerkesztő B.), Varga Tibornak (Bajai HC).

Hasonló oklevelet kapott a Vándorgyűlést szervező Balasgyarmati Helyi Csoport és Kondor Endre vezérigazgató.

KONDOR ENDRE

Az Ipoly Erdő Rt. 4 éve díjat alapított az Ipolyvidéki Erdőkért elnevezéssel. A díjhoz oklevél és pénzjutalom is jár. A részvénytársaság így kívánja elismerésben részesíteni azon dolgozóit, akik az Ipolyvidéki Erdőkért, főleg az erdőművelésben szakmai szempontból a legtöbbet tették, kiemelkedő szinten járultak hozzá a tartamos erdőgazdálkodáshoz, az erdők minőségének javításához és erdeink természeti értékeinek megóvásához. Ez évben már harmadszor adjuk ki ezt a díjat.

GÉRINGER PÉTER erdőmérnök

A Bernecebaráti Erdészetenél 1991-től műszaki vezetőként dolgozik. Munkájára a lelkiismeretesség, előrelátás, önállóság és a felelősségteljes munkavégzés a jellemző.

GRÉCZI SÁNDOR erdésztechnikus

A Diósjenői Erdészetenél 1960-tól dolgozik kerületvezetői munkakörben. Nagy szakmai hozzáértéssel és nagy gyakorlattal, különösen a bükkösök felújításában alkotott maradandót.

HERÉDI JÓZSEF erdésztechnikus

1964-től, 33 éve kerületvezető erdész a Nagymarosi Erdészetenél. A nagy szakmai tapasztalata mellett dolgozóival nagyon emberi, jó kapcsolatot tudott kiépíteni. A közjóléti beruházások egyik fő szervezője volt.

KORBONSKI BOGDÁNNÉ (NEMKI KLÁRA) erdőmérnök

1973-tól dolgozott az Ipoly Erdő Rt. jogelődjénél mint műszaki vezető. A Váci Erdészet vezetőjeként 1980-tól állt helyt a kemény munkában. Az országban a második kinevezett női erdészvezető. Az erdőművelés megszállottja. Sok éves munkájával a tartamos erdőgazdálkodás gyakorlatát folytatta. Közeli nyugdíjba vonulása után még hosszú életet és jó egészséget kívánunk neki.

KORMOS ISTVÁN erdésztechnikus

A Salgótarjáni Erdészet kerületvezetője volt 1957-től 1996 decemberéig. 40 éves kerületvezetői munkáját mindenkor a szerénység és lelkiismeretesség jellemezte. Megroppant egészsége miatt idén már nyugdíjas, de mint jó kollégára, továbbra is számítunk rá.

Ó-SZABÓ MIHÁLY erdésztechnikus

A Romhányi Erdészetenél kerületvezető. 1966-tól szakmáját nagy precizitással végzi. Az alsópetényi száraz kocsánytalan tölgyesekben végzett erdőművelési munkái példaértékűek.

PÁRIS ISTVÁN erdésztechnikus

Jelenleg a Szécsényi Erdészetenél a Dejtári Csemetekert műszaki vezetője, de 1966 óta az Ipoly Erdő Rt.-nél és jogelődjénél több műveléssel kapcsolatos munkakört is betöltött. Kiváló képességű kolléga, tudását jó kapcsolatteremtő képességével szívesen adja át a fiataloknak.

PERTL JÓZSEF erdésztechnikus

A Kemencei Erdészet kerületvezetője. 1958-tól dolgozik az erdészszakmában. Területileg és feladatokban is nagy kerületben kitartóan dolgozik az aszály és tölgypusztulás okozta károk csökkentéséért és következetesen küzd a vadkár ellen.

SZABÓ SÁNDOR erdőmérnök

A Szécsényi Erdészet vezetője 1991-től. Előtte ugyanott kilenc évig az erdőművelési műszaki vezetői munkakörben tevékenykedett. Erdészete eredményeit a hosszú évek óta tartó következetes, előrelátó erdőfelújítási munkáknak köszönheti.

ZECHNER GÉZA erdésztechnikus

1960-tól kerületvezető a Váci Erdészetenél, de már 1955-től szinte gyermekkorától óta az erdészetenél dolgozott. Szívvelélekkel erdész és vadász. Kimagasló elméleti és gyakorlati tudást gyűjtött a szakmában. Remek szervező. Gyönyörű természetes felújítások dicsérik munkáját.

A kitüntetettek nevében dr. Papp Tivadar mondott köszönetet.

DR. PAPP TIVADAR:

Rendhagyó köszöntő a kitüntetettek nevében

Szakmai bölcsőmet elhagyva – amelyet Visegrádon ringattak – a déli vidéken, a Mecsekben ért utol életem legnagyobb szakmai elismerése.

Közben eltelt 30 kemény, de csodálatos év. Csodálatos azért, mert egész pályafutásom alatt azt tehettem, amit legjobban szeretek: az erdőért az erdőben dolgoztam.

Ennyi elég?!

Ne álljunk meg az erdő szegélyén. Lépünk egy kicsit beljebb.

A háttér

Az mindenképpen szerencsés, ha egy erdész édesapja kiváló erdész. Az meg egyenesen az Isten ajándéka, hogy 82 éves korában szakmai tanácsokat adjon a fiának. Az erdésznek, aki Majer professzor úr szavaival élve „a fény művésze” és aki a világ legcsodálatosabb életközösségét gondozza, nem katarziszra, hanem lelki békére van szüksége az alkotáshoz. Ezt a békét adta meg nekem a családom és ezt köszönöm.

A lehetőség

Már bent vagyunk az erdőben. Az út most kétféle ágazik. Az egyik elindul Baranyából, átmegy Tolnán és befejeződik Bács-Kiskun megyében. Ismerkedés az Alsó-Duna ártérrel, Gemencsel, Gyulajjal, az országgal. Az erdőrendezés évei. Középtávú erdőtervezés távlati erdőkép megálmodása. Talán sikerült?!

Erdőrendezők köszönöm!

A másik út Baranya erdeiben kanyarog, igazi pályám a gyakorlati erdőgazdálkodás területén. Kitűnő társak segítőkészségével dolgozhatok. Aprókat lépünk, de mindig előre megyünk. Tisztelt munkatársaim köszönöm!

Mi kell még?

A támogatás. Az erkölcsileg, és szakmailag kiválóan menedzselts részvénytársaság első számú vezetője személyesen érvel munkatársra és sportbarátja legnagyobb szakmai elismeréséért. Káldy József vezérigazgató úr, innen köszönöm!

Hölgyeim és Uraim! Talán ennyi a siker története.

Köszönöm figyelmüket.

Szödi István...
és Zorván Györgyné átveszi az emlékérmét

Pályázati felhívás

A Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság a Budai Tájvédelmi Körzetbe természetvédelmi területvezetői feladat elvégzésére okl. erdőmérnökök jelentkezését várja. A pályázat során előnyt jelent a természetvédelem területén és/vagy az államigazgatásban szerzett tapasztalat, valamint számítógépes és idegen nyelv ismeret.

A pályázat tartalmazza:

- a szakmai önéletrajzot,
- a diploma és a nyelvvizsga bizonyítvány másolatát,
- az erkölcsi bizonyítványt.

Az illetmény a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvénynek megfelelően kerül megállapításra. A pályázatot 1997. október 15-ig a Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság címére kérjük eljuttatni (1301 Budapest, Pf.: 45.).

Ezután **Bertram Blin, Valter Hartman, dr. Tóth István, Koloszar József, dr. Becker László, Dauner Márton** köszöntötték a közgyűlést.

DR. SZILI KATALIN, a KTM politikai államtitkára le-
velben üdvözölte a közgyűlést. A levelet *dr. Kovács Máttyás*
osztályvezető olvasta fel. Idézünk belőle:

„... – a mindkét szakterületet érintő, 1997. január 1-től
hatályos (3-as) törvénycsomag igen sokirányú jogszabály-
alkotási és szakmai-egyeztetési feladatot ró mind az erdés-
zeti, mind pedig a természetvédő szakemberekre, amely
higgadt, folyamatos együttműködéssel és konszenzusra tö-
rekvéssel vezethet csak eredményre,

– az erdővel szemben a XXI. század küszöbén megvál-
tozott sokirányú társadalmi igény megfelelő kielégítése, az
erdő különböző funkcióinak fontossági sorrendben történő
teljesítése feltételezi az egyveretű gondolkodást és tennia-
kárát.

Engedjék meg, hogy Szent-Györgyi Albert *Psalmus Hu-
manus*-ának megrendítő sorait idézzem:

„Uram! Ne hagyd, hogy leromboljam az
élet templomát,
Engedd, hogy hasznomra váljék a tudás,
hogy hasznossá lehessen általa;
Adj méltóságot rövid napjaimnak.

Uram!
E drága bolygót adtad nekünk lakóhelyül,
Rejtett, titkos kincsekkel tele...
Kíássuk a kincset, hogy elherdáljuk,
Hogy megalkossuk a pusztulás iszonyú gépezetét...

Uram! Legyünk társak az alkotásban,
Dolgozzunk tovább a műved nyomán,
Hogy bolygónk a bőség, a boldogság
És az összhang erős otthona legyen.”

FEISZT OTTÓ, a Zalai Erdészeti és Faipari Rt. vezér-
igazgatója ünnepélyesen bejelentette, hogy az 1998. évi
tisztújító Közgyűlés és Vándorgyűlés házigazdája lesz.

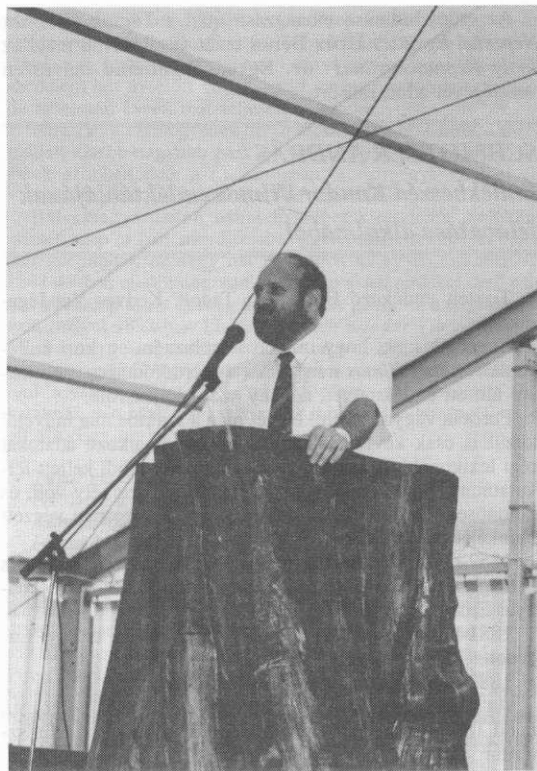
ELNÖKI ZÁRSZÓ

Tisztelt Közgyűlés!

A mai munkánk hivatalos része befejezéséhez közeledik.
Szeretett szakmánk szempontjából nem egy egyszerű kor-
szakot tudhatunk magunk mögött, mint ahogy azt a főtitkári
beszámoló és a hozzászólások is említették. Hosszú évek
várakozását éreztük beteljesedni az erdővel kapcsolatos Par-
lament által elfogadott törvények kapcsán. Ebben a munká-
ban Egyesületünk kivette derekasan a részét. Sok-sok óra
gyötrődése áll ezekben a törvényekben, bár javaslatainkat
maradéktalanul nem vették figyelembe, de a törvények
megszülettek.

Dauner Márton hozzászólásában érintette azokat a főbb
tényezőket, amelyek a következő időszakban befolyásolják
tevékenységünket. Így az erdőtelepítések feladatköre, a
Közmunka Tanács keretén belül a munkanélüliek foglalkoz-
tatása, a Fagazdasági és Erdészeti Érdekegyeztető Tanács
működése.

Nagyon fontos tényező, hogy a minisztériumi létszám-
csökkentések döntően nem befolyásolták a hatósági munka
végzését.

*Feiszt Ottó bejelenti, hogy az
1998-as Vándorgyűlésnek a Zalaerdő Rt. ad otthont.*

A jelenlegi Elnökség mandátuma a következő évben le-
jár. A most elfogadott Alapszabályunk szerint néhányan
már nem vállalhatnak azonos tisztséget a következő idő-
szakban. *Feiszt Ottó* vezérigazgató meghívását köszönettel
vesszük és jövő év májusában tisztújító közgyűlésnek les-
zünk résztvevői Nagykanizsán. Figyeltem megérkezésünk-
kor az emberek arcát, amelyről az öröm sugárzott. Ez az
erő és ez az optimizmus az, amely összetarthat bennünket
hosszú távon. Ezt az összetartozást nagyon sok szakma
irigyllyelőlünk. Sokszor mondják, hogy egységes az erdész
szakma. Természetes, hogy ez az állítás maradéktalanul
nem igaz. El kell azt fogadnunk, hogy a mindennapi meg-
élhetés gondja mellett előtérbe kerültek az egyéni érdekek.
Az Egyesületnek azon kell munkálkodni, hogy melyek azok
az alapvető szakmai kérdések, amelyek erősíthetik ezt a ko-
héziót. Óriási eredménynek tartom, hogy minden rossz
szándékú kísérlet ellenére nem sikerült ezt a szakmát szét-
zúzni, ezért irigyelhetnek bennünket azon honfitársaink,
akiknek a szakmáját a politika, a kapzsiság szétverte. Ma
reménységet tudunk adni nem csak önmagunknak, hanem
munkatársainknak, valamennyi olyan embernek, akiket a te-
vékenységünk érdekel.

Ezek után még egyszer valamennyi résztvevő nevében
tisztelettel megköszönöm a házigazdáinknak fáradságos elő-
készítő munkáját, amelyet ezen rendezvény sikere érdeké-
ben végeztek.

Üdv az erdészeknek, valamennyi jelenlévőnek erőt, egész-
séget kívánok!

Az erdészhimnusz elhangzása után a *Tücsök Gyermekek Népzenei Együttes* **Hrúz Dénes** tanár vezetésével, majd az *Ipoly Néptáncgyűttes* **dr. Egyed Ferdinánd** művészeti vezetésével adott műsort.

SCHMOTZER ANDRÁS

Emlékbeszéd Kondor Vilmos emléktáblájának felavatása alkalmából

Tisztelt emlékező Egyesületi Tagok, Kedves Vendégeink!

Engedjék meg, hogy mielőtt leleplezném egykori kollégáink, **Kondor Vilmos** magyar királyi erdőfőtanácsos emlékére állított emlékművet, néhány szót szóljak róla.

Furcsán vagyunk vele! Nevét még a szakma mai művelői közül is csak kevesen ismerik. A reá vonatkozó adatokat régi lexikonokból, családi visszaemlékezésekből kellett felkutatnunk, holott ennél sokkal jelentősebb személy volt, és különösen így van ez, ha Balassagyarmat városban végzett munkáját tekintjük át.

1859-ben született Kőrmöcbányán és alsóbb iskoláit is itt végezte el. Ezt követően iratkozott be az ősi Selmecebányai Erdészeti Főiskolára.

1881-ben magyar királyi erdőgyakornok, az erdélyi Lugoson.

1882-ben letette az erdészeti államvizsgát.

Az akkori Magyarország különböző helyein dolgozott, majd 1885-ben a Magyar Királyi Földművelésügyi Minisztérium erdészeti főosztályára rendelték be.

1891-ben Balassagyarmatra helyezték, itt erdőtanácsos, utóbb főtanácsosi rangban, a helyi Magyar Királyi Erdőhivatal vezetője lett.

31 éven át teljesített szolgálatot Balassagyarmaton. Irányításával 1898-ban a város központi helyén létrehozták 16 magyar holdon az Erzsébet-ligetet, amelyet ma mindenki Palóc-ligetként ismer. A liget, amely egyfajta fagyűjteményként valósult meg, ma három hektáron terül el. Fái hatalmasra nőttek az elmúlt 100 év alatt.

1896-ban a *Millenium* idején 2 hónapot töltött a minisztérium rendelése alapján Budapesten, ugyanis az erdészeti kiállítás megrendezésével bízták meg. Ezt a munkáját olyan sikeresen végezte, hogy az uralkodótól a koronás arany érdemkeresztet kapta meg, amellyel megbecsülést szerzett városának, illetve Nógrád vármegyének.

1902-ben könyvet írt „A házi, vagy futógombárol” címmel. Cikkei jelentek meg az Erdészeti Lapokban 1891-ben, 1907-ben és 1908-ban. 1914-ben pedig a Magyar Társadalom című folyóiratban az erdők közegészségügyi jelentőségéről értekezett.

1916-ban a Nógrád megyei Múzeum igazgatójának választották meg. 1925-ben, amikor a Múzeum felújítása ha-

Szalagot köt az Ipolyerdő Rt.

laszthatatlanná vált, a gyűjtemények kiegészítésére 540 db-ból álló őslénytani és paleontológiai gyűjteményt állított össze, amelynek anyagát – a természetet járva – nagyrészt ő maga gyűjtötte össze, ásatásokat végezve, de sokszor véletlenül rábukkanva vízmosásokban, földcsuszamlások helyén.

Önfeláldozó és eredményes munkásságát „Signum laudis” kitüntetéssel ismerték el.

1942. május 22-én 83 éves korában hunyt el.

Ezt a követ, rajta az emléktáblával azért állítottuk ide a Palóc-liget bejárásihoz, hogy senki ne tudjon úgy a ligetbe menni, hogy legalább egyetlen pillantás erejéig ne értesülne arról, hogy kinek is köszönhető a természetnek ez az értékes darabja.

□

A Közgyűlést vacsora, majd baráti beszélgetés követte. **Madas András** örömmel, csillogó szemmel mondta – „...visszatért a szakma jövőjébe vetett hitem...”

Dr. Magyar László a Kisalföldi Erdőgazdaság Rt. vezérigazgatója szomorú kötelességének tett eleget, amikor a Közgyűlés résztvevőit tájékoztatta **Csontos István** erdőmérnök halálának körülményeiről, és kérte az erdészársadalmat, hogy ne felejtkezzen el az édesapa nélkül maradt gyermekekről. A Kisalföldi Erdőgazdaság Rt. elkülönített bankszámlaszáma:

MHB 10200249-33008392-70690000

RACSKÓ OTTÓ Bedő-díjasunk felajánlotta az emlékéremmel járó teljes pénzüsszeget az Alapítvány javára.

Nógrád vármegye erdőgazdasági leírása

**Boroszkzy Samu: Magyarország
vármegyéi és városai, 1911 sorozatból**

Czelirányos erdőgazdálkodást csak az államilag kezelt erdőbirtokokon űznek, melyekre jóváhagyott rendszeres gazdasági üzemtervek vannak; kivéve a legújabban átvett területeket, melyeken ideiglenes gazdasági tervek alapján történik a gazdálkodás és a fásítás alatt levő kopár területeket, melyeken ez idő szerint még úgy sem gyakorolható semmiféle használat. A kisebb erdőbirtokok csaknem kivétel nélkül tűzfagazdaságra vannak berendezve, míg a cserhántás a vegyileg előállított cserzőanyagok versenyre következében egyre jobban veszít jelentőségéből. A hűkköt 80, a tölgyet mint muffát szintén 80 és mint tűzfát 40-60, az akácot pedig 20-25 éves vágásfordulóban kezelik. A cserkérget is 20 éves fordulóban hántják. De sem ezt, sem a vágás fordulókat a magán-erdőbirtokokon nem igen tartják be, noha ezzel az erdők elértéktelenedését idézik elő, tehát tetemes kárt okoznak maguknak. Az üzemterveket engedélyezett fahasználatok az államilag kezelt területeken engedélyezték csekély terjedelműek, a mennyiben évente átlag 250 k. holdat tesznek ki; a kivágott famennyiség teljesen a birtokok tűzfaszükségletének fedezésére szolgál. Rendkívüli esetekben megengedik ugyan, hogy egyszerre több évi vágasterület fatermése használtassék ki, ilyenkor azonban ugyanannyi évig szünetelnie kell a további vágásnak. Az ekként nyert nagyobb famennyiséget többnyire nyilvános árverésen értékesítik. Az erdei mellékhaszonvételek közül legfontosabb az erdei legeltetés, mely azonban az üzemtervek előírásainak megfelelően az erdőterületnek csupán mintegy 48%-án van megengedve. Ennek ellenében viszont sok helyen meg van engedve a fűsarlózás, mely főként a szegényebb néposztályra gyakorolt hasznával a legeltetési tilalmat ellensúlyozza.

A vágások pótlását és a kopár területek fásítását csemeterültetés útján szokták eszközölni. Az 1910. évben Nógrád vármegye 172 erdőbirtokán beerdősítendő volt 1049,19 k. holdnyi terület, melyből mesterséges úton 642,4 k. holdat be is erdősítettek, 455,75 k. hold pedig erdősítetlen maradt. Az erdősítés eredménye évről-évre kedvezőbb, a mi azzal az egyre fokozódó erdőültetési kedvvel magyarázható, a melylyel a teljesen hasznavehetetlen, kopár területeket befásítják és megkötik. Hogy mindamellett mégis maradt beerdősítetlen terület, annak oka a kedvezőtlen időjárásban és egyéb helyi okokban keresendő.

Az erdei tisztások beültetésére és a vágások hézagainak pótlására szükségese erdei facsemeték nevelése céljából Balassagyarmaton, Losoncban és Litkén 27,62 k. holdnyi terjedelemben állami csemeterkek vannak berendezve, melyekből 1910-ben 3,191.000 drb. facsemetét adtak ki. Ezenkívül van a vármegyében 11 magánbirtokostól fenntartott csemeterkert, 6,97 k. hold terjedelemben. Balassagyarmaton van ezenkívül még egy kisebb terjedelmű állami eperfa-csemeterkert, mely 100-120 csernyi csemeterkészletével a selyemtenyészést van hivatva Nógrádban előmozdítani.

Az erdei károk Nógrád vármegyében általában nem nagy jelentőségűek, miután azok a kevésbé értékes faválasztékok elidegenítésére szorítkoznak. Már jelentősebbek a futótűzek, melyek rendszerint tavasszal, száraz időjárásuk pedig nyáron is elég sűrűn szoktak fellépni. Ezek többnyire onnan származnak, hogy a népben az a hit él, hogy a legelő vagy rét csak akkor lesz dús, ha lehetnek. Ennek szabad helyen semmi akadályja nincs, de erdők közelében vagy erdőtüztásokon nem egyszer nagyobb veszedelmet idéz elő. A legnagyobb károkat okozza azonban az omeria dispar nevű hernyó, mely ha a csererdőkben főllep, rendszerint három éven át pusztítja azokat. Az első és utolsó évben kevésbé, de a második évben való tömeges

megjelenésével sok helyütt teljesen lepusztítja a fákat és az egész erdő egyetlen levél nélkül, kopáran áll; minek következtében a fa fejlődése ugyanannyi évvel visszamarad. Ilyen veszedelem két év előtt volt Nógrád vármegye cseres erdeiben, de az elmúlt évben már teljesen megszűnt.

Alig van a vármegyének olyan számottevő uradalma, a mely mellett kisebb-nagyobb park ne volna. Nyilvános kertek és ligetek azonban csak a r.t. városban, a vármegye székhelyén vannak. Ilyenek Losoncban, a Kármán-sétány.

Balassaagyarmaton néhai Erzsébet királynénk emlékére szintén szép és kellemes Erzsébet-ligetet találnunk, melyet újabb telepítettek mintegy hat k. holdon és egyik saikában az 1848-49-ben elesett nógrádmezei honvédek emlékét őrző csinos kőoszlop áll; a község külterületén pedig az ú.n. Népliget van, melyet 1892-ben 13,75 k. holdon *Kondor Vilmos* erdőtanácsos, a balassaagyarmati erdőhivatal vezetője telepített. Történelmi emlékü vagy természeti nevezetességű fát többet találunk a vármegyében. Így a nógrádi vár romjai közelében áll hatalmas, vén hársfáról azt beszélik, hogy már a honfoglaláskor ott állt. Egy tót népballada így zeng róla:

*Turul madár rászállott a lippára, (hársfa)
Feltűzték a Hunger zászlót a várra,
Kunócz főúr lett már Naugrád gazdája,
Folkus bíró lett a tótok bírása.*

Romhányban szintén van egy öreg hárs, melyet Rákóczi hársának neveznek, mivel a romhányi csata idején a fejedelem állítólag alatta állt volna. Ugyancsak Romhányban van egy török mogyorófa, mely még a török időkbeli való. Diósjenőn báró Pirett tulajdonában van egy olyan hatalmas méretű tölgy, melyet hat ember karja alig tud körülfogni. Végül megemlítsük, hogy újabb Litke és Piliny közelében az erdőkben nyári szarvasgombát is találtak, a mely nemcsak e vidéken való ritkasága miatt, hanem mint ízletes tápláló növény is megérdemli a figyelmet.

A vadászattal, a mennyiben az az erdészettől úgyszólván el sem választható, a következőkben foglalkozunk, annál is inkább, mert a vármegyében igen szép és nagy vadállományal rendelkező területek vannak. Ezek között első helyen áll a *Zichy-féle* senioriális uradalomhoz tartozó nagylibercei terület, a mely a szabad területek közül leginkább bővelkedik vadban s a hol a legszebb agancsos példányok találhatók. Utánna gróf *Károlyi* Erzsébet bujáki pagonya említendő, melynek egy része ugyan már be van kerítve, de többi részét is vadaskertté alakítják át. Ezen a két területen van még a legszebb sörtevadállomány is.

Vadaskert, a most alakuló bujákin kívül, a vármegye területén csak egy van, a kékkői. 1500 hold kiterjedésű erdő, dróttal van magasan bekerítve, melyet szabad területű erdőség vesz körül, hol néhány éve a muflont is meghonosították.

Az őzek az említett területeken többé-kevésbé szintén tenyésznek, de ép a szarvasoknak utóbbi időkben történő nagyobb méretű szaporodása következtében lejjebb, a kisebb erdőségekbe húzódtak.

Apróvadban Nógrád legnagyobb része meglehetősen szegény és bár igen sok alkalmas területe van az apróvad tenyészésére, a területtulajdonosok nemtörődömsége következtében a nyúl és a fogoly elszaporodni nem tud. De azért ott, a hol törődnek a vaddal és némi gondot fordítanak rá, ott igen szép apróvadállomány van. Így Nógrád déli részén: Heréd, Lőrinczi, Jobbágyi, stb. községekben és a főntebb fekvő Érsek-vadkert, Dejtár, Patak és Ludány községekben is. Fácán a vármegye területén kevés van, mivel erre a szép vadra alig fordítanak gondot.

Vadásztársaság a vármegyében sok van, de olyan, melynek tagjai a vadat nemcsak lövik és pusztítják, de annak tenyészésével, elszaporításával, a ragadozó vadaknak az irtásával is törődnek, vajmi kevés.

VÁNDORGYŰLÉS

Egymás után indultak az autóbuszok az egyes bemutatóhelyek felé. A könnyű kis hátizsákban ott lapultak mindazok az ismertetőik, melyek segítettek eligazodni a látóhelyekben. A terepen gyaloglókat segíthette a hátizsák mellé kapott rézfokos, mely túl a praktikumon hirdeti a Vándorgyűlés helyszínét.

Helyszínek

Balassagyarmati városnézés

Régészeti ásatások igazolták, hogy a mai Balassagyarmat területe már a rézkor idején is emberrek lakta vidék volt. A helység nevét a honfoglalást követően a hét magyar törzs egyikéről, Gyarmatról kapta.

Gyarmatot 1246-ban IV. Béla a Balassák ősenek adományozta. A család ősei a tatárjárást követően 1260-tól erődített helyé alakították. Ez idő tájt válik Gyarmat a Hont és Nógrád megyei nádori gyűlések színhelyévé.

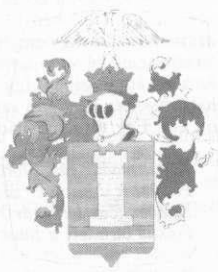
1552-ben Gyarmat várát a török elfoglalta és később fölgette.

A XVIII. században megindult az újjáépítés, 1730-tól kezdetét vette Balassagyarmat virágkora.

Balassagyarmat 1790-től a megye székhelye volt. Az új megyeháza – amely a város szívében ma is áll – 1835-re épült föl. A reformkori Nógrád megye élénk társadalmi, politikai életének már ez az épület adott helyet. Itt dolgozott Madách Imre és később Mikszáth Kálmán is.

Balassagyarmat kisvárosi hangulata, újjáéledő történelmi, irodalmi, zenei hagyományainak, képzőművészeti értékeinek megismerése, múzeumainak, kiállítóhelyeinek megtekintése, gazdag élményt jelenthet az idelátogatók számára.

1647-től Eszterházy Ferenc (helyettese: Balassa Ferenc) volt a vár kapitánya. Az ő parancsnokságuk idején történt

az az eset – más történeti forrásokban erre még utalást sem találtunk –, melyet Mocsáry Antal jegyzett le a 19. század elején. Szöveghű leírását azért közöljük, mert az eseményre, a Palócligetben, egy ma is látható emlékgúla utal.

„Értésekre esvén a Gyarmati Magyar lovasoknak 1648-dik esztendő Augusztus hónapjában, hogy Novigrád várából egy nagy születésű Török menyaszszony Esztergom várába fog viténi pompás készülékekkel, azonnal eleibe állottak egy keskeny mély útban a víg násznépnek, nagy tsendességben várván annak érkezését; melly megtörténvén, a kisérő Törökökre rohantak nagy bátorsággal, s azokon elszánt erővel győzdelmeskedtek, közülök sokakat öszve aprítottak, és a Török paripákkal együtt elfogták, s nagy örömmel a Gyarmati várba kísérték.

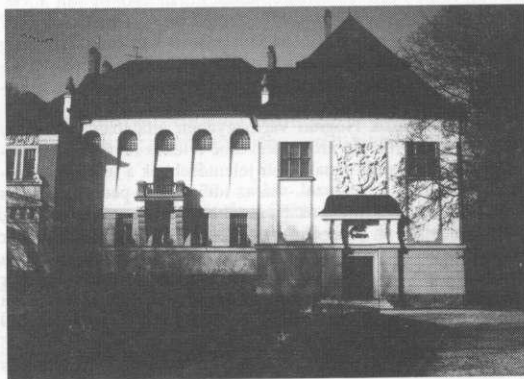
Hogy ezen nagy veszteségeket a Törökök nem fogják bosszúállás nélkül hagyni, azt a Gyarmatiak előre látták. Egy Aga vezérlése alatt négy ezer Török szállt Gyarmat alá, számos kapákkal, ásókkal és egyéb eszközökkel megterhelte szekerekkel. Ily nagy készüléttel körülvevették Gyarmat várát, azzal az eltökéllett bosszúálló szándékkal, hogy ezen menedék helyet egészen feldőljk, semmivé tegyék, azt mondván, hogy ez nem vár, hanem tolvajok barlangja, és a Huszárok jésze!

Annakokáért a Törökök, minekutánna a várat körülvevették volna, nagy indulattal az árkolásoknak és karózáásoknak rontásához kezdtek. Ezt látván a Gyarmati lovas fegyveresek, a város lakosaival, és a Palánki Magyar lovagokkal együtt, a kik épen a megelőző éjszakán értek Gyarmatba egy éjjeli nyugvás végett, egy akarattal, egy erővel, s egész magok elszánásával kirohantak a várból a Törökök ellen. Az aszszonyok olajjal és forró vízzel, a férfiak pedig először lövöldözéssel, annakutánna karddal és hegyes törökkel sok Törököt elejtettek.”

Az ortodox zsidó temető

A palóc múzeum

Börzsönyi barangolás

A nagyoroszi térség erdőgazdálkodási lehetőségét, annak gyakorlatát mutatták be a vendéglátók. A túra érintette a drégelyi várromot, az Óriáskő és a Sárkánytörés nevű földtani képződményeket, a helybeliek menedékiül szolgáló Alagutat és a csodatévő Tsitári forrást és kápolnát.

Drégely vára

1552-es hadjáratában Ali azzal kezdte műveleteit, hogy a gyöngye Drégelyt támadta és vívta meg. E régi, az idő, az elemek, a villám által egyaránt megrongált erődben rendszeren csak 48-80 főnyi őrség szokott lenni. Az ostrom alatt sem volt benne sokkal több, legföllebb 150 ember. De mindent pótoló kapitányának, Szondy Györgynek lelkesedése, buzgalma és önfeláldozása. Már az év elején tudta, hogy a várat ostrom fenyegeti. A királyhoz, a kamarához, a szomszéd urakhoz és főpapokhoz fordult tehát segítségért. A király 40, Selmeczbánya 26 fegyverest küldött neki. De hiányzott az ágyú, puskapor, ólom és más hadi szer, a várfalak pedig nagyon rossz karban voltak. A király utasította a kamarát, hogy e hiányokon segítsen. Történt is valami, de kevés, csak három-négy kőműves javíttatta a falakat. Szondy mindazáltal eltökélte, hogy a tengernyi ellenséggel szembe fog szállani. Vállalkozása reménytelen volt, mert urak, vármegyék és a német kapitányok készültek ugyan Drégelyt fölmenteni, de megfelelő hadiösszeállításához hetek kellettek, a gyön-

A bernecebaráti erdészek Drégely váránál

A tsitári alagút feltáró szakasza

ge Drégely ellenben napokig sem tarthatta magát. Nem védői, hanem falai voltak gyöngék s omlottak össze a török ágyúk első lövéseire. A nagy torony mindjárt bedőlt s többeket maga alá temetett, de a rohamot Szondy vitézül visszaverte, mire Ali a nagy-oroszai pap útján szólította föl, hogy eleget tevén a fegyverbecsületnek, szabad elvonulás mellett adja át az összelőtt erődot. Szondy azonban a gondjaira bízott vár romjai alá akart temetkezni. Foglyait és két gyermek-apródját, Libárdyt és Sebestyént a török táborba küldé, s arra kérte a pasát, hogy tisztességre tanítsa, vitézekké nevelje őket, magát pedig, ha elesik, temettesse el tisztességesen. Megtevéen végintézkedéseit, megmaradt társaival elszántan várta a török új rohamát s vitézül harcolva esett el. A pasa teljesíté a hős utolsó kívánságát, tisztességesen eltemette és sírjára iratos kopját tétetett. A kötelességteljesítés és hazafiasság nemes példájaként él azóta Szondy a magyarság emlékezetében. Már kortársa, Tinódi megénekelte s daliás alakja soha sem szűnt meg legjobbjainkat dalra lelkesíteni. A nemzet azon rétegeiből származott, melyek akkor kívül álltak az alkotmány sánczain. De életével és halálával tanúságot tett arról, hogy hazaszeretet és kötelességérzet nincs rendi kiváltságokhoz kötve, s élni-halni minden igaz ember tud szülőföldjeért.

Szondy vitézsége nem buzdította követésre a szomszédokat s Drégely elestének hírére az összes közeli várak őrsége szétfutott s a várakat az ellenség harc nélkül vehette birtokába.

(Forrás: Hóman B.–Szege Gy. A magyar nemzet története. 8 kötetes.)

1997

Pro Silva Hungariae díjasok

1. Nádaskay Gábor, a Kiss Ferenc Erdészeti Szakközépiskola, Szeged nyugállományba vonuló igazgatója
2. Dr. Fadgyas Kálmán, az Állami Erdészeti Szolgálat nyugdíjas erdőmérnöke
3. Vas László, az Új Út MgTsz Nagykanizsa-Miklósfa igazgatósági elnöke

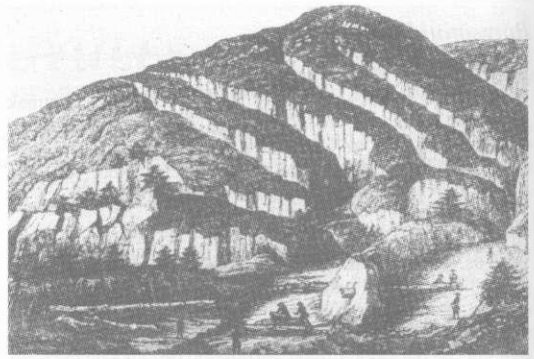
Gratulálunk!

Ipolytarnócz

(Borovszky alapján, 1911)

Ipolytarnócz. (Azelőtt csak Tarnócz.) Ipoly menti magyar kisközség. Van 187 háza és 846 róm. kath. vallású lakosa. Postája Litke, de távírója és vasúti állomása helyben van. A község első ízben az 1332-37. évi pápai tizedjegyzékekben fordul elő; ekkor tehát már plebániája is volt. 1492-ig a Dicső-szentmártoni *Kizdi* és a *Tarnóczyi* családok bírták. 1499-ben a Tarnóczyi család tagjai osztottak rajta. 1558-ban *Berényi András*, *Zerdahelyi István*, *Pelinyi Bálint* és *Muraközy Máttyás* nyerték adományul Ferdinánd királytól. Az 1598. évi adóösszeírás szerint azonban csak a Pelinyi családé volt. 1616-ban, a Pelinyi és a Muraközy családok kihaltával, e birtokokat *Berényi András* örökölte, a ki e részjárságokra 1627-ben nádori adományt eszközölt ki magának. 1715-ben 20 magyar és 1720-ban 24 magyar háztartást vettek itt fel.

A község egyik nevezetessége amaz óriási megkövült fatörzs, melyet *Kubinyi Ferencz*, a Magyar Nemzeti Múzeum későbbi igazgatója ásatott ki s a múzeum költségén boltozatot emelt föléje. A nép gyurtánfának nevezi. Mintegy 10 évvel ezelőtt e fatörzs közelében megkövesült őssálat-lábnymokat is fedeztek fel, melyek a Földtani Múzeumba kerültek. A vízmásokban több helyen megkövesült czápfafogak is találhatóak. E községhez tartoznak: *Kisdályó*-, *Botos*- és *Hólya*-puszták. *Kubinyi Ferenc* földbirtokos 1836-ban a Losonc közeli Videfalván értesül a hatalmas megkövült fárról. Pásztorok vezetésével elmegy a tarnóczyi „kömedence gödörhöz, ahol a kopár dombok legborzasztóbb alakban mutatkoznak, a földből kiálló egy-egy nagyobb darab megkövült fát venénk észre” – közli az 1842-ben megjelent munkájában. Részletesen ismerteti a 22 öl hosszúságú fa környékét is és a nagy természetudós ismerőse tisztelgeti „*Petreffectum giganteum Humboldtii*”-nak nevezi el. Selmeccen, az Akadémián megelemezeti a fát! (Békasó 86,00, víz 9,22, szén 2,78, agyagföld 1,32, veresvasas 0,54 század rész.) A továbbiakban írja: „a fa nagy részét földdel terítettük be, nehogy a vandál kezek, melyek hazánkban fájdalom! gyakoriak, semmivé tegyék – mint már annak részét, az úgynevezett kőfőcát semmivé tették”. Kubinyi nem csalódott az utódokban sem. Szabó József (1865) a megkövült fát miocén korúnak határozta. Megközelítőleg a kiásott 11,5 öl hosszúságú fát 800 q-ra becsüli. Szerinte a „Gyurtyánfa” megmentésének egyetlen lehetősége az elszállítás. *Staub Móric* (1889) a fa tövének kiásásakor annak kerületét 8 m-ben állapította meg.

A „kömedence” kovásodott fenyőfa törzse
(id. Markó Károly rajza 1840 körül)

Tuzson János (1901) vékonyecsiszolatok tömegét vizsgálva megállapítja: „az ipolytarnóczyi megkövült fa egy olyan fenyőfajt képvisel, amelynek sem fosszilis, sem recens képviselője nincsen.” A lelőhelyre utalva a megkövült fát *Pinus tarnóczyensis* néven ismerteti a világviszonylatban is kiemelkedően remek munkájában.

Greguss Pál (1954) a megkövült fát az öttűs levél, a rendkívüli nagyság és a szövettani szerkezet alapján *Pinuxylon lambertoides*-nek nevezi el, melyet 1967-ben *Pinuxylon tarnocziense* névre módosít.

Baktay M. – *Fejes J.* – *Horváth A.* (1964) az ősfenyő egyfűrtűnek vizsgálatával az alsómiocén napfolthatás 7 éves ciklusváltozását bizonyítja a jelenlegi 11 éves periódussal szemben. A ciklusrövidülés is egyik indoka az alsómiocén éghajlat sajátosságainak.

Ipolytarnóczyon az egykori óriásfenyő törzsének már csak 3 nagyobb töredékét láthatjuk eredeti helyzetében. Vastagabb törzsrészeit a pince boltozata, míg a lombkoronához tartozó vékonyabb részét a nagycsarnok épülete őrzi.

A pusztítás már a felfedezés évében megkezdődött, ami sajnos a hírnév terjedésével csak fokozódott. A kirándulók emlékként, a gyakorlatibb érzékek fenőkönek, építőkönek hordták el a „Gyurtyánkövet”, sírkövek még temetőbe is került belőle.

(Dr. Bartha Lajos ismertetője)

Cserháti barangolás

A még szakembereink – no nem a helybéliek – által is érdemtelenül elhanyagolt festői szépségű Cserhát vidékére invitáltak a rendezők.

Hollókő vára mellett (felett) húzódó Fekete-hegy kerülésekor a rimóci erdőrésztetek felfűtőt adtak a hely igazi szakmai kihívásaiból, az erdész keserves munkájából. Am az igazi szenzáció a Hollókő vára feletti dombon felállított elemozsias asztal és a tárogató hangjával együtt kapott élmény volt. A rendezők a világörökség részét képező faluban is „eldugtak” egy kis meglepetést. Búcsúzóul a helybéli palóc menyecskéket forgathatták meg erdészeink.

Hollókő

A Sárhegy északi oldalán, Szécsénytól nem messze fekvő, magyar kisközség. Van 89 háza és 439 róm. kath. vallású lakosa. Postája Nagylóczy, távírója és vasúti állomása Szécsény. A Kacsics nemzetség ősi birtoka. A XIV. században e nem-

zetség Illés-ágából származott Péter fiai, Mihály, Péter, Leuszták, Mikó és Jákó birtokában találjuk, a kik a nemzetség várát 1310-ben Csák Mátnak adták át. 1313. április 24-én I. Károly

Külföldi vendégeink egy csoportja

király, az ugyane nemzetségből származott Szécsényi Tamás lublói várnagynak adományozta, a ki azonban csak Csák Máté hatalmának megtörése után juthatott a vár birtokába, a mikor Károly királytól 1327. május 21-én új adománylevelet nyert. Az 1411. évi osztály alkalmával a vár Szécsényi Lászlónak jutott, a ki 1455-ben Guthi Országh Mihálynak és Lossonczy Albertnek zálogosította el, kik halála után: 1461-ben és 1481-ben a birtokba királyi adományt nyertek. 1552 nyarán, Sággy András és Csáky Imre várparancsnokok egyenetlenkedései következtében Ali basa, a budai kormányzó, a várat elfoglalta. A törökök azonban nem valami nagy jelentőséget tulajdoníthattak e várnak, mert 1558-1559-ben mindössze 24 emberből álló őrséget tartottak benne, 1593-ban Pálffy Miklós és Tiefenbach Kristóf visszafoglalták a törököktől, de 1663-ban ismét a törökök kezébe került.

Hollókői fafaragás

Az a szép, az a szép...

Hollókő vára

Jólesik a jéghideg sör a cseres árnyékában

Tapasztalatszere

150 éve született Mikszáth Kálmán MIKSZÁTH ÉS A TERMÉSZET

Az erdő

Mikszáth írói világában a leggyakrabban előforduló természeti táj az erdő. Szinte minden nagyobb művében akad belőle legalább egy, amelyről aztán mindig van valami külön mondanivalója is. Mikszáth erdői egyéniségek, bár hasonlítanak egymásra, mindegyiknek saját, szinte személyes tulajdonságai is vannak.

Legtöbbször felső-magyarországi, szakadékos, vízmosásos, hegyi erdők ezek, amelyekben még nappal is veszélyes a közlekedés. Kopereczky erdcjét ezért a nép Isten útjának nevezi. Kozsibrovcsky birtoka, a trimóci erdő pedig csak a szélén járható, a belsejében embertől érintetlen világ bújjik meg: „Voltak olyan helyek is, ahová már a nap egy pár száz esztendő óta nem sütött, itt nőttek azok a dacos, istentől elrugaszkodott növények, amelyek egészen a föld gyermekei, és a napfényhez semmi közülük, gombák, gümők és mindenféle mohák.”

A trimócihoz hasonlóan a rászkai és a szabadkai erdőben, a lapusnyai szelídgesztenyésben, a Lopatában, a Horkában, a Bernyésben (és a többiben is) mindig van egy csaknem mesebeli belső világ: „valóságos őserdők” rejlenek a regetegek közepén, ahol soha nem látott virágok nyílnak, s misztikus lények tanyáznak, mint Jarinko, a köhécselő erdei szellem vagy az „örök holló”, amely a Balassák földi idejét tartja számon.

Az erdőknek még neszei és hangjai is titokzatosak, vihar idején viszont félelmetesek, ilyenkor „az erdő bömböl a vihar erejétől”, orkánna dagad a szél, belemarkol a fák üstökébe, hőmpölyögteti, csavarja, mintha fűrna velük, mártogatja őket: azok egymásra látszanak rohanni feldühödt üvöltéssel, összetűlteknek, roppant zúgással, recsegéssel paszkolják egymást...”

Azt, hogy az erdő kívül áll a mindennapi valóságos világon, a Mikszáth-művek nyomatékai jelentik meg. Nem egyszer rejtekhelyként szerepel: menedéket ad az úri betyárnak vagy a titkos élet színterét kínálja föl a többnejűség örömeire áhítózó lőcsei kereskedőnek. Mások éppen itt, távol az otthonos megszokottságtól dől el a hősök sorsa. Erdőben ismerik meg egymást a *Különös házasság*, *Az eladó birtok*, *A fekete város* szerelmei, és egy erdei vízmosás szélén ígéri oda hűga kezét az ifjú besztercei ügyvédnek a glogovai pap.

A természetesség pusztulása

A villamosról (pontosabban: a tramway-ról) cikkezve Mikszáth egyszer azt írta, hogy az eljövendő nemzedékek majd hiányolni fogják „a kocsielőzést”, s számon kéri az ősoktól elmúltát – valójában az ő egész életműve is ennek az elmúlásnak ironikus-élegikus rögzítése. A régi világ, a régi emberek eltűnése a természet és ember kapcsolatának megváltozásával jár együtt. Olyan világ felé haladunk – közli olvasóival –, amelyből lassacskán kizusztul minden természetesség, még a földművelésből, a paraszti életből is. A példa, amelynek kapcsán mindezt nyíltan is megfogalmazza, Németországra vonatkozik, de általánosító érvényű szentenciákkal egészül ki: „Kertileg megdolgozott, keresztül-kasul turkált, csatornázott földek. A nagy kultúra is nevetséges. Csakhogy már éppen nem szítájják a földet. De nincs is már ott semmi poczis. Állat csak a vadaskertekben látható és menaszériákban.

Innen már csak egy lépés, hogy a vadon természet is áruvá, s ezzel műtermészetté lesz. És megváltozik az irodalom is. A mesék pusztulásáról, a fantázia elszegényedéséről elmélkedő Mikszáth e folyamatot többször is össze-

Pályázati felhívás

Az Erdészeti Tudományos Intézet pályázatot hirdet **nemesítői kutatói munkakör betöltésére** – sárvári székhellyel – az alábbi feltételekkel:

- erdőmérnöki oklevél,
- legalább egy világnyelvből középfokú állami nyelvvizsga,
- elsősorban fenyőnemesítési kutatások iránti elkötelezettség,
- illetmény a közalkalmazotti besorolás szerint.

A pályázathoz mellékelni kell az oklevél és nyelvvizsga bizonyítvány másolatát, szakmai önéletrajtot.

Érdeklődni lehet Berényi Gyula igazgatási osztályvezetőnél.

Cím: 1023 Budapest, Frankel Leó u. 42-44.

Tel.: (1) 326-1769. Fax: (1) 326-1639.

Beküldési határidő: 1997. október 3.

Elbírálás határideje: 1997. október 15.

kapcsolta a természet „elmesterségesezésével”, az erdők pusztulásával. 1891-ben még mesemondói hangon: „Ejnye, de roppant kár, hogy a modern kor irtja a fákat és a meséket. A tündérek és gnómok szétfutnak a fejszecsapások zajától, sziklarepedésekben, meghasadó hullámokban eltűnnek örökkön-örökre”. „Az erdők elpusztításával elvesztek a bennük lakozó nagy állatok, bölények, medvék. Hiszen természetes valami. Éppúgy elpusztította a folytonos civilizáció és az iskola előnyomlása a babona, a miszticizmus sötét rengetegeit, tehát szükségképpen el kellett tűnniök e kiirtott homályokból a meséknek. A fantázia szívesebben táplálkozik a sejtésből, mint a tudásból.

(Mikszáth-émlékkönyv. 1997. Szerk.: Fábri Anna.)

Mikszáth Kálmán: A palócokról (részlet)

Oly sokszor szeretik ránkfogni, szegény palócokra, hogy sajtáságos dialektusunk a tót fajjal való érintkezésből ered, sőt még azt is, hogy magunk is csak elmagyarosodott tótok vagyunk, miszerint nekünk vált köteletségünk e maroknyi nép fiainak, amennyiszér csak lehet, tollat fogni a saját ismertetésünkre, mert az idegen még ha olyan nagy tudós is, mint Hunfalvy, nem tartja, úgy látszik, érdemesnek hosszabb és alaposabb tanulmányokat tenni nyelvünk, történetünk és hagyományaink ismertetésére, hanem fölületesen ítélt, s tétlőre vezeti a tudományos világot is.

(Pintér Sándor szécsényi ügyvéd, tisztelt barátom volt az első palóc, ki a fegyverforgató népből kiválva, derekasan lorgatta meg a tollat is faja érdekében a „Palócokról” írt könyvében, mely nemrégiben jelent meg. Kár, hogy jelesebbjeink, mint Teleky László, Madách Imre, Szontagh Pál, kik pedig a legjobban ismerték véreiket, s mindnyájan frók is voltak, sohasem fekteték arra semmi súlyt, hogy e történeti hagyományokban és elűtő sajtáságokban gazdag költői nép, mely a Karancs alján kétezer év óta bocsúl és dalol magyarul, kellőleg ismertette és méltatva legyen.)

A palócok mindössze ötvenegy helyesnek laknak, s összes létszámuk hetvenháromezer. Egészséges, izmos férfiak, de alacsonyak, arcuk széles, és a legnagyobb ritkaság szőke vagy vörös haját és hosszúka arcot látni köztük.

A palóc leánynak akármilyen gazdag hadból is kerüljön ki, hozomány egy tulipántos láda, egy tehén, egy üsző, húsz darab birka, hímzett ködmen, posztó mente, és a megfelelő ruhacmék. A nagyon gazdagoknál meg azonfölül 80 váltó forint készpénz. Hogy a földbirtokból semmit se kapjon később sem, azt ki tudja csinálni rendesen a nótárius uram. A földbirtokot, bármilyen is a törvény, a legidősebb fiú örökli (mert arisztokrata nép a palóc minden ízében), a fiatalabb testvéreket pénzben tartozik kárpótolni. A törvény nemigen numerál nálunk. Csak ritkán szorulnak arra, s leginkább adóssági dologban, mert a palóc elgzekáció nélkül nem fizet, de a családot, érdeklő kérdésekben a had feje határoz, s azt ő úgy eszeli már ki mindenféle furfangos kerülőkkel, hogy a „vármegyének” se lehessen semmi kifogása.

Tragikus esemény történt a Közgyűlést követő vacsora után.

**Márton Bálint ny. erdőfelügyelő rosszul lett, s a mentők már csak a halál beálltát tudták megállapítani. Mindössze 62 éves volt.
(Méltatására visszatérünk.)**

De legjobb kedvvel szól a Pintér könyve a palóc népköltészetéről, s azt ismerteti a leghelyesebben, eredeti kiejtés szerint közölve néhol a dalokat és balladákat. Mert a palócoknak külön népdalaik, hőskölteményeik és népballadák vannak, mégpedig némelyik igazi gyöngye a népköltészetnek.

Íme idézzünk itt Pintér és Mocsáry Pál gyűjteményéből egyet.

Búsán, mélán csendülnek e dalok a palóc bérceken, a hazaszeretet, a népet mozgató napi kérdések, és a szerelem hullámanak bennök majd mindég szomorgós vegyülékben.

*Fehér Péter lovat lopott
Az fekete halom alatt
Bezeréj elfogatta
Bornemissza kivállatta...
Szentiványi akasztatta...
Piros Zsófi megsíratta.*

Formailag tökéletesebb a „Csáky Gyuri szolgáló esete”, Fehér Anna stb., de ezeket helyesírás miatt nem ismerethetjük, ha csak nem talán jövőre egy a palóc nép kedélyvilágát ismertető tárcacikkben: mert annyi az eredetiség ott a „kilenc várkastélyok” tövében, vagy ahogy ők maguk szeretik nevezni Palóciát a „Karancseszi vármegyében”, mint ahány fűszál az alföldi rónán.

Egy helybeli ügyvéd, ki nemrég utazott arra, elbájolva tért vissza e gyönyörű vidékről, s a kedélyes emberektől, kik „úgy éreznek, mint itt az Alföldön, azon a nyelven beszélnek, mint itt, de egészen más észjárással, s a gondolatok és kifejezések teremtő erejével”.

– Milyen az út, földi? – kérdi a palóc a kiscsoltói fuvarostól.

– Csintalan nagy uram, csintalan!

– Hát a természet milyen volt?

– Maradhatós nagy uram, maradhatós.

– Hát a szőlő mutatkozik-e valahogy?

– Úgy, hogy sehogyan se mutatkozzon, még sohasem volt.

Így beszélnek a palócok, ez originális népfaj, mely szaporlanságánál fogva most kiveszében van, egy-két század múlva csak nyoma lesz hogy volt, mert elnyelik a hegyek, illetőleg a tótok, akik közé be van ékelve, s akik folyton terjeszkednek, úgy, hogy némely palóc falu már csak a Harmos Statisztikában létezik.

Az emlékezetes két nap után idézzük szabadon Madách Imrét,
a hely nagyszerű szülőltjét.

„Erdész küzdj és bízva bízzál!”

OEE Vándorgyűlés – 1997. Balassagyarmat

Részvevők

Albert T. Gergely, Almási István, dr. Anda István, André Béla, Apatóczi István, Agh Miklós, Áncsán György, Ifj. Babos Imre, Bajcsyné Tóth Ida, Bak Júlianna, Bakó Zsigmond, Balogh József, Balogh Lajos, Balsay Antal, Bangó Sándor, Baranyi Katalin, dr. Buráth László, Bebes Tibor, dr. Becker László, Bejczy Péter, Bende György, Bertram Blinák, Berényi János, Bezeckzy Árpád, Bicsák József, Billik Miklós, Bircher Gyula, Birck László, Bíró István, Blázsev Zsivkó, Bodor György, Bodor László, Bognár Gábor, dr. Bondor Antal, Borzási Béla, Botykai Csaba, Brugger Frigyes, Bukor László, Buris László, Buzgó József, Büttner Kálmán, Bécs Jenő, Béni Kornél, Bényei Sándor, Börzsei László, Bálint Sándor, Bándi János, Bóna József, Bús Mária, Cserép János, Csomós János, Csonka Tibor, Csépanyi Péter, Császár György, Császár Károly, Csóka István, Csóka Péter, Czebei Sándor, Czeglédi István, dr. Czerny Károly, Czimmer Pál, Czírok István, Demkó Albert, Dobos Antal, Dobó István, Donkó Károly, Dudás Béla, Dudás István, Dudás Pál, Dégi Zoltán, Dézsi Károly, Egyetem gk. vezető, Erdman Henrik, Erdélyi Gábor, Erdős Péter, Főry Lászlóné, Falusi László, dr. Faragó Sándor, Farkas Attila, Farkas Csaba, Fazekas József, Fábiani István, Fábiani Tamás, Fecser István, Fehér István (Miskolc), Fehér István (Tamási), Felhő Zsuzsa, Feiszt Ottó, Fekete György, Fekete József, Ferenc László, Fetzter Zoltán, Fífe Katalin, Fírhás Nándor, Flender Mihály, Fodor Béla, Fodor Pál, Forster Endre, Frau Migende, Frau Ratz, Friedrich Prandl, Fritsch Ottó, Földes Mária, Földesi Kálmán, dr. Führer Ernő, Garamszegi István, Gerner Gábor, Gk. vezető, dr. Göbölös Antal, DALERD, Golperger András, Grubánovits Tamás, Gyenes István, Gyenos Károly, Géczy Béla, Gál Imre, Gál Sándor (Eger), Gál Sándor (Nagykanizsa), Gáll László, Hajdú Tibor, Hajnal Imre, Haják Gyula, Halász Gábor, Haraszi Gyula, Hartdegen Máttyás, Havas Tibor, Hegedűsné Horváth Olga, Herke József, Hipság István, Horicsányi Attila, dr. Horváth Béla, Horváth Dező, Horváth Dénes, Horváth Flek, Horváth Ferenc, Horváth József, Hrotkó Lőrinc, Ignáth János, Igor Hochel, Inezédi György, Ipsits Lajos, Ivády István, Iványi Miklós, Jaksics István, Jan Michalik, Jancsó András, Jasper Attila, Jeszenszky Edé, Jeszenszky András, Jeszenszky Andrásné, Juhász Balázs, Juhász Lajos, Juhász Péter, Kalmár József, Kalmár Lajos, Kandi József, Kapcsándi János, Karnis Gábor, Kató Sándor, Kelecsényi Péter, Kelemen Géza, Kelemen Imre, Kelemen Zoltán, Kerékyártó Béla, Keszleri József, Kis Géza, Kis János, Kiss Gerzson, Kiss László, Kleineisel György, Kleineisel Györgyné, Kliegl Béla, Koch Gyula, Kocsis Mihály, dr. Koloszar József, Kolozsvári Ákos, Kondor Endre, Kopányi Imre, Korbonski Kazimierz, Kormos Ferenc, Kormos János, Korn Ignác, Kovács Ferdinánd, Kovács Gyuláné, Kovács Gyuláné, Kovács Imre, Kovács István, Kovács János, Kovács Jánosné, Kovács József, Kovács Károly, Kovács Lőrinc, Kovács László, Kovács László (Győr), Kovács László (Székesfehérvár), dr. Kovács Máttyás, Kovács Péter, Kovács Zsigmond, Kronecker József, Králík Miklós, Króser Antal, Krúdy Geyza István, Kulisity Zoltán, Kupás Deák Zoltán, Kurucz Béla, Késhalmi Tamás, König Tibor, Káldi Lajos, Káldy József, Kálóczi Béla, Laczay Tamás, Lakatos János, Lakatos László, Lengyei Ferenc, Lengyel László dr., Lovász László, Lőrinc Sándor, Lőczy Pál, Macesek Lajos, dr. Madas András, Madas Katalin, Madácsi Sándor, dr. Magas László, Magyar Árpád, Magyisztrák Lóránt, Major László, Major Sándor, Malekovičs János, Manfréd Zielke, dr. Marjai Zoltánné, Markó Béla, Maros László, Marschall Tamás, Martos Géza, Matyasovszky András, Merkel Gábor, Mester Gézáné, Mester László, Mester Lászlóné, Mező Imre, Miklós József, Mizik András, Mocz András, Molnár József, Monori Alfréd, Mosonyi Géza,

Müller Géza, Müller Gézáné, Mészáros László, Máriás Ferenc, Máté Zoltán, Nagy Péter, Nagy Sándor, Nagy Zoltán (Eger), Nagy Zoltán (Lenti), Nahóczki László, Nemes Zoltán, Németh Antal, Németh István, Németh László, Németh László, Németh Lászlóné, Németh Péter, Németh Sándor, Németh Eva, OFR. D. I. Franz Ratz, Oláh Attila, Oláh Béla, Oláh Tibor, Ormos Balázs, Osváth Györgyné, Ósz Gusztáv, Óz Miklós, Pados László, Palánki Gábor, Panágl Tamás, Pap Zoltán (Kaposvár), Pap Zoltán (Kaposvár), Papp Attila, dr. Papp Tivadar, Pavol Kral, Pál Lajos, Pálhalmi János, Pápai Gábor, Pápai Tamás, Pásztor János, Pásztor Lóránt, Pásztó Mihály, Peer László, Porjás Béla, dr. Pethő József, Pettő Szandtner Aladár, Piller Ferenc, Pintér Ottó, Polner Frigyesné, Polner Katalin, Prókay Gyula, Pőcze Levente, Pöntör Györgyi, Puskás Lajos, Rabi János, Raecskó Ottó, Raecskó Ottóné, dr. Radnai Szilárd, Rakonczay Zoltán, Rauch Imre, Rácz Albert, Rádi József, Reményfy László, Roland Migende, Rostáné Reményfy Rita, Rozmann Hajnalka, Répáskzy Miklós, Rónai József, Salamon Károly, dr. Sárvári János, Schmidt Ferenc, Schmotzer András, Schmotzer Andrásné, Schumacher István, Schwarz Dezső, Sebestyén László, Sere Ferenc, Siklósi Lajos, Simon József, Simon Sándor, Sipos Géza, Sipos Péter, Sipos Sándor, Sirok József, dr. S. Nagy László, dr. Solymos Rezső, Ifj. Somlai Dénes, dr. Spingár Ferenc, Stefnak Zoltán, Steiner József, Steiner László, Stádel Károly, Szabó Ferenc, Szabó Gábor, Szabó Imre, Szabó Lajos, Szabó László, Szabó Péter, dr. Szabó Sándor, Szabó Szilárd, Szakács István, Szakács László, Szalai Károly, Szalkay György, Szani Zsolt, Szaszko Istvánné, Szebeni László, Szekeres Péter, Szemerédy Miklós, Szenthe Ádám, Szentpéteri Sándor, Szerémy Péter, Szi Benedek József, Szigeti Ferenc, dr. Szikra Dezső, Skalák Gyula, Sztárcsevity Ervin, Szurómi Károly, Szódi István, Szőnyi János, Szőgedi Zsolt, Szőtr Levente, dr. Szőnyi László, Szűcs Lajosné, Szűcs Sándor, Szűts Szabolcs, Szűts Szabolcsné Márton Edit, Sütő József, Sürmeyer Sándor, Sámson Antal, Sári Zsolt, Sódor Márton, dr. Takács László, Takács Zoltán, Tasnády Péter, Tihanyi Gyula, Timár György, Tokodi László, Tomor Antal, dr. Török Gábor, Tuboly Zoltán, Turóczy Ferenc, Tamba Miklós, Tamba Miklóné, Tóth Kálmán, Tóth Róbert, Tóth Ákos, dr. Tóth Béla, dr. Tóth István, Újhelyi László, Ulrich Jüneman, Vadas Ferenc, Vadász Ferenc, Valentin Károly, Valentin Károlyné, Valovics József, Varga Ferenc, Varga Gellért, Varga László, Varga Tibor, Vargovics József, Vass Sándor, Vass Sándorné, Vass Tibor, dr. Várhelyi József, Venyercsányi Pál, Venyercsányi Pálné, Vigh István, Virágh János, Vízahányó László, Vízvári István, Végvári Gyula, Váradi János, Váradi Jánosné, Várkonyi Vilmos, Walter Hartmann, Wisnovszky Károly, Wágner Tibor, Wágner Tiborné, ZALAVOLÁN autóbussz-vezető, Zachar Miklós, Zachar Miklóné, Zambó Péter, Zay Adorján, Zoltán Hlavaj, Zoltán János, Zorvan Györgyné, Zsigmond János, Zsíros István, Zsoldos Gábor.

Elfogyott

760 pár kolbász	33 liter unicum
760 pár virsli	29 liter Vilmos körte
2280 db pogácsa	26 liter vodka
42 kg ropi	894 liter üdítőital
1605 liter sör	930 liter kristályvíz
416 liter bor	25 kg kávé

PUSKÁS MIHÁLY

A magánerdő-gazdálkodás helyzete

1. Milyen a magánerdő-gazdálkodás helyzete?

1.1 Egy szóval: változó.

Két szóval: nagyon változó.

Bővebben: a birtokszerkezet átalakulása még mindig tart, és még hosszú ideig tartani fog, lassan megy a birtokba adás, de fokozatosan beindul a gazdálkodás. (Balázs I., 1996.)

Az ország erdővel borított területe 1 719 699 ha, ebből 690 724 ezer ha-ra tehető, amely magántulajdonba került, illetve kerülni fog, közel 300 ezer új tulajdonos megjelenése várható. A gazdálkodás a magánterület 40-44%-án indult el: 241 084 ha társult erdőgazdálkodás (EBT., Gt., szövetkezet), 52 658 ha egyéni erdőgazdálkodás, összesen 293 742 ha-on. A működőképes gazdálkodói körben 147 065 fő tulajdonos szerepel, így a 2 haffő átlagot sem éri el. Az erdészeti hatóságoknál bejelentkezett tulajdonosok száma összesen 201 009 fő, ami 20 903 erdőgazdálkodót jelent (Balázs I., 1996). Több mint 300 ezer ha-on (54-60%-on) semmilyen gazdálkodás sem folyik, pontosabban 384 355 ha-on; ebből 138 479 ha társulás előtti, azaz ezen területet birtokló közel 100 ezer főrel már tud a hatóság, folyamatban van az ügyintézés. A fennmaradó 245 876 ha a rendezetlen kategóriába tartozik (Balázs I., 1997). Az erdészeti hatóságok nem a jelenlegi állapotok kezelésére jöttek létre, nagy a leterheltségük.

A magánerdő-tulajdon a fentiekben túl még bővíthet, ha figyelembe vesszük, hogy az erdőtelepítések szinte csak az új magán-földtulajdonokon valósul meg. Az alternatív földhasznosítás egyik legjobb lehetséges változata az erdőtelepítés lesz, így az erdő területe 0,6-1 millió ha-ral is bővíthet.

A magánosításra került erdők zömében a gyorsan növekvő fajokból, vagy nem a legjobb állományokból lettek kiválasztva. A magántulajdonban lévő faállomány értéke a becslések szerint több mint 150 milliárd forint, átlagos 130 bm^3/ha fatömeggeggel és apríték értékekkel számolva (Telegdy, 1996). Rövid távon 80 milliárd forint bevételre lehet számítani, mert tetemes költség is felmerül. 95 ezer ha terület erdőfelújítási kötelezettséggel került privatizációra, ezt fogja még tetézni a gazdálkodás hiánya miatti, több tízezer hektár megismétlésre kerülő erdőösztési feladat. Ehhez járul pluszba az előbb említett 110 ezer ha terület, hiszen a fakitermelés után ezt szintén fel kell újítani, valamint meg kell említeni az ápolási munkák sokaságát. Ezek a kiadások óvatos becslések szerint is 25 milliárd forint feletti összeget tesznek ki. A probléma, hogy a bevételek és a kiadások nem azonos időben jelennek meg.

1.2 Hajdú-Bihar megye jellemzői:

A megye erdőgazdálkodás céljait szolgáló területei összesen 66 318 ha (1996.08.16.). Állami tulajdonban van 39 236 ha – 59,2% –, ebből a Nyírederdő Rt. kezeli 35 470 ha-t; magántulajdonban van 27 082 ha – 40,8% –, ebből kb. 13 000 ha-on már folyik valamilyen gazdálkodás és kb. 14 000 ha-on még nem. (a H.-B.M. magánerdők 50%). A megye erdőgazdálkodás céljait szolgáló területeinek 24,7%-án még nem kezdték el az erdőgazdálkodási feladatokat az új tulajdonosok.

2. Milyen erőforrásokkal rendelkeznek a magyar erdők?

Magyarország erdőssültsége 18,5%, az élőfaképzlet 305-309 M bruttó m^3 , ennek évi növedéke 11-11,5 M bruttó m^3 (1995.12.31. állapot – FM-EH). Az elmúlt 40 év alatt mind az erdők területe, mind az élőfaképzlet az európai átlagot meghaladó mértékben gyarapodott. Ez idő alatt az erdőterületek fafa-

összetételében is jelentős változások történtek, csökkent a tölgy, a cser és a bükk, ugyanakkor növekedett a gyorsan növekvő fajok, az akác, a nyár és az egyéb lombos arány. A természeti adottságoknak megfelelően erdőterületünk nagyobb hányadát lombos erdők (73%), míg kisebb részét a fenyő erdők (17%) teszik ki. Ez utóbbiak területe az elmúlt évtizedek alatt közel kétszerezésére emelkedett, de még így is messze elmarad az 55%-os európai átlag mögött. A magyar erdőgazdálkodás komparatív előnyeit európai összehasonlításban az egy hektárra jutó fatömeg, 172 ha/m^3 , illetve 128 ha/m^3 , az éves élőfaképzlet gyarapodásának, 6,2 m^3/ha , illetve 4,2 m^3/ha , magasabb mutatóival mérhetjük (Horváth, 1994. FM-EH). További komparatív előnyt jelentenek az átlagosnál kedvezőbb klimatikus viszonyok és természetis adottságok, az erdők nagyobb ökológiai stabilitása és biodiverzitása, kereskedelmi előnyt jelent a lombos erdők magasabb aránya, ugyanakkor komparatív hátrányban vagyunk a fakereskedelem legnagyobbnak jelentőséggel bíró fenyő termékek esetén.

3. A létrejövő magánerdő-tulajdon helyzete

A tulajdonosok köre nagyon különböző. Az erdőbirtokok nagysága változatos képet mutat, leggyakoribb területnagyság 1-5 ha közötti.

Véleményem szerint a tulajdonosok alapvetően két csoportba oszthatóak:

- aki gazdálkodni akar:
  - önmaga szeretne gazdálkodni,
  - tulajdonközösségben kíván gazdálkodni,
  - a gazdálkodással mást kíván megbízni.
- aki nem kíván gazdálkodni:
  - erdejét spekulációs szándékkal vette,
  - nem érdekli, véletlenül jutott hozzá.

A szakemberek felelőssége óriási, hiszen rajtuk áll, hogy milyen véleményt alakul ki az erdőről. Tudatosítani kell, hogy az erdő egy olyan jószág, Magyarországon és szinte mindenhol a világon, amely felett a tulajdonos csak korlátozottan rendelkezik, mivel közcélakat is betölt. A gazdálkodás korlátozása azonban csakis a tulajdonos érdekeit figyelembe véve, néhol kompenzálás mellett, a tartamos jövedelmező gazdálkodás elvét követve.

Az elmúlt időszak egyik lehetséges problémája a következő volt, ami miatt az új tulajdonosi réteg általában nem tudott, vagy nem akart jó gazdája lenni az erdőnek. A legtöbb zavart a könnyű vagyonszerzés látszólagos lehetősége okozta. A vagyonhoz ténylegesen csak az erdőterület értékesítéskor lehet egyértelműen hozzájutni. Az erdővel járó kötelezettségek ugyanis költségeket és ugyanakkor költségeket is jelentenek. Az értékesíthető faanyaghoz végeredményben csak 30-120 éves ciklusban lehet hozzájutni. Az erdő nevelése során végzett fahasználatok bevételeit a költségek általában fel is emésztik. Az erdő jövedelme kisebb területek esetében csak lökésszerűen jelentkezik.

Miért érdemes a magánerdő-tulajdonosoknak társulni?

– Fontos a jövedelmek és kiadások kiegyenlítése miatt minél nagyobb területi egységekben gazdálkodni. A tulajdonosoknak minél nagyobb területen kell kialakítani az erdőgazdálkodó egységeket. Ha az előbbi nem megy, akkor a kisebb, szerkezetileg különböző társaságokat erdészeti szakemberek által rányitott szervezeteknek kell összefogni. Létre kell hozni a magánerdőket kezelő társaságokat – ezek különböző szerveze-

tek lehetnek, pl. részvénytársaság, korlátolt felelősségű társaság vagy szövetkezet. Lényeges szempont, hogy az induló vállalkozásban kevés számú, de megbízható szakember dolgozon, mert az „üzlet” alapja a bizalom, hiszen mások magántulajdonát kell kezelni, mások vagyonával kell gazdálkodni.

– A megjelent új erdőtulajdonosok többsége nem rendelkezik erdészeti szakismerettel, és nem rendelkezik az erdőgazdálkodáshoz szükséges eszközökkel, infrastruktúrával, mobilizálható tőkével, ezért ezen esetekben a tartamosan jövedelmező gazdálkodás csakis egy segítő, támogató szakszemélyzettel, szaktanácsadó hálózattal és erdészeti szolgáltató vállalkozással tartható fenn. Az ilyen szervezetek fel tudják vállalni a közvetítést a hatóságok és a tulajdonosok között. Nem kell minden egyes tulajdonközösségnek saját társaságot alapítani, tehát ezzel költséget takaríthatnak meg. Az erdészeti szakigazgatásnak is előnyösebb, ha kevesebb számú, de a szakmában járatosabb erdőgazdálkodóval állnak kapcsolatban.

4. Felhasznált irodalom

1. Balázs I. dr.: Tájékoztató a magánerdő-gazdálkodás helyzetéről. FM-ERSZ Szakmai fórum, Kézirat, Budapest, 1996.
2. Blázs I. dr.: A magánerdő-gazdálkodás mozaikjere... Magánerdő és vállalkozás, Kézirat, Monor, 1997.
3. Horváth Z. – dr. Törőcskei L.: Az erdőértékelési elvek és módszerek. A magyarországi erdők tulajdonviszonyai, a privatizáció és viszonyai. FM-EH, Kézirat, Budapest, 1994.
4. Puskás M.: Vállalkozás az erdőgazdálkodásban. BKE szakdolgozat. Kézirat, Debrecen, 1994.

5. Puskás M.: Az erdőgazdálkodás a privatizációban. Magyar Mezőgazdaság melléklete. Erdőgazdálkodás és Faipar. Budapest, 1997. február, 4-5. oldal.
6. Nócs Gy.: Erdőtelepítés a Debreceni Erdőfelügyelőség illetékességi területén. Db, EF, Kézirat, Debrecen, 1996.
7. Telegdy P.: Lehet-e nyereséges a magánerdő-gazdálkodás? Szakmai fórum. Kézirat, Budapest, 1996.

5. Összefoglalás

Az ország erdőterületének több mint 40%-a magántulajdonban van, és ezen terület felén még nem indult el az erdőgazdálkodás. Hajdú-Bihar megyében sem jobb a helyzet, az erdőterület bő 40%-a került magánosításra, és ennek közel 60%-án a tulajdonosok még nem hozták létre erdőgazdálkodói közösségeket.

A Hajdúságban az elkövetkező 10 évben, évenként 800 ha erdőtelepítés első kivitele várható. Az erdőtulajdonosok többsége itt sem rendelkezik erdészeti szakismerettel, az erdőgazdálkodáshoz szükséges eszközökkel, infrastruktúrával, mobilizálható pénzeszközzel, ezért ezen esetekben a tartamosan jövedelmező gazdálkodás nehezen tartható fenn.

A Hajdúsági Erdőművelő Kft. célja volt, hogy Hajdú-Bihar megyében is elindítsa a magántulajdonon alapuló erdőgazdálkodást, összefogva az erdőgazdák tulajdonát, a magántulajdon megsértése nélkül, optimális körülmények között gazdálkodjon, valamint koordinálja az erdőgazdálkodásban dolgozók munkáit, megszervezze és kivitelezze a régióban az erdőtelepítési munkákat.

Magánerdő-gazdálkodás

Egy igen komoly tévhitet kell eloszlatni a magánerdőkről és azok tulajdonosairól. Történetesen, hogy az ország mintegy 1,8 millió hektárnyi erdőterületének több mint 40%-a már magántulajdonban van.

Ez a kijelentés nem állja meg a helyét csak akkor, ha a kárpótlási folyamat és a részarány-tulajdonok nevesítése véglegesen lezárul, és a több mint négy éves késésben lévő földhivatali adminisztráció útján is rendezettek lesznek a tulajdonviszonyok. Sajnos, a jelenlegi kaotikus állapotok miatt elképzelhetően még több évet kell várni, hogy az új erdőtulajdonosok valóságos tulajdonosaivá válhassanak területeiknek, gyakorolhassák jogaikat, és számonkérhetőek legyenek. Ezért ilyen arányú magántulajdonlásról a mai napig nem beszélhetünk, ami egyértelműen a nem legalizált erdők tönkremeneteléhez, valakik általi tudatos pusztításához, így a leendő tulajdonosok anyagi károsodásához vezet.

Az FM jelenlegi felmérése szerint 704 321 hektár erdő tulajdonviszonyát kell rendezni. Ennek mintegy 1/5-e már erdészeti szempontból – az erdészeti hatóság kiadta az erdőkezelési engedélyt – magántulajdonban van (kérdés, hogy kik a valós tulajdonosok), a földhivatali bejegyzések azonban csak kis részben történtek meg. Ez a terület mintegy 22%-a a több mint 700 ezer hektárnak, és összesen 252 000 embert érintett. Az illegális zsebszerződések miatt azonban ez a tulajdonosi létszám csak papíron létezik, effektíve mintegy harmadát teszi ki az illegális és legális tulajdonosi kör.

A jogfolytonosság alapján működő szövetkezetek 176 377 hektár erdőt kezelnek. Az ezenfelül meglévő több százezer hektár sorsáról még nem tudnak nyilatkozni az erdészeti hatóságok sem, hiszen részükről egy rosszul értelmezett törvény miatt az engedélyezés folyamata még nem fejeződött be.

Ezek után már csak azokra a kérdésekre kell a választ megkapni, hogy:

1. Mikortól tulajdonos a tulajdonos?

a/ ha a vásárolt területét kifizette, az eladóval a szerződést megkötötte,

b/ ha a Földhivatal a Tulajdonlapra a nevét rávezette, és a területét a helyszínen birtokba adta.

2. Mikortól gyakorolhatja tulajdonosi jogait, és mikortól kérhetők rajta számon kötelezettségei?

SZALÓKY TIBOR

elnök

Magánerdő Tulajdonosok Országos Egyesülete

Apeldoorni Deklaráció

a II. Nemzetközi PRO SILVA Kongresszus (1997. május 29-31) alkalmából
(Angolról magyarra fordította Marghescu Tamás és Csépanyi Péter)

Bevezetés

A PRO SILVA azon erdészek egyesülete, akik olyan erdőművelési és használati stratégiákat pártolnak, amelyek optimalizálják az erdő ökoszisztémák fenntartását, védelmét és hasznosítását oly módon, hogy az erdők ökológiai, szociális és gazdasági funkcióit tartamosan és nyereségesen tudják betölteni.

A PRO SILVA erdőszemléletét abból a tényből vezeti le, hogy eredetileg Európa nagy részét igen komplex, sok növény- és állatfajt tartalmazó erdei ökoszisztémák borították.

A 2000 éves civilizációs múlt alatt az ember erősen lecsökkentette az erdőszűlességet: sok térségben teljesen elpusztította az erdőt, más területeken erősen átalakította a visszamaradó állományokat.

Kimagasló fontosságúak a megmaradt természetes és természetserű erdők, valamint a régi, évszázadokon keresztül kezelt, egykoron telepített erdők, amelyek most magas termelési potenciált és életfenntartó funkciót képviselnek. Ezért jelenleg globálisan sok hasznos funkciót töltenek be, amelyek fontosságát komolyan szem előtt kell tartani, amikor a létező erdők fenntartásával és használatával, valamint új erdők létesítésével foglalkozunk.

A II. Nemzetközi PRO SILVA Kongresszus ezért a következőket kívánja deklarálni:

DEKLARÁCIÓ

I. Fenntarthatóság (tartamosság)

A „fenntarthatóság” fogalma az erdőgazdálkodásban nem csak a faanyag és más piaci forgalomba hozható árucikre vonatkozik, hanem az erdőtársulások teljes körű funkcióválasztékára.

A fenntarthatóság fogalmának ilyen széles körű megközelítése magában foglalja:

- a biológiai sokféleség megőrzését, beleértve a faji sokféleséget, a genetikai sokféleséget, a tér- és időbeli strukturális sokféleséget, amelyről a Riói Konferencia által elfogadott „Agenda 21” rendelkezik;
- a vizek, a talaj és a klíma védelmének fenntartását;
- az erdők természetes termékenységének, egészségének és termelőképességének megőrzését és szükség esetén helyreállítását;
- az erdőknek az emberiség fizikai és szellemi igényeit kielégítő képességét.

II. Az erdő funkcióinak összehangolása vagy különválasztása

1. Az erdő minden funkciója fontos a társadalom számára. Ezért, amennyire csak lehet, össze kell hangolni őket minden egyes gazdálkodási egység szintjén. A PRO SILVA ezért hirdeti és támogatja a többcélú, az ökoszisztémát fenntartó és a biológiai sokféleséget elősegítő erdőgazdálkodást.

2. Az erdőnek lehet bizonyos állapota, vagy adódhatnak olyan társadalmi körülmények, amelyek megkövetelik egyes erdőfunkciók prioritását. Ha viszont bármely funkció prioritást élvez, akkor ez nem vezethet a többi funkció érvényesülésének megszűnéséhez.

3. A természetes erdők mint kutatási laboratóriumok nélkülözhetetlenek. Azt a kevés, még megmaradt természetes erdőmaradványt a fahasználat elől meg kell védeni, és új területeket kell elkülöníteni mindenféle erdőtársulásban, hogy azok emberi beavatkozás nélkül fejlődjenek.

III. Ökológiai erdőgazdálkodás

1. A PRO SILVA kijelenti, hogy az ökológiai folyamatok megismerése és hasznosítása az erdőgazdálkodásban fontos eszköze a racionális és a profitot eredményező gazdálkodásnak. Az erdőkezelés tükrözze a természetes erdei folyamatokat. Ez egyaránt érvényes szántók erdőfősítésére és a degradált erdők helyreállítására. Amennyire csak lehet, a természetes erdők struktúráját és dinamikáját kell követni a tartamos (fenntartható) és jövedelmet hozó termelés érdekében.

2. El kell utasítani az erdők monokultúrákhoz hasonló kezelést, valamint a mezőgazdasághoz közel álló koncepciók érvényesülését az erdőgazdálkodásban.

3. A PRO SILVA kijelenti, hogy a természetközeli gazdálkodás minden faj esetében alkalmazható és az állományok bármely fejlődési korában megkezdhető.

4. A PRO SILVA hangsúlyozza, hogy az erdő minden egyes funkciójának fenntartása (beleértve a fatermelést és a természetközeli erdőkből való kitermelést is) jól tervezhető és kontrollálható a megfelelő erdőgazdálkodási technika alkalmazásával.

IV. A természetközeli erdőgazdálkodás megvalósításának elősegítése

Összefoglalva a PRO SILVA felhívja:

- a kormányzati és az államigazgatási szint felelőseit, hogy:
  - fogadják el a fentiekben vázolt megállapításokat és segítsék elő megvalósításukat,
  - segítsék elő a természetközeli erdőgazdálkodásra való áttérést és annak további fejlődését adó, valamint más pénzügyi támogatási eszközökkel, illetve törvényi és adminisztratív intézkedésekkel,
- a kutatás és oktatás felelőseit, hogy:
  - hozzanak létre interdiszciplináris megközelítést a természetközeli erdőgazdálkodás fejlesztése érdekében,
  - javítsák a természetközeli erdőgazdálkodás tudományos alapjait,
- az erdőtulajdonosokat és erdészeket, hogy:
  - alaposan ismerkedjenek meg a természetközeli erdőgazdálkodás elveivel, valamint alkalmazzák és fejlesszék tovább ezeket a mindennapi erdőgazdálkodásukban.

Az erdő mindeddig piacképtelen jóléti és környezetvédelmi kutatásainak anyagi értékelését – a joggal várható ellenszolgáltatást – kívánja megoldani az EU kutatási tervének keretében a hamburgi egyetem világ-erdőgazdasági tanszéke által koordinált egyik munkacsoport.

A faárak egyre kevésbé fedezik az erdőgazdálkodás költségeit és árbevételükből az anyagi termelésen túli, egyéb szolgáltatásokat megilletni hivatott bevételrészt eddig elismeretlenül szolgálja a jórészt erdőre alapozott más vállalkozások gazdaságosságát. Példának valamely erdős tájban létesült üdülőszálló esetét hozzák fel, ahol az erdő fenntartásának értéke a szobaárban érvényesül. Itt fizet a vendég az erdő fenntartásáért – másnak. A munkacsoport vezetőjének egyik felvetése szerint például az erdőnevelés költségét kellene az üdültetővel viselteni.

A kérdés nem új, új csak az elhatározás és szervezethez, amellyel már ez évben eredményt kívánnak felmutatni, feltárva az erdő üdülési és környezetvédelmi hatásainak (RES – Recreational and Environmental Goods and Services) piacához vezető utat.

(AFZ/DW 1997. 12. Ref.: Jérôme R.)

Tézisek a 21. század erdészetéről

A 21. század immár karnyújtásnyira van tőlünk. Sokan foglalkoznak azzal, mit hozhat a sok-sok talányt hordozó, ránk köszöntő század. Mit várak a 21. század erdészetétől mint erdész?

1. Erdészeti politika

Ma ez még hiánycikk. Nincsen kicrlet, távlatos, írásba foglalt erdészeti politika. Egyes elemei itt-ott fellelhetők, ám ez közel sem az, amit szeretnénk. Az erdészeti politika alapozza meg, erre épülhetnek az erdészetet meghatározó jogszabályok (pl. erdőtvény).

2. Szakszerűség

A század végi időkben csorbát szenvedett a szakszerűség, a szakmai tisztesség, a szakmai etika. Az utóbbiról szinte alig lehet beszélni. Bizom abban, hogy az említett három fontos tényezőz érték lesz és – továbbá – érdeinkben szakképzett vállalkozók vállalkoznak, a fával pedig szakképzett kereskedők etikusan kereskednek, mert az erdő és a fa tisztelete ezt kívánja meg.

3. Aktív szakértelemiség

Az erdészeti szakértelmiség aktív közéleti szerepvállalására lesz szükség. A közéletiséget az erdő iránti elkötelezettségéből adódóan, hivatásdattal vállalja és a kihívásokra szakszerű választ ad. Nem vonul ki a társadalomból, hanem benne hirdeti proféciáit az erdőről és arról, hogy mindaddig, amíg erdők lesznek, az emberiségnek van esélye az életre. A közéletiséget élenjárója viszont a szakmai elit. Feladata és felelőssége – többek között – az erdészeti politika kimunkálása, jövőkép formálása.

4. Erdőkultusz

A 21. század erdészetének fontos feladata lesz az erdőkultusz fejlesztése, illetve a fejlesztésre irányuló különböző társadalmi akcióban való közreműködés. Véleményem szerint, a fejlett erdőkultusszal rendelkező államokban lényegesen kevesebb a nemkívánatos erdőserülés.

5. Az erdőben az erdésznek elsőbbsége

A század alkonyán megszületett fontos, szakmai alaptörvényeknek számórn az egy olyan üzenete, hogy a természetvédő, a vadász számára az erdő az erdőben – hivatásának életterében „műtermében” – „persona non grata”, azaz nemkívánatos személy. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy az erdésznek a természetvédőhöz, a vadászhoz és még sokan másokhoz kell igazodnia. A 21. század erdészetében – remélem – bekövetkezik az a „pálfordulás”, hogy az előbb megnevezettek mindannyian az erdőszéhez fognak igazodni. Az erdőben az erdésznek van és lehet meghatározó szerepe, másképpen fogalmazva: primátusa! Az erdészek tudják, mit kell tenni az erdőben és az erdőért. Az erdészek készek párbeszédet folytatni az erdőről és együttműködni másokkal az erdőért.

6. Megvalósult nemzeti erdőtelepítési programot

„A 21. század elején szakmánk nagy feladata lesz a mezőgazdasági művelés alól kikerült területek fás növényekkel való betelepítése, új erdőterületek létesítése... Ez biztosítja szakmánknak a 21. században való fennmaradását és megerősödését.” („AGRO-21” Füzetek – 1995. évi 7. szám, 25. oldal.) A nemzeti erdőtelepítési program nemcsak erdővagyon-gyapradást, fanyersanyagforrás bővülést, hanem környezetvédelmet, munkahelyet, tájformálást, tájszépítést is jelent. A nemzeti erdőtelepítési program nem csak az erdészeké, a mezőgazdászoké, nem csak fontos gazdasági és humán program, hanem a holnapokban hívó, a jövőben reménykedő ember, a reménység felemelő programja. Évtizedeket igénylő program új szemléletet, gondolkodást igényel. Sikeresége a társadalom széles körű támogatottságától és részvételétől függ.

7. Alkalmos erdészeti vezetőket

Az erdőszet élén – remélem – a feladatokra alkalmas, nagy felkészültségű, széles látókörű, nem középszerű, nem kisstilű, nem súlytalan, hanem kaáni formátumú erdőszepolitikus szakemberek állnak. Az elműlő században – Kaán Károlyon kívül – igen kevesen akadtak ilyenek. Az ország első számú erdésze – legalább – államtitkári titullussal rendelkeznek.

8. Egy „gazdát”

A mai sok gazda helyett, egy gazdája legyen az erdőszetnek – felső szinten. A mai állapot méltatlan az erdőhöz!

9. Rendezett magánerdőket

Ez azt jelenti, hogy a kussa erdőprivatizáció befejeződött. Működőképes pályára került a magántulajdonra épülő erdőgazdálkodás és benne meghatározó szerepet játszanak az erdőszövetkezetek, mint az erdőkezelés társult és korszerű formái. Mindezek mellett működik a magánerdő-tulajdonosok országos, szakmai érdekvépviselete. Az utóbbi a magánerdő-tulajdon súlya, nagysága teszi szükségessé és indokoltá.

10. Egészséges és tiszta erdőket

Ez európai szintű, magas színvonalú erdészeti oktatást, kutatást és nem kevésbé felelős gazdálkodást feltételez. Apolt, rendezett, tiszta erdők mindenkor tükre egy ország általános és szakmai kulturálságának.

Téziseimet az ókori bölcsességirodalom egyik könyvében olvasható üzenetre és biztatásra építem:

„Még a fának is van reményesége,

ha kivágják újból kihajt,

és nem fognak el hajtásai.” (Jób. 14:4)

Ha a fának is van reményesége, mennyivel inkább lehet a 21. századba tekintő, oda induló, nagy feladatokra hivatott erdészének is.

Dr. Csötönyi József

A pénz beszél?

Az Erdészeti Lapok CXXXII. évf. 6-ik számában Vajda Pál tollából megjelent „Természetvédelmi törvény erdész szemmel” című írásához szeretnék néhány gondolatot hozzáfűzni.

Előll kell bocsátanom, hogy nem vagyok erdész, amiből következően nem ismerem mélysegeiben az erdészeti politikát, az erdészek gondjait. De több évtizede járom hivatásomnál fogva is a természetet, s így az erdőket is és természetesen látok dolgokat. Készséggel elismerem, hogy a látottak csak a felszínt tükrözik.

Mindezekből következően nem akarok és nem is tudok Vajda Pál cikkében leírt dolgokkal vitába szállni, de úgy érzem, hogy az írásból valami kimaradt. A szerző tulajdonképpen azt kifogásolja, hogy az új természetvédelmi törvény nem engedi meg a védett erdőben a vegetációs időszak alatti erdészeti munkák végzését. Ez, mint írja, komoly gondot jelent az erdészeknek, az ebből élő embereknek, s véleménye szerint e törvény idevonatkozó cikkelye íróasztalszerű és figyelmen kívül hagyja az emberi, gazdasági és szakmai szempontokat. Lehet. Azt mondom lehet, de van még egy szempont az erdővel kapcsolatban, a benne élő élőlények, növények, kételtűek, mada-

rak stb. szempontja. S ezt a szerző teljesen figyelmen kívül hagyja. Aggódik a természetért, aggódik az emberek egzisztenciális gondjaiért, aggódik az elvesztett profiért, vagy a gazdaságra háruló többletköltségért, de egyetlen sorban sem aggódik az erdőben élő állatokért. Úgy tűnik az egyáltalán nem aggasztja, hogy vegetációs időszakban (április-július) egy erdő tele van fészkelő madarakkal, hogy ott költ a barna kánya, amelyik el fogja hagyni a fészket, ha alatta vagy a közelében nevelővágásokat fognak végezni, vagy az aljnövényzetben ott lapul a csil-csalp fűzike fészke, amelyik biztosan meg fogja sínyleni, ha a méglyó kíméletlen lovasfogat trappol keresztűl a fiókáin. De sorolhatnám tovább, hiszen ebben az időszakban nevelődnek az erdei pocsolyákban az unkáék, és egyáltalán ez az az időszak, amikor az utódnevelés lábában él az erdő élővilága. S jön az ember és gazdasági érdekekre hivatkozva mindezt semmibe veszi és nekáll pusztítani.

Vajon mikor jutunk el odáig, hogy ne csak a zsebünkbe tömhető pénzen keresztűl közelítsünk meg olyan dolgokat, amelyek magasabbnak rüdnék a pénznél, hogy elismerjük a körülöttünk élő élőlények élethez való jogát akkor is, ha ez nekünk egy kicsit többet kerül?

Péchy Tamás

Az FM-ben Dauner Márton tartott sajtótájékoztatót

1996. június 18-án az Országgyűlés az erdőről és az erdő védelméről szóló törvényt nagy többséggel elfogadta és az a Magyar Közlönyben 1996. július 3-án 1996. évi L.IV. tv. számon kihirdetésre került.

Ebben a hazai erdők tekintetében a Magyarországon végement, illetőleg még folyamatban lévő gazdasági, társadalmi átalakulás jogi eszközrendszere a korszerű, a nemzetközi normáknak is megfelelő színvonalra emelkedett. A legutóbbi évtizedekben valamennyi földrészen az erdő, az erdészet ügye a felmerülő, elsősorban ökológiai és társadalmi követelményekben átértékelődött. Valamennyi mértékadó, nagy nemzetközi szervezet (az ENSZ, az OECD, az EBESZ és az Európai Unió) is mélyrehatóan foglalkozott az erdő, az erdészet ügyével, gondoljaival és ebben az átfogó nemzetközi folyamatban – amelyben Magyarország is tevékenyen részt vállalt – alakultak ki azok az önkéntes kötelezettségvállalások és követelményrendszerek, amelyekkel az új erdőtörvény és végrehajtási rendelete összhangban van.

A felsoroltak alapján az erdőről és az erdő védelméről szóló törvény és végrehajtási rendelete felvállalja és tartalmazza mindazt az erdőkre vonatkozó környezet- és természetvédelmi elvárás, amit a fenntartható (hosszú távú tartamos) fejlődés, továbbá a biológiai sokféleség megőrzésének elve megkövetel.

Ezek a körülmények indokolták, hogy az erdő, mint az általános emberi környezet nélkülözhetetlen eleme, tulajdonosi használatában közérdekből törvényi szintű korlátozásokat is magába foglaló szabályozásra szorult. Az új erdőtörvény és végrehajtási rendelete célrendszerben, a szabályozási normák kialakításában figyelembe vette az ökológiai feltételeknek is megfelelő gazdasági, ökonómiai szempontokat, a jelenlegi és a várható termőföld- (erdő-) tulajdonlás helyzetét és az erdőgazdálkodás szerkezetét. Tulajdonlás és szervezet tekintetében az új erdőtörvény és végrehajtási rendelete szektorsemleges. A törvény biztosítja valamennyi erdőben a természetes személyek részére az erdő látogatásának lehetőségét.

Az erdőről és az erdő védelméről szóló törvény és végrehajtási rendelete tartalmazza az erdő azonosítását, az erdővel kapcsolatos közérdekű célrendszer bemutatását, a tervezés (erdőtérvi körzetek stb.) és nyilvántartás legfontosabb szabályait és az ezek által megfogalmazott előírások betartását biztosító erdészeti hatósági intézményrendszert, az erdőtelepítés, az erdőfelújítás, az erdő erő káros hatásos elleni védekezés és az erdei haszonvétel szabályozását, az erdőterület igénybevételeknek szabályozását, a szakirányítást és erdőőrzést, az erdészeti szakszemélyzet kötelező alkalmazását, az erdészeti igazgatást, a támogatás és szankcionálás rendszerét, továbbá az erdő állapotát folyamatosan követő mérő-megfigyelő rendszert.

VI. Korszerűsített erdészeti igazgatás

A földművelésügyi miniszter a 37/1996. (XII.29.) számú rendeletével, az FM Erdőrendezési Szolgálat és 10 erdőfelügyelőség összevonásával január 1-ével létrehozta az Állami Erdészeti Szolgálatot.

Az új, 11 kis költségvetési intézmény jogutódjaként megalkotott szervezet megfelel az államigazgatás reformjában megfogalmazott korszerűsítési és egyszerűsítési elvárásoknak. *Az összevonas eredményeként létrejött jogi személyiségű központi költségvetési szerv képes ellátni a tulajdonváltás követ-*

keztében megszokozódott feladatokat, lehetőséget nyújt az adminisztráció egységesítésére, egyszerűsítésére és a korszerű informatikai és szolgáltatási fejlesztések bevezetésére. Alaptevékenysége az új, az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi L.IV. törvényben meghatározott – az erdőgazdálkodás szabályozó – szervezési, tervezési és hatósági feladatok ellátása, melyet központja és 10 területi egysége útján lát el. A területi részlegek székhelyei azonosak a jogelőd erdőfelügyelőségek székhelyeivel. Az Állami Erdészeti Szolgálat korlátozott vállalkozási tevékenysége során erdészeti termőhelyfeltárással, erdőtelepítési, kivielezési tervek, vadgazdálkodási tervek és térképek készítésével, erdőterületek földmérési, térképészeti munkáival, erdei kárbeccsléssel is foglalkozik.

VII. Az erdészeti ágazati érdekegyeztetés újraindítása

Az agrárágazat érdekegyeztetési mechanizmusának korszerűsítési folyamatában nyomatékosan megfogalmazódott az az igény, hogy az ágazati érdekegyeztető fórumoknak nagyobb szerepet kell biztosítani.

Ennek szellemében lett kidolgozva a Gazdasági Érdekegyeztető Tanács (FAÉT) új ügyrendje, mely a FAÉT 1997. április 10-i újjáalakuló ülésén került elfogadásra.

Az újjáalakult FAÉT kormányzati, társadalmi-hivatásrendi, munkavállalói és gazdasági oldalain belül valamennyi, az erdészeti ágazat ügyében érintett szervezet képviselteti magát.

A FAÉT az 1997. április 21-i ülésén napirendre tűzte az Erdészeti Hivatalt által összeállított, a Nemzeti Agrárprogram erdészeti téziseit megfogalmazó javaslatot és azt kisebb módosításokkal konszenzussal elfogadta.

A FAÉT elfogadott ügyrendje értelmében a továbbiakban is fórumot biztosít az erdészeti ágazatot jelentősen érintő kérdésekben az érdekek egyeztetéséhez.

VIII. Az elmúlt időszak nemzetközi rendezvényei és az 1997-ben várható kiemelt rendezvények

Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága szervezeti keretei között működő, az európai erdők egészségi állapotát megfigyelő-mérő-kutató rendszer Irányító Testületének kilencedik ülészakát 1993-ban Budapesten tartotta. 1996-ban az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete, a FAO Magyarországon, illetőleg Budapesten rendezte meg a Nemzetközi Nyárjubarizsgató Kongresszusát.

Mindkét multilaterális szakmai rendezvénynek rendkívül pozitív nemzetközi visszhangja volt, a résztvevők, illetőleg a nemzetközi szervezetek tisztségviselői elismeréssel szóltak hazánk erdészetéről.

Ugyancsak az elmúlt évben került aláírásra az orosz-magyar kétoldalú erdészeti szakmai együttműködési megállapodás.

Az 1997-es esztendő legjelentősebb nemzetközi eseménye az erdészet területén a törökországi Antalyában október 13. és 22. között megrendezésre kerülő XI. Erdészeti Világkongresszus, amelyen magas szintű kormányzati szakdelegáció vesz részt.

A legjelentősebb hazai nemzetközi erdészeti rendezvényre 1997. november 6-7-én Sopronban kerül sor, ahol az Európai Unió Műszaki és Tudományos Együttműködési Testületének Erdészeti és Faipari Bizottsága, valamint ennek munkacsoportjai tartják konferenciájukat.

A kislevelű hárs fájának tulajdonságai és ipari felhasználása

Morfológiai tulajdonságok

A fatest makroszkópos jellemzői:

A három hazai hársfaj fája nem különböztethető meg egymástól. A színes geszt nélküli, világos fatest fehérsárga színű, gyakran vöröses-barnás árnyalattal. Az évyűrűhatárok nem határozottak, de egy sárgás vonal jelzi. A bélsugarak a keresztmetszetben csak kézi nagytűvel láthatók. (A hársak egyik jellemzője, hogy e bélsugarak háncsbeli folytatása V alakú, sötétebb elágazást mutat.) A keskeny bélsugarak viszonylag magasak. Így a sötétebb bélsugártükrök a sugármetszeten elérik az 1-1,2 mm magasságot. A finom edények egyenletesen, szórtaan helyezkednek el, tehát a korai és késői pászták az évyűrűn belül nem különböznek el.

Megjegyezzük, hogy a felhasználók az „erdei” és az „utcai (park)” hársak között különbséget tesznek. A zárt állományban (erdőben) nőtt hársak évyűrű-szélessége egyenletesebb, keskenyebb, a fatest kevésbé göcsös.

A fatest mikroszkópos szerkezete:

A vékony falú, rövid libriform rostokba és rosttracheidákba ágyazva mikroszkóp alatt megfigyelhetjük az általában magányosan elhelyezkedő edényeket, a keskeny bélsugarakat, és az alig észrevehető faparenchimákat (hosszparenchimákat).

Az edények átmérője (átlag 60 μm) a késői pászta felé haladva kissé csök-

ken. Mennyiségi részarányuk (a keresztmetszet területén): 17%. Jellemzőjük a sejtfalak spirális vastagodása. Nem figyelhető meg tilliszeseedés.

A *hosszparenchimák* apotracheális elrendezésűek, általában magányosak, ritkán érintő irányú csoportokat alkotnak. Mennyiségük 2-3%. Gyakran barnaszínű mézgaanyagot termelnek (pl. mechanikai sérüléseknél).

A keskeny, homogén szerkezetű *bélsugarak* jellegzetessége, hogy az évyűrűhatároknál kiszélesednek. 1-6 sejtsor (10-30 μm) szélesek és 10-50 sejt (átlag 0,5 mm) magasak. Mennyiségük 8-10%.

A *farostok* (libriformrostok és rosttracheidák) a lombos fákknak megfelelő átlag hosszot (1 mm) is ritkán érik el (0,5-0,9-1,4 mm). Finomak, vékony falúak és nagy mennyiségűek (72%).

A *szöveti szerkezet általános jellemzése*ként elmondhatjuk, hogy a *színes, geszt nélküli, világos színű hárs fatest egyenletes, finom szerkezetű*, ennek köszönhetően a tér minden irányában kiválóan faragható és jól megmunkálható.

Fahibák, fakárosodások

A kislevelű hárs viszonylag kevés fahibát mutat. Idősebb korban előfordul barna álgesztesedés és fagyrepedés („fagyléc”). Megemlítjük, hogy a Faanyagismerettnai Tanszék kutatásai szerint a hársak fatestének legjelentősebb hibáit, elváltozásait a mechanikai sérülések okozzák. Az erdőben növe-

kedő hársaknál (különösen az ezüsthársnál) rendkívül gyakori a fiatalabb (10-20 éves) törzsek kéreghántása a gímszarvas által, idősebb korban pedig a nevelő vágások és a közelítés által okozott mechanikai sérülések. Az ilyen sebzések nagyméretű fatestelszínződéseket, kéregbenövéseket, gyakran korhadást okoznak.

A hársasokban megfigyelhető farontó gombák (pl. *Grifola gigantea*) fellépése a mechanikai sérülésekhez kapcsolódik. A faanyag ellenálló képessége a biotikus károsítókkal szemben igen csekély. Így a belsőteri hársból készült tárgyakat megtámadhatják az álszúk (pl. *Anobium punctatum*) és a változó nedvesség esetén a különböző gombafajok (pl. *Merulius lacrimans*, *Coniophora cerebella*).

Műszaki tulajdonságok

Fizikai sajátosságai

A kislevelű hárs puha, alacsony sűrűségű, jó alaktartósságú és közepesen szilárd faanyaggal rendelkezik. Fája valamivel sűrűbb a nagylevelű hársénál.

Sűrűség (kg/m^3):

• abszolút szárazon	320-490-560
• légszárazon (U=12%)	350-530-600
• frissen termelve	580-680-780

Pórustérfogat (%):

	68
Zsugorodás (%):	
• hosszirányú	0,3
• sugárirányú	5,5
• hűrirányú	9,1
• térfogati	14,9

Mechanikai tulajdonságok

Szilárdsági értékek (rostokkal párhuzamosan), MPa

• nyomó	22-44-66
• hajlító	39-90-125
• húzó	23-85-145
• nyíró	4-4,5-6

Ütő-törő munka (ütő-hajlító szilárdság) J/cm^2 : 5,0-13,0

Keménység (HB) MPa

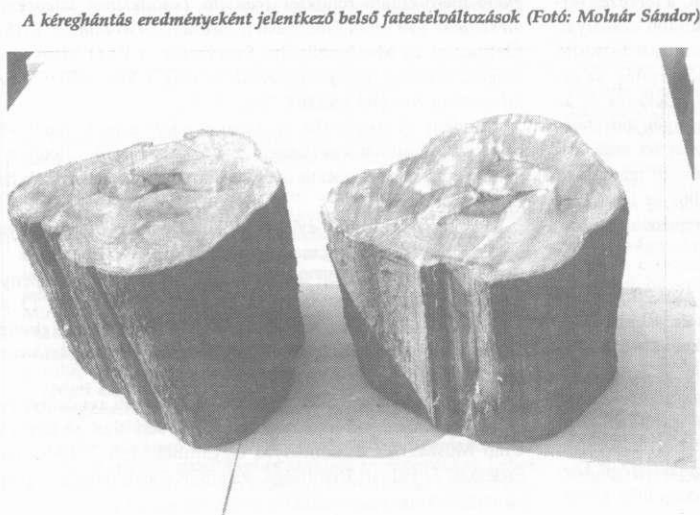
• rostra	3,0-16,0-20,0
• rosttal	27,0-38,0-47,0

Statikus hajlító rugalmassági modulusz, MPa: 5800-7400-17200

Kémiai jellemzők

Extrakt anyagok (alkohol-benzolos kivonás): 2,7-3,6%

• Lignin	18,3-29,3%
• Cellulóz	43,2-54,0%
• Gyanták, zsírok	5,0-7,0%
• Hemicellulózok	25,7%

A kéreghántás eredményeként jelentkező belső fatestelváltozások (Fotó: Molnár Sándor)

- Hamualkotók 0,5-1,5%
  - pH érték 5,2
- Elemi összetétel, %: Szén 49,4, Hidrogén és egyéb 6,9, Oxigén 43,7

Tartósság:

- A hársak a kevésbé tartós fafajok közé tartoznak. Tartósságuk, év:
- szabadban (talajjal nem érintkezve) kb. 20
  - állandó nedvességben kb. 20
  - állandó szárazon kb. 500

Megjegyezzük, hogy a szakrális művészetben hársból készült 900-1000 éves Krisztus-, Mária-szobrok (pl. Kölni dómban) is fellelhetők.

Erdői választéka

A kislevelű hárs legtöbb esetben elegendőként jelentkezik a fakitermelések során és sajnos emiatt nem fordítanak rá kellő figyelmet. Sok esetben összevágják rostfának, tűzfának. A ki-döntött kislevelű hársból pedig a következő választékok hozhatók:

- Fűrészrönk késelési célra
- Furnérrönk hőmázási célra
- Fűrészipari rönk
- Kivágás, feldolgozási fa (pl. ceruzagyártáshoz) stb.
- Papírfá (fagyapotfa)
- Rostfa, forgácsfa
- Tűzifa

A fakitermeléssel kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy a hársak esetében is kerülendő a hengeresfában való tartós tárolás. Hosszabb idejű tárolás esetén zöldecs és kékes elszíneződések („kékülés”) keletkezhetnek. A nyári hónapokban kitermelt fákra a farentó rovarok különösen veszélyesek. A hársakat legelőszelűbb a téli hónapokban kivágni és kéregben tárolni. A tárolási idő az esetleges fülledés elkerülésére ne haladja meg a 6 hónapot.

Megmunkálási sajátosságok

Az elmúlt századokban a hársak hánca igen becses alapanyaga volt a kosár-, szőnyeg-, kötélfonásnak. Sőt cipőt és ecsetet is készítettek belőle. E célra 20-60 éves hársakat döntöttek ki. A kérget 6-8 hétig áztatták meleg vízben. Ezután a héjkéregről leválaszthatóvá vált a jól fonható rostos hánscrész. E tevékenység ma már szinte a feledés homályába merült.

A hársak mechanikai megmunkálása (felületkezelés, hámozás, gyalulás, marás, esztergályozás, faragás stb.) a faanyag alacsony keménysége és szöveti homogenitása miatt igen kedvezően végezhető. Kiemeljük, hogy fája minden irányban kiválóan faragható. S ezért vált a hárs már a középkorban a faszobrászat legnemesebb anyagává!

Gőzölés után jól hajlítható, hámozható, késelhető. Sajnos a gőzölés hatására igen gyakoriak a színbeli elváltozások (foltosodás). A hársak problémamentesen, gyorsan és jól száríthatók. Repedésre, vetemedésre kevésbé hajlamosak, s így jól ragaszthatók, lakozhatók, viaszolhatók. Megjegyezzük, hogy az UV sugarak hatására besötétednek, s ezért célszerű UV abszorbensekkel alapozni a bevonatok felhordása előtt.

Felhasználása

A hársak a faszobrászat, faesztergályozás Európa-szerte igen keresett fafajái (emberi arcot a hársból lehet legjobban faragni). Felhasználják a bútorgyártásban, furnér és rétegelt lemezek készítésére. Öntőminták, facipők, ládák, rajztáblák, ceruzák gyártására. Természetesen felhasználja a farost- és forgácslemezyártás. A papírparban főleg fagyapotként alkalmazzák. A hárs fiatal vesszőiből kosarakat fonnak. Szencsített fája kiváló rajzszén.

A hársat felhasználják még fajtékok és különböző fatömegcikkok (pl. kefe, ecset nyelék stb.) céljára is.

A fenti felhasználási lehetőségek is jól érzékeltek, hogy a kislevelű hárs a magyar erdőgazdálkodásban és fafeldolgozásban a mainál lényegesen nagyobb szerepet érdemelne.

Dr. Molnár Sándor

Emlékeztető az MTA-VEAB Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottság üléséről

Jelen voltak: 17 fő munkabizottsági tag és 5 meghívott. A tanácskozás helyszíne a Büki Polgármesteri Hivatal.

1. *Dr. Szele Ferenc* polgármester, munkabizottsági tag adott tájékoztatást a település múltjáról és fejlesztési terveiről.

2. *Dr. Veszelé Tibor* egyetemi tanár, munkabizottsági elnökhelyettes szerint nem járható az osztrák út, ahol az ipar megoldotta a vidéki foglalkoztatást. A magyar falutól a mezőgazdaság elválaszthatatlan. 1993-tól a településeken belül erős polarizálódás figyelhető meg. A szövetkezetek integráló szerepe csökken. A szétaprózódó földbirtok a piacodás gátja. Nem lehet magára hagyni a falut, meg kell találni a lehetőségeket.

3. *Dr. Várhelyi István* ny. egyetemi tanár, munkabizottsági elnök tájékoztatást adott az erdők privatizációjának

helyzetéről. A folyamat nehézségét illusztrálja, hogy jelenleg 53 000 hatósági beadvány vár elbírálásra.

4. *Tóth Istvánné*, a Megyei Földművelési Hivatal vezetője, meghívott szerint ugrásszerűen nőtt a vállalkozók száma, 1996-ban 947 volt. 6-7 ezer östermelő van. A nagyüzem meghatározó maradt. Jellemző az információ- és tőkehiány. A szaktanácsadók szolgáltatásait nem igénylik. A jövedelmezőség romlott. Szükséges adat nincs a magán-gazdálkodásról. A gazdatársadalom többsége borulátó.

5. *Schrödl László* az Állami Erdészeti Szoglat szombathelyi igazgatója elmondta, hogy Vas megyében az elmúlt rendszerben is tovább élt a magánerdőgazdálkodás (18 500 tulajdonos volt). Fontos lenne településcsoportonként egy községi erdész, akinek a költségét a tulajdonosok adnák össze. Elkerülhetetlen a hatósági eljárások egyszerűsítése, illetve meghatározott esetekben elhagyása.

6. *Bolfán László* elnök, Vas megyei Agrárkamara, meghívott szerint minden

kárpótlás a mezőgazdaságra nehezedett szakmai indok nélkül. Csak az intenzíven gazdálkodók tudnak megélni. A Nemzeti Agrárprogram pozitív elmozdulást hoz. Segít az 50 milliárd forint forgóeszköz feltöltési hitel.

7. *Huszár Sándor* titkár, Mezőgazdasági Termelők Vas megyei Szövetsége, meghívott szerint óriási sérelmek keletkeztek, a termőföld nagy része nem mezőgazdasági termelők kezére jutott. Koncentrálni kell a földterület. Összefogás nélkül nem fog a vidék boldogulni.

8. A vitában felszólaltak: *dr. Illyés Benjamin*, *Magyar Géza* és *Éder Lajos*.

9. *Dr. Somkuti Elemér*, ny. egyetemi tanár szóbeli kiegészítést tett „A magyar erdőgazdálkodás fejlődése, fejlesztési esélyei a harmadik évezred előestéjén” című tanulmányához, melyet a jelenlévők egyetértően elfogadtak.

10. A bizottság tagjai megtekintették a fürdő területén létesített „Rekreációs Parkot”.

Dr. Várhelyi István

DR. JÁRÁSI LÓRINC

Adatok a MÁLLERD tevékenységéről (II. rész)

A MÁLLERD Központi Igazgatóság (Közp. Ig.) már korábban is működött, mert az 1946. április 13-án kelt 2/1946. sz. utasításában elrendelte, hogy az erdőgondnokságok készítsék el az 1946/47. évi favágatási tervet, és május 30-ig terjesszék fel jóváhagyásra. Ennek alapján az erdőfelügyelőségek május 15-re kérték be felülvizsgálatra az állami és a 12 130/1945. M.E. sz. rendelet (erdészeti igazgatóságról) alapján az erdőgondnokságokhoz került állami kezelésű erdők favágatási tervét.

A Mi. Eig.-nál 1946. április 30-án tartott tisztí értekezlet tárgya: „az üzemeltetéssel kapcsolatos teendők ismertetése és megbeszélése”. Tizenkét pontban foglalták össze a feladatokat az erdők át vételének befejezése, a felújítandó vágásterületek összeírása, a házi fakitermelés beindítása, üzemtervezés, erdőfeltárás, gyorsan növő fajok telepítése, költségvetés stb.

Barlai Ervin: Erdőgazdaság-politikai irányelvek c. tanulmánya részletesen elemezte ezeket a feladatokat, és az elmúlt évtizedekben többször utaltunk e nagyszerű irányelvek szakmai megalapozottságára. A teljesség igénye nélkül tekintünk át, hogy a MÁLLERD időszakában mi és hogyan valósult meg ezekből a tervekben, illetve mi okozta azt, hogy csak évekként később kezdődhettek el egyes fejlesztések.

Kaán Károly Házilagos erdőgazdálkodás c. tanulmányában (Erdészeti Lapok 1907/1-9.) részletesen elemezte, hogy a házilagos erdőgazdálkodás: „Olyan befektetéseket kíván, melyek már magukban is föltötte nagy közgazdasági kihatásúak” és az „erdőgazdaság üzemének sikerét sem a közjogi politika szeszélyeinek, sem a kormányzati politika ötletszerűségeinek kitenni nem lehet”. Számos ok miatt azonban 1945–48-ban ezek a feltételek nem voltak biztosítva, és a háború utáni közgazdasági viszonyok nem tették lehetővé a házilagos gazdálkodás bevezetését.

A pénz funkciói megszűntek és az általános egyenértékű szerepét a fa, a bőrúru, az étolaj, a bor stb. töltötte be. A vállalkozók nem csak azért termeltek sok tűzfát, mert a lakosságnak arra volt szüksége, hanem azért is, mert tűzfáért kaptak lisztet, étolajat a malmoctól, árpát, zabot, kukoricát az alföldi gazdaktól, tűzfáért vették a ráf- és patkóvasat, cserkéregért a bőrúrut stb.

1946. januárban a Kántor cég egy ürméter tűzifa termeléséért 5000 pengőt, 0,5 kg lisztet, 0,5 dl olajat fizetett és 150 ürm kitermelés után még egy pár bakancs és egy ruhára való szövet is járt. Faragtak MÁV talpfit, mert így kaptak vasúti kocsi, készítették dongát, amit borért adtak. A bort a fuvarosok kapták, azt eladták a munkásoknak fáért, a fűzfáért patkósarkat

vagy zabot vettek. A forint bevezetése után nagy vita volt, hogy 3,60 vagy 3,70 forintba számítsanak egy liter bort.

Egy 1946. május 8-án kelt szerződésben a Mi. Eig. eladta 9 erdőrésztlet (95 hold) termelési jogát Krausz L. fatermelőnek. A vállalkozó a cserkéregért hajította végre a termelést, és minden száz ürm/m³ fa kérege után 1 kg krupon bőrtalpat adott, a faanyag az erdőigazgatóságnak maradt. Az erdőrésztletekben 900 m³ bányafát, 3650 ürm tűzfát és 4550 mázsa cserkéregre terveztek, de „becslési hiba miatt” csak 66 m³ volt a bányafa, 2695 ürm a bántott tűzifa és 2200 mázsa a cserkéreg. Az erdőgondnokság átvette a 27,70 kg bőrtalpat, elkezdték a kiosztását, de 7,19 kg-ot „ismeretlen tettesek elloptak”.

Különösen nagy üzletet kötött az Fig. az Extract Rt. budapesti céggel, mert Putnoktól Füzérkomlósig vitakoztak a záiros bakancs, a bőrtalpat, a löszerszám stb. elosztásán. Az erdőhorvati erdőgondnokság külön sürgette a 172 pár bakancs elszállítását, mert nem tudja biztonságosan tárolni. A cserkéregteléknél abból indultak ki, hogy egy vagon kéreg ára 100 USA dollár, és ehhez viszonyították a bőrúruk értékét.

A nagy cégek mellett sok kisvállalkozó is termelt. Jellemzi a helyzetet, hogy pl. 1946/47-ben a MÁV Olaszliszka–Tolcsva állomásán egyszerre 3-4, Pálháza–Ipartelepén 2-3 fatermelő cég bérelt rakodóterületet. Ezek a vállalkozók tövön megvették egy-egy erdőrésztlet faanyagát, és inflációs pengővel fizettek. A hatósági árrendszer miatt azonban az ilyen üzlet alig hozott bevételt. 1946. május 13-án pl. a hasáb tűzifa és a bányafa árai millió pengőben:

	hasáb tűzifa	bányafa
tövön	210	641
tő mellett	420	1282
MÁV rakodón	1000	2013

Az árarányok a forint bevezetése után is megmaradtak, és pl. a Kántor cég a dáványi parkban (tövön) megvett 273 m³ fevő szerfáért 10 959,70 Ft-ot, a feladóalomsái ár 25%-át fizette.

Figyelmet érdemel, hogy a kisebb cégek egyúttal kiskereskedők is voltak, 45-55% iparifát termeltek, mert a bányafáért közpénzt, a rönkört fűrészárut, a tűzfáért cemenetet kaptak, amit azonnal értékesíthettek lisztért, olajért, amivel a fakitermelőket, fuvarosokat fizették.

A házi termelés fokozatos bevezetése az célt is szolgálta, hogy emelkedjen a kitermelés mennyisége és az iparifa aránya. Az 1946. június 5-i országos erdőigazgatási értekezleten a Közp. Ig. elrendelte: „Az 1946/47. évi fakitermelés az orszá-

gosan fokozott igényekhez képest az cse- dekes vágásokkal szemben 50%-kal emelendő.” A MÁLLERD 360 000 m³ fahasználat kitermelését írta elő, de a Mi. Eig. végül 328 472 m³ vahasználat és 52 263 m³ előhasználat (gyérfítés és tisztítás) kitermelését „íranyozta elő” a 24 erdőgondnokságnál.

A „szénecsa” kiteljesedésével növekedett a bányafa-szükséglet, ezért az Országos Fazagdasági Iroda írta a MÁLLERD-nek 1946 májusában: remélik, „a bányafa ellátásához fűződő fontos érdekekre tekintettel az... üzemeltett erdőgazdaságok... folytatni fogják” a bányafa termelését. Bányafa azonban alig volt, 1946. szeptember 21-én a Mi. Eig. elrendelte: „a szerfa termelésénél minden 22 cm középműterőjű rönkört bányafának dolgoztasson fel, ne hogy ezen szerfa más célokra legyen felhasználva.”

A vállalati termelőt később sem teljesítették a bányafa tervet, mert 1948 szeptemberében a Közp. Ig. az erdőigazgatóságokkal kerestette az Őriszentpételetől Putnokig bejegyzett 29 vállalkozó 19 868 m³ bányafa tartozását. Sürgősen jelenteni kellett, hogy a kijelölt termelőknél „van-e bányafa készletük s ha igen, mennyi és az hol tárol?”

Az „Arccal a vasút felé” jelsző után 1946/47-ben 600 ezer db talpa kellett a MÁV-nak. Ebből 300 ezret a MÁLLERD házi termeléseiből kellett biztosítani és az 1947. január 18-i tisztí értekezlet jegyzőkönyvéből tudjuk, hogy a MÁLLERD „50 000 db-os kontingenst szabott ki” a Mi. Eig.-ra. Az értekezleten ismertették a Közp. Ig. 187/1947. sz. utasítását: „Utasi- tom... az erdőigazgatóságok vezetőit és a központi felügyeleti tiszteteket, hogy a műfa % feljavítása érdekében minden lehető kö- vessenek el”. A bányafán és talpfin kívül kellett a rönk, a vezetékoszlop, a pilótafa, a gyufarönk, sőt a nyírkvágás is, hogy fa- szegyet kapjanak a cipőgyárak.

A fakitermelések házilagos végrehajtása azonban nem volt zökkenőmentes. A MÁLLERD előírta, hogy az erdőgondnokságnál legfeljebb 500 Ft. az erdőigazgatóság házi pénztárában és csekkszámliján legfeljebb 25 000 Ft lehet, a többi át kell utalni a központi igazgatóságnak és „a leg- teljesebb takarékoságnak kell érvényesülnie.”

Részletek a Mi. Eig. utasításából: 1946. szeptember 4.: „tekintettel az átmeneti pénzhányra... a házilagos fakitermelési munkákat szüntesse be”. Szeptember 20.: „a házi kezelésben levő fakitermeléseket haladéktalanul, a legnagyobb erővel indítsa meg.” A hatenként kért 30-80 ezer forint ellátmánynak csak negyedét kapták az er-

dőgondnokságok az újabb utasítással: „tekintettel a pénzügyi ellátás nehézségeire... a fuvarozásokat azonnal szünetesse be... ha a fuvarosok hajlandók későbbi fizetésért dolgozni, akkor folytatható.”

Részletek az erdőgondnokok válaszából: „Ezzel az összeggel semmire sem tud menni az eg-ság... ígéretre nem jön a fuvaros...a kapott összeg a bérekre is kevés...mindig halmozódik a forgalmi adó és az OTI járuléka hátraléka, és ez több mint az egész hétre igényelt, de meg nem kapott ellátmány.” Ez az erdőgondnok kapott 5000 Ft-ot, de 5593 Ft volt az OTI hátraléka.

Fokozta a gondokat, hogy egyes vállalkozók kitermelték és elszállították a fát, de nem fizettek. A radványi parkban 1945/46-ban kitermelt fenyő árát pl. a Kántor cég csak 1947. januárban fizette ki, mert a MÁLLERD utasítása szerint az 1946/47-es termelési időnyben kitermelt és kifizetett fát a vállalkozó csak akkor szállíthatta, „ha a múlt időnyben kitermelt faanyag vételárát egészében kifizette, illetve rendezte.”

A vállalati termelések és szállítások határidejét rendszeresen meghosszabbították, és sok vita, fenyegetés, erőszakoskodás forrása volt, hogy az erdőőrök üresen visszaküldték a tiltott fáért menő fuvarosokat, a vállalkozók pedig az erdőgondnokokat akarták megfizetni az „üres fuvart”.

1947. március 21-én a MÁLLERD közölte a Magyar Fatermelők, Faiparosok, Fa- és Tüzelőanyag Kereskedők Országos Egyesületével, hogy az 1946/47. évre kötött szerződések határidejét „az igen erős téli miatt...meltányosságból” 1947. május 31-ig meghosszabbítja. Ezt követte a Gazdasági Főtanács (a Minisztériának szerve, a gazdasági élet legfőbb irányítója) határozata: „az 1947/48. évi fakitermelések kizárólag házilag végzendők”. Alig kezdték el azonban a termelést, amikor a Gazdasági Főtanács a már jóváhagyott terven felül „az ország faellátásának hathatósabb biztosítása végett...még 40 000 m³ tűzfának vállalati úton való termelését rendelte el” a Mi. Eig-nál. A pénzügyi helyzet sem változott, mert 1947. október 9-én az Eig. ismét utasította az erdőgondnokságokat: „tekintettel a MÁLLERD jelenlegi nagyon nehéz pénzügyi viszonyaira – minden vonalon a legnagyobb takarékossgógot tartsa szem előtt.”

A gondokat végül is az oldotta meg, hogy bevezették a fakitálás rendszerét, és a háborús évek túlermeléseinek megtakarítása érdekében a MÁLLERD jelentősen csökkentette a fakitermelési tervszámokat. 1948/49. évre a Mi. Eig 138 544 m³ vég-használat és 39 471 m³ előhasználat fatérfogatát osztotta el az erdőgondnokságok között. A 178 015 m³ fakitermelést gyorsan teljesítették, és mivel a tervet „tülléppeni semmilyen körülmények között nem szabad”, 1949. február 2-án a termelést leállították. Munka nem volt, elkezdődött az erdei munkások fokozatos elvándorlása, ami jelentős gondokat okozt az erdőgondnokságok között. A 178 015 m³ fakitermelést gyorsan teljesítették, és mivel a tervet „tülléppeni semmilyen körülmények között nem szabad”, 1949. február 2-án a termelést leállították. Munka nem volt, elkezdődött az erdei munkások fokozatos elvándorlása, ami jelentős gondokat okozt az erdőgondnokságok között.

Megnyitóbeszéd

1997. július 4-én Ópusztaszeren a mamutfenyő pavilonban

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm a megjelenteket abból az alkalomból, hogy az erdész szakközösség is megtekinti a magyar erdészet legújabb létesítményét itt, az ópusztaszeri Nemzeti Emlékparkban.

Az emlékparkban a magyar erdészek már 1978 óta jelen vannak, sok alkotás köszönheti létrejöttét itt az erdészek munkájának. A park alapfásítását a Kisteleki Erdészet készítette, a közjóléti fejlesztések keretében valósult meg a többi létesítmény, a kunsági erdészház, a tiszai fafeldolgozás emlékhelyei, az erdők temploma és most, a mamutfenyő pavilon, az ún. „Bütház”. A mamutfenyő-korong Amerikából való hazahozatalának kiinduló ötletét dr. Debreczy Zsolt botanikus adta, aki Amerikában egy nemzetközi munkacsapatban készíti a világ dendrológiai atlaszát. Kaliforniában járva látta meg a lehetőséget egy kidőlt hegyi mamutfenyő (Sequoiadendron giganteum) törzsszelvényének hazahozatalára. Hosszas utánjárás, előkészítés után amerikai magyarok (Czene Ferenc, Samay Attila) segítségével a Csongrád Megyei Múzeumok Igazgatóságának bevonásával a korong végül is némi viszontagság után megérkezett Ópusztaszerre. A hazahozatal történetét részletesebben Gőbölös Péter erdőmérnök hallgató írta meg a Soproni Egyetem lapjában.

A több mint 1770 éves, nyolc tonna súlyú, 60 cm vastag, 13 m³ térfogatú mamutfenyőkorong felülete 22 m². A nagyobbik átmérője 6,1 m, a kisebbik 4,5 m. Ismereteink szerint Európában ez a legnagyobb átmérőjű ilyen korong. Londonban a British Múzeumban van még egy hasonló, valamivel kisebb (5 m) átmérőjű.

Az újkor majd kétezres éves történetét felölelő famatuzsálem szinte adta az ötletet, hogy bár a fa messziről érkezett hozzánk, égyvüri megörökítésre kerüljön (a magyar történelem jeles évszámain keresztül) nemzetünk történelme itt, a Kárpát medencében. A 30^{éves}-ban megdőntött korongon történelmünk 16 dicsőséges évszáma került feltüntetésre a fatörzs megfelelő égyvüri, szemléltetve a fa növekedését és azt, hogy hogyan fogja át egyetlen fa élete egy nép történetét. Attila temetésétől az '56-os forradalom és szabadságharc Corvin-közi csatájáig. A korong körül 16 tárlóban a megjelölt évszámok eseményeinek makettjai láthatók, egyelőre félig kész állapotban 1:32-es kicsinyítésben. Az összes tárló, a makettek rendkívüli munkaigényessége miatt csak jövő év májusában lesz kész. A maketteket dr. Major István agrármérnök és dr. Barcsay László erdőmérnök kollégák készítették, illetve készítik folyamatosan. A magyar történelem ilyen formában való bemutatására az ötletet az adta számomra, hogy fiaimmal évekket ezelőtt a Budai Várban a Hadtörténelmi Múzeumban járva láttam, milyen sikere van, elsősorban az ifjúság részéről az ott látható hasonló modelleknek. Itt Ópusztaszeren, a Nemzeti Emlékpark területén elsősorban ifjúságun-

kat kell nevelnünk történelmi ismeretre, hazaszeretetre. E gondolat fontosságára már sokan felhívták a figyelmet, köztük a XX. századi magyar történelem egyik talán legtitizsabb, legönzetlenebb alakja, gróf Teleki Pál egykori miniszterelnök, kinek előrelátó gondolatait aktualitása miatt itt, az európai gazdasági közösséghez való csatlakozás küszöbén sem árt idézni a „Merkünk magyarok lenni” című kis kiadványból és annak előszavából:

„Ha mi nem tartjuk meg a magunk mivoltát, a magunk lelkeségét, a nemzetnek a maga mivoltáról vallott felfogását, akkor itt ezen a helyen a világnak, ebben az időbeli és térbeli tájban, ami az egyedül lehet, földrajzilag és népillet adott, abban az esetben megszűnik a nemzet. Európának egyik nemzete, alkotóeleme. Akkor emberek leszünk csak, porszemek, széjjel hullunk és soha többé felismerhetők nem leszünk.”

„Súlyos bűnei vannak az elmúlt négy évtizednek. De ezek közül a legsúlyosabb bűn az, az eszme, mely ki akarta törölni a népből hazafiságot és mindenféle internacionalizmus hazug eszméjével fertőzi fiatal-ságunkat, éljen az hazájától elszakitva, vagy hatalmak által torzóvá apasztott hazánk területén.

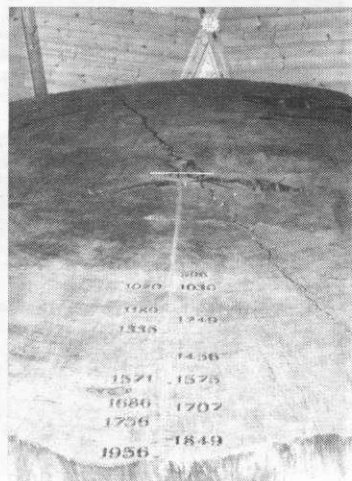
Kell e szőlő Kell itthon és kell a végeinken túl. Kell itthon, fiatal-ságunknak erkölcsét és hazafiságát helyreállítandó – a „bűnös nemzetűdát” semmivé oslatásdát, a magyarság európaiságát tudatosítani.”

Ne legyen pusztába kiáltott szó – „Merkünk magyarok lenni!” – ehhez adjon biztatást gróf Teleki Pál gondolataival ez a kis kiállítás „Nehéz ma igaz úton járni, de lehet!”.

Ezek a gondolatok vezéreljenek mindennapi munkánkban, tetteinkben, ehhez kívánok sok sikert, jó egészséget minden jelenlétvőnek.

Barátossy Gábor

A korong

Erdész tájfutók a Nyírségben

A IX. Magyar Erdész Tájfutó Verseny eredményeiről

Baktalórántházán gyülekeztek az erdész tájfutók és családtagjaik az esőfelhőkkel egy időben június 6-án este.

Szombat reggel a házigazda, Kovács Gábor, a Nyírerdő Rt. vezérigazgatója nyitotta meg a versenyt. A versenyzők köszöntésén túl szólt a nyírségi táj kialakulásának sajátosságairól, valamint az ott folyó erdészeti-termesztvédelmi munkákról, feladatokról. Ezt követően került volna sor az egyéni versenyekre, de a szakadó eső miatt délutánra halasztottuk a rajtot. Délután elállt az eső. Az elsőnek rajtolókat az erdőben, a többieket pedig a rajtban áztatta bőrig egy utolsó zápor, de ez már nem zavarta a versenyzőket. Mindenki a terepre és a térképre koncentrált.

A „Baktai erdő” alaposan megdolgoztatta és megizzasztotta a futókat. Habár az erdészet dolgozói mindent megtettek Bíró Imre erdészeti igazgató vezetésével a terep futhatóvá tételért, ez sem mentett meg mindenkit a csalántól. A rendkívül formagazdag homokbuckák, mélyedések az alföldi táj egyik legszebb gyertyános-tölgyes erdejében tették próbára a versenyzők technikai-fizikai felkészültségét. A pályakitűző ugyanezt néhány csalántengerben lévő gödör megkeresésével vizsgálta.

A célban izgatottan tárgyalták a beérkezettek a terepen történeteket, és várták az utánuk indulókat. A kiváló kollégiumi elhelyezés és ellátás a Nyírerdő Rt. vendégszeretetét dicséri, ami gyorsan feleltette mindenkivel a csaláncípéseket.

Vasárnap a csapatverseny került sorra. A csapatokat az egyéni verseny alapján

sorsoltuk, törekedve az esélyegyenlőségre. Ekkorra az időjárás is „helyrejött”. Csodálatos napsütés fogadott a „Baktai erdő”-ben.

A kétnapos versenyen 15 nő és 71 férfiversenyző állt rajtba nyolc kategóriában. Az egyéni verseny eredménye:

Női kategóriák:

Középiszkolás 4800 m, 8 ellenőrző pont	
1. Spiegl Éva	63:34 Erd. Szolg.
2. Lövei Agnes	83:45 Vadas J. Szk.
3. Kolozs Noémi	86:20 Vadas J. Szk.
Felnőtt	5400 m, 9 ell. pont
1. Cser Borbála	57:59 SMAFC

Férfi kategóriák:

Általános iskola 3600 m, 8 ell. pont	
1. Pintyili Gergely	59:51 Északerdő Rt.
2. Kürti Péter	71:12 Gyulai Rt.
3. Bach Zoltán	77:19 OMMI

Középiszkola 'I' 4900 m, 9 ell. pont	
1. Pál István	47:02 Vadas J. Szk.
2. Visnyei Tamás	50:00 Vadas J. Szk.
3. Fehér Iván	58:23 Vadas J. Szk.

Középiszkola '2' 6900 m, 14 ell. pont	
1. Spiegl Máté	55:20 Erd. Szolg.
2. Dedinszky Imre	65:21 TÁEG Rt.
3. Esegéi Péter	70:58 Északerdő Rt.

Egyetem 10 200 m, 16 ell. pont	
1. Vajda Kolos	55:26 SMAFC
2. Török Tamás	72:03 SMAFC
3. Vass László	129:18 SMAFC

Felnőtt 7200 m, 12 ell. pont	
1. Spiegl János	48:21 Erd. Szolg.
2. Urbán Imre	49:00 Vadas J. Szk.
3. Kürti István	55:31 Gyulaj Rt.

Nyílt kategória: 3500 m, 7 ell. pont	
1. Koczka Zoltán	37:16 KEFAG Rt.
2. Spiegl Zsuzsanna	45:06 Erd. Szolg.
3. Könyvű Nóra és István	61:57 Nyírlugosi ÁG

Csapatverseny: 27 ell. pont összegyűjtése	
1. 53:14	Kürti István Lahos Krisztián Nándori Sándor Fülöp Gyula
2. 65:00	Spiegl János Kaludy Miklós Meness László Turjányi Attila
3. 68:28	Dedinszky Imre Czeller Miklós Bódi János Bach Zoltán

Az eredményhirdetést záróebéd követte. Az emléklapokat, valamint a tárgyjutalmakat Kovács Gábor vezérigazgató adta át a legjobbaknak.

A Vita-Fitt Alapítvány küldőnját a Spiegl család, valamint a Kürti család nyerte el.

Az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet, valamint az Országos Erdészeti Szolgálat által felajánlott szakkönyveket a Vadas Jenő Erdészeti Középiszkola nyerte, mint a legtöbb versenyzővel rajtba álló intézmény.

A versenyben hátul végeztek a tájeko-zódási futásról szóló ismertető könyveket kaptak, amelyek – bízunk benne – segítik gyors fejlődésüket.

Mivel jövőre Magyarországon kerül megrendezésre az Európai Erdész Tájfutó Bajnokság, így remélhetőleg ott még többen fogunk találkozni.

GABNAI ERNŐ

DR. PÉTERFALVI JÓZSEF írását olvasva (EL. CXXXII. évf. 6. szám) az jutott eszembe, hogy mind az erdőmérnöki, mind az általános mérnöki szakközön-ség körében egységes szakkifejezésekkel illetjük az út, vasút tervezésével kapcsolatos fogalmakat.

Így az egyes létesítmények tervezése során először *általános tervet* készítünk, majd ezt követi a *részletes terv* kidolgozása. (Eltérően a Szerző „előtervezés” és „pontos tervezés” elnevezésétől.)

Megjegyzendő, hogy a maga nemében mindkettőnek „pontosnak” kell lennie, a lehetőségek határáig. A felhasználatra ajánlott térképek között használhatóság szempontjából az erdőgazdasági üzemi térképek elé helyezném az 1:10 000 méretarányú topográfiai térképeket.

Ha jónak látjátok, használjátok fel a fentieket a lapszerkesztés során, vagy juttassátok el az említett nagyrabecsült Szerzőnek.

Szabadd legyen felhívnom *Bagaméry Gáspár* és szerzőtársai figyelmét, hogy szakmai nyelvzetünkben az átlagmérőn nem a „darabszámmal súlyozott” átlagátmérőt, hanem a körlappal súlyozott átmérőt értjük. Ez utóbbi értelemszerűen mindig nagyobb az előzőnél.

A bruttó térfogaton pedig nem csak a kéreggel növelt nettót értjük, mert a bruttóban benne vannak a gallyak, ágak, valamint a földből kimeredő tuskó is.

A nagyon értékes tanulmányuknak egyébként bátran adhatták volna azt a címet; „Faállományok növedékének...” stb.

Más: Ha valakit megszólít a riportter, nyilvánvalóan oda teszi a neve után az „úr” szócskát is. De ha csak megemlíti valakinek a nevét, talán nem szükséges ez a nagy „urizálás”. Például, ha a 190. oldal alján megnevezettek „urak”, akkor miért nem „úrr” a többi, az írásban szereplő személy?

(Papp Kálmán, Roland Mígende, dr. Korinek László stb.)
Üdvözlettel

REMÉNYFY LÁSZLÓ

50 éves a Német Erdő Védközössége

A második világháború után, 1947 decemberében szerveződött a Német Erdő Védközön-sége abból a célból, hogy elejét vegye az erdők jóvátételét való tárolásának a győztes hatalmak által. Kiterjesztette tevékenységét a következő évből a teljes tájgondozásra. Mai célja elmélyíteni a társadalom megértését az erdő jelentőségéről illetően, támogatni az erdő védelmét, megalapozni az általánosan megértésre találó környezet- és természetvédelmet.

Ma 15 tartományi egyesületben kerekén 30 000 tag közreműködik ebben. Munkájának további kiterjesztésére 1992-ben „Zöld Kerekasztal” hozott létre, amelyben környezet- és természetvédelmi szervezetek, politikusok, gazdasági szakemberek, tudósok és a társadalom minden rangú képviselői működnek közre a hatóságok felé irányított előterjesztéseken. Érdekes kezdeményezése a főbb közlekedési utak mentén megőrzött fasorok számbavétele és ennek keretében a Rügenről a Boden-tóig húzódó, országot átszelő fasor kiépítése.

A védközösség szervezi többek között évente a „Fa napjait”, az „Év fája” mozgalmat. Ifjúsági szervezete a „Német Erdőbarát-Ifjúság” 600 csoportban nevei a gyermekeket, fiatalokat a kötelelességtudó természetmegőlésre.
(AFZ/DW 1997. 12. Ref. Jérôme R.)

PANNÓNIA erdésztalálkozó, 1997

A Szombathelyi Erdészeti Rt. és az OEE szombathelyi csoportja rendezte idén a 25. PANNÓNIA burgenlandi-szlovén-magyar erdésztalálkozót. Az erdésztalálkozó évente kerül megrendezésre változó osztrák-szlovén-magyar helyszínnel. A magyar házigazda három évente váltakozva a Szombathelyi és a Zalai Erdészeti Rt.

A jubileumi találkozóra 1997. június 12-14. között Kőszeg környékén, illetve Sárvár-Káld térségében került sor, a természetvédelem és az erdőgazdálkodás jegyében. A külföldi és a zalai vendégek kívül az összejövetelen képviseltette magát az Állami Erdészeti Szolgálat Szombathelyi Irodája is. Az OEE-t *Valentin Károly* alelnök képviselte.

Június 12-én a Bozsoki megérkezés után a nemzetközi erdésztalálkozó résztvevőit dr. Pethő József, az Rt. vezérigazgatója köszöntötte, majd rövid áttekintést adott a PANNÓNIA találkozó történetéről. A délelőtt folyamán *Markovics Tibor*, a Fertő-Hansági Nemzeti Park igazgatóhelyettese, a Kőszegi Tájékoztató Körzet vezetője tartott a tájvédelmi körzetről diavetítőképes előadást. A rendkívül színvonalas és érdekes előadás után a találkozó résztvevői kölcsönösen tájékoztatták egymást arról, hogy országukban melyek a természetvédelem fő erdőgazdálkodási vonatkozásai. A délután szakmai program a Kőszegi hegységben zajlott, a helyi erdészkollégák közreműködésével. A program során áttekintést kaptak a résztvevők a bükk és tölgy természetes felújításokról, a lucfenyőállományok egészségügyi (szukarósfás) és erdőfelújítási problémáiról, bükk magtermő állományok kezeléséről, különös tekintettel arra, hogy ezek a tevékenységek természetvédelmi területen

folynak. A találkozó résztvevői körében nagy tetszést aratott a közel egy éve felavatott Stájer-házi Erdészeti Múzeum és az Óház-kilátó. A kilátóból a délutáni zivatar megtisztította levegőben gyönyörű panorámát láthattak a vendégek. A csütörtöki program késő délután egy rövid kőszegi városnézéssel zárult.

Másnap, június 13-án a Sárvári Erdészeti Igazgatóságnál folytatódott az erdésztalálkozó. A terület éghajlati és növényföldrajzi jellemzői mellett ismertető hangzott el a káldi Farkaserdő történetéről, a ma jellemző gyertyános-tölgyes szálerdő-gazdálkodás kialakulása körülményeiről.

Az első bemutatóhelyen a Farkaserdő gyertyános tölgyes természetes erdőfelújításait tekintették meg a találkozó résztvevői, továbbá egy hálózati és ápolási kísérletsort, mely az ERTI Sárvári Kísérleti Állomásával megkötött együttműködési szerződés keretében indult 1995-től. A kutatástól átfogó következtetések hosszabb távon várhatók. A kezdeti, de eredményeket ígérő tapasztalatokról szóló ismertetést a vendégek érdeklődéssel fogadták. Lényeges mondanivalóként fogalmazódott meg, hogy az erdőállományt az ápolás, nevelés során lehet alakítani – javítani vagy rontani akár –, de kellően megalapozni mindenképpen a legelső fázisban, a természetes illetve mesterséges felújítás során lehet és kell.

A gyertyános tölgyesek állományainak nevelése, a gyertyán adta lehetőségek, előnyök kihasználása nagy, az elegendő állományok nevelésekor alkalmazandónál lényegesen nagyobb figyelmet és költségfordítást kíván – ez a problémakör is témája volt a szakmai bemutatónak. A hidegkúti vadászház udva-

rán a 25. – jubileumi – találkozó tisztelőre állított emléktáblát a vezérigazgató avatta fel.

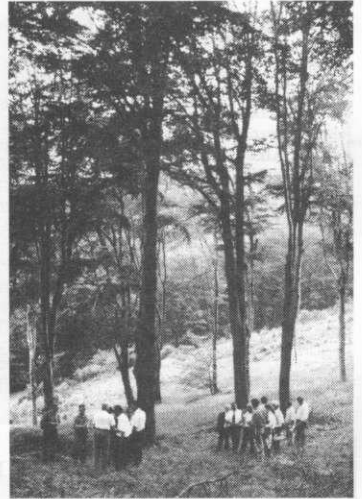
A sárvári program a Nádasy Ferenc múzeum látogatásával zárult.

A nap végén a résztvevők búcsúvacsonra köszöntek el egymástól.

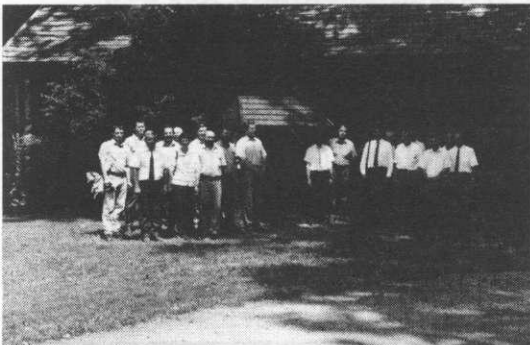
A nagyon jól sikerült rendezvény megszervezésében elismerés illeti a helyi erdészkollégákat, különösen a két szakmai nap fő szervezőit, *Bakó Csaba* és *Szép Tibor* erdőmérnök kollégákat. A résztvevők nagy elismeréssel szóltak a színvonalas szakmai programokról és maradandó élményekkel távoztak azzal, hogy 1998-ban Szlovéniában ismét találkozhatnak.

Kép és szöveg: BEJ CZY PÉTER

Bükk természetes felújítás a Kőszegi-hegységben

Emléktáblaavató Hídeghúton

Pásztás talaj-előkészítés utáni KTT természetes felújítás Kőszegen

A millezenténárium éve az Országos Erdészeti Egyesületben

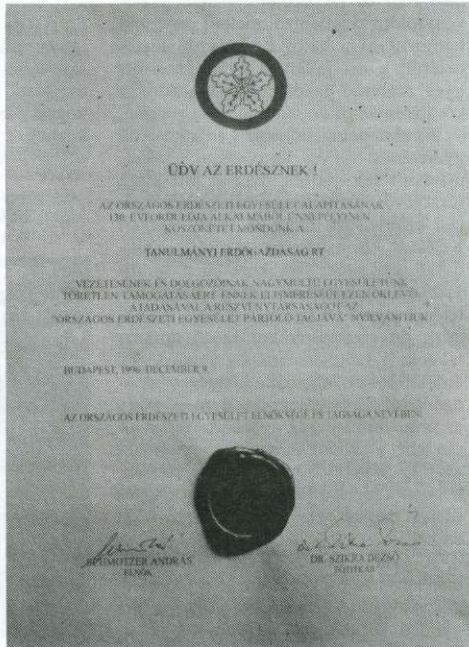
Ezen a címen jelent meg az Erdészettörténeli Közlemények XXX. füzeteként azoknak az egyesületi megmozdulásoknak részletes beszámolója, amelyekkel bekapcsolódtunk a honfgyalás 1100. évfordulójának országos megünneplésébe.

Az év folyamán elsőnek a Győri Helyi Csoportunk szervezett április 16-án nagyszabású megemlékezést Ravazdon. Csatlakozott ehhez elnökségünk, valamint az Erdészettörténeli, Erdőrendezési Szakosztályunk és az FM Csoportunk. Ezt követte május 27-28-án a szegedi ünnepélyes egyesületi közgyűlésünk az ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark bemutatásával, majd betetőzte az évet szeptember 2-3-án az egyesületünk, az Erdészeti és Faipari Egyetem és az Erdészeti Tudományos Intézet által, a Soproni Tanulmányi Erdőgazdaság, a Kisalföldi Erdészeti Részvénytársaság, valamint a Fertő-Hansági Nemzeti Park közreműködésével rendezett, a Magyarországon tartott II. Erdészeti Világkongresszus 60. évfordulójára is emlékező tudományos emlékülés és tanulmányút.

Az ezeken elhangzott, gyakran történelmi jelentőségű megnyilatkozásokat foglalja most egybe az Oroszi Sándor szerkesztésében megjelent, összesen 236 oldalas munka. Alkalmat adott a kiadvány a XX. füzet óta lapunkban meg nem jelent füzetek tartalomjegyzékének közreadására is – befejezés-ként megadja a közlemények XXI-XXX. számaiban megjelent tanulmányok bibliográfiáját.

J. R.

Valamennyi pártoló tag ilyen díszoklevelet kapott

Az Országos Erdészeti Egyesület Pilisi Helyi Csoportjának és Közjóléti Szakosztályának tagjai
HIBBEY ALBERT
erdőmérnököt
80. születésnapján
köszöntötték

**Széchenyi
Professzori
ösztöndíjasaink**

**Bartha Dénes
Kovács Zsolt
Molnár Sándor
Mészáros Károly
Rumpf János
Szalai József
Kosztka Miklós
Héjj Botond**

A ROTH GYULA ERDÉSZETI ÉS FAIPARI SZAKKÖZÉPISKOLA tanári munkakörbe keres 2 fő erdőmérnököt.

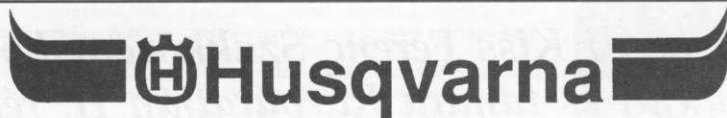
Feladat: az erdőrendezés, erdőhasználat, géptan, üzemgazdaságtan tantárgyak elméleti és gyakorlati oktatása.

Előnyt jelent a mérnök-tanári végzettség, valamint a gyakorlatban szerzett tapasztalat.

Bérezés a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény szerint. Jelentkezni lehet: kézzel írt önéletrajzzal az iskola igazgatójánál.

Sopron, Szt. György u. 9.

Telefon: 99/311-518

EUROL OI-100 LÁNCKENŐOLAJ

Osztrák gyártmányú csúcsmínőségű LÁNCKENŐOLAJ, mely optimális kopás- és korrózióvédelmet, jó tapadóképességet biztosít.
Csökkenti a lerakódásokat, kopásokat a láncon és a lemezen.

2, 5, 10 literes	260 Ft
25 literes	235 Ft
60 literes	230 Ft
200 literes	220 Ft

Keresse az alábbi HUSQVARNA kereskedőknél:

Debrecen	Sarkadi és Tsa. Bt.	Hatvan út 35.	(52) 414-454
Dunapataj	Kölozsvári Zoltán	Kalocsai u. 61.	(78) 425-604
Eger	FÜR-MOT Gmk.	Csiki S. u. 28.	(30) 458-727
Kecskemét	Lajos Ferenc	Zsinór u. 85.	(76) 485-830
Miskolc	FÜR-MOT Gmk.	Szeles u. 49.	(46) 327-230
		József A. 31.	(46) 326-083
Nyírbogát	Petruicz János	Kossuth u. 3-4.	(42) 386-288
Paks	ROBIN Bt.	Dózsa Gy. u. 43.	(75) 314-380
Szentes	Park Servies	Mátyás kir. u. 3.	(20) 444-074
Szolnok	Csanády Bt.	Baross u. 33.	(56) 375-816

HUSQVARNA AKCIÓ

motorfűrészek:

EL-1600	37 118 Ft
H-36	55 118 Ft
H-40	57 283 Ft
H-51	73 678 Ft
H-61	97 983 Ft
H-257	100 823 Ft
H-268	94 828 Ft
H-281 xp	121 164 Ft
H-365	102 363 Ft
H-371 xp	113 941 Ft
H-394 xp	147 108 Ft

tisztítófűrészek:

H-250 rx	154 840 Ft
H-265 rx	179 806 Ft

JONSERED motorfűrészek:

J-2036	53 218 Ft
J-2045	66 521 Ft

Az árak az ÁFA-t tartalmazzák!

A szegedi Kiss Ferenc Szakközépiskola diákjai és tanára Kárpátalján II. rész

Huszt. A Tisza völgyét elérve messziről látszik a kétoldali hegyvonulat között a valamikori várat hordozó hegy, melynek lábánál települt a város.

Az Erdészeti Technikumba megyünk, ahol barátságosan fogadnak. Bemutatják az egész iskolát, tájékoztatást kapunk az iskola mindennapi életéről.

1947-ben alapították. Három szak működik jelenleg: erdész, bútorkészítő és gépész képzést szerezhetnek az ide beiratkozott tanulók.

Mintegy 800 fő a nappali létszám, 400 tanulólévelezer szerzi meg a vég bizonyítványt. A 600 fős kollégium lehetőséget ad arra, hogy a távolabbi környékről is beiratkozhatnak. A 64 szaktanár a helyi viszonyokhoz képest nagyon megbecsült, hiszen az átlagfizetések 2-3-szorosát kapják. (Ám még ez az összeg sem haladja meg a realitást, a 10 000 forintot). Az állami támogatás sokszor hónapokig késik. A pénzügyi ilyenkor az iskola tulajdonában lévő 3500 hektáros tanterület nyert bevételeiből fedezik. Az igazgató felhívta a figyelmet, hogy évi 7000 köbméter bükk fűrészárújuk értékesítésével olykor gondjaik vannak. Ha esetleg érdeklődés van magyar feldolgozók részéről, szívesen fogadják őket.

A végzett tanulók több mint fele el tud helyezkedni, egyébként hasonló gondjaik vannak, mint nálunk.

Az iskola megtekintése után a Tiszába folyó Nagyág (Rika) mentén autózza elindultunk a tanerőd és a fűrésztüzem megtekintésére. Amilyen ódon a gépi felszereltség, oly gyönyörű az alapanyag.

Miska bácsi, egy idős körerdész tud néhány szót magyarul s elhalmoz bennünket feldecis szeretetével, melyet egyre gyakrabban töltöget.

Husztól északra Lipcse (Lipcsa) falu szélen, egy takaros kis völgyben utazunk egy er-

**„Bús düledékeiden
a huszti vár kapuja.”**

dészházig. A ház gerendákból róva, előtte kis virágoskert, a kiskapun belépő vendég fölé gyönyörű szőlőlugas borul, melynek eredete egy combyai vastag szőlőfőkében tapasztalható.

A ház mögött kaszált gyümölcsös, öreg alma- és szilvafákkal, a közöttük elterülő tisztáson takaros félkörben méhkaptárak felállítva. Valamennyi kaptár más színnel és ábrákkal befestve – így ismerik meg a méhek a kaptárukat, mondja Miska bácsi.

A gyümölcsös mellett a völgyecske alján patak, ott a fenyők és égerfák árnyékában található egy hosszú szaletli, mely tiszteletre szentelt gyönyörűn megerítettet. Fehér a borost, rajta tálakban az előételek és a saláták, juhsajt, tehénsajt, paradicsom szeletelve, uborka fokhagymásan, káposzta borsoson.

Itt foglalunk helyet, és természetesen üvegek is kerülnek az ételek mellé. Vodka és ásványvíz (igen finomak a kárpátaljai ásványvizek, bár a helyiek afféle szeszességgel említik a nyári üdítőitalok mellett).

Jurij Sztmsák iskolaigazgató nyitja meg a tésztok sorát, üdvözölve minket.

Valamennyi étel igen finom, friss, kapacitálnak bennünket a vodka fogyasztására, melyet mi óvatos udvariassággal végzünk. Az előételek után cigányessenyét tálalnak élénk, köret nélkül, majd rántott szelet újkrumplival. Közben természetesen oldódik a hangulat, az igazgató nemcsak az iskola, hanem a társalgás és anekdotázás vezetésében is jeleskedik.

Miután a finom ebédből, salátákból bőven ettünk, nem gondolva, hogy ezt nem afféle egyszerű ebédről van szó, elkerekedik a szemünk a két szakácsnő láttán, akik nyársakon faszénnel sült saslikot tálalnak, majd nagy csodálkozásunkra (július eleje van) ropogós cseresznyét kapunk.

Bizony, pihennünk is kell, hogy ezek után még helytálljunk, hiszen további fogások várnak ránk: újkrumpli bő leveles főtt disznóhússal és rétegzett puliszka juhsajttal. Ez utóbbi ételnek tokán a helyi neve, utólag megnézve ezt a tokány-tól eredeztettem, mivel elődeink a tokányfélékhez ették köretnek a puliszkát.

Bár nem vagyok nagy gourmand, de az ínyem e fentebb leírt ízgatásait így érzem, le kell írni, mivel ily vendégfogadást csak nagy körültekintéssel és igen becses személynéknél szokás adni! Életem szülő gasztronómiai élmény! Pedig még le sem írtam a desztet: frissen kivett lépsémmel, kockákra vágva, mely két kaptárból való volt, így kétféle ízü.

Mindezek után szuszogni alig bírunk, sétáltunk a kertben, megcsodáltuk a szalamandrákat a patak oldalánál levő forrás gyűrűjében és a szemközti levő hegyoldal aljában épült pravoszláv kolostor hagymakupolát.

Az erdészek bemutatják „birodalmukat”, erdejüket. Megismerkedünk mindennapos gondjaikkal. Bár (mint írtam már), egy beosztott erdész csak 200-300 ha erdőn gazdálkodik, rá kellett jönnünk, hogy ez korántsem olyan egyszerű, mint azt gondolnánk! Igen

nagy a munkanélküliség, szegénység – ebből adódóan nehéz megvédeni a fatolvajoktól az erdőt. Nincs olyan kialakult vállalkozói réteg, olyan műszaki felszereltség sem, mint odahaza, így egy-egy munka sokkal több szervezést, munkát igényel, mint hazai tapasztalatok után gondolnánk.

Beregszász, a városnézés jut programul a rákövetkező napra.

Sétálunk a városban, nemhiába van nevében a „szász” szó, ma is látszik nyoma a valamikori gazdag városkának, volt megyeszékhelynek. Helyenként látszik a bimbózó magángazdaság is, egy vadonatúj cukrászdába invitáltak meg, mindenki magyarul beszél, magabiztosabban érezzük magunkat, mint Husztban.

Nagy szerencsénkre találkozunk egyik vendéglátónk, Kovács Pista bácsi lányával, Viktóriával, aki magabiztosan igazát elbennünk a város látványainak tekintetében. Megnézzük a valamikori Kaszinó épületét (ma nyomda), a valamikori megyeházát, a Bethlen kastélyt.

Sztorozsényecbe, a Kárpátok túlsó oldalán levő városkába egy megbízható Látvány mikrobuszt bocsátott utunkra az erdőgazdaság, Fanta Zoltán erdőmérnök gondjaira bízva bennünket.

Nem hiábavaló volt várakozásunk! A Tisza völgyében mentünk végig, Husztban, Técsőn, Rahón keresztül Körösmezőig. Ott volt a szállásunk, majd a Tatárhágón át lépve a németelmi határt, a Prut folyását követve jutottunk el Sztorozsényecbe és a valamikori „Bukovina” nagyhatalomság volt székhelyére, Csernovicba (régiben Csernovic). Szerencsénk volt az időjárással, mivel kellemes, inkább nyár eleji, mint júliusi melegben tettük meg a 300 km körüli utat. Jutott időnk a nézelődésre is. Tisztaztuk Zoli bácsival a fenyők magyar nevében rejlt félreértést is. Ők az erdeifenyőt (Pinus silvestris) kérge okán vörösfenyőnek nevezik, a lucot (Picea abies) pedig erdeifenyőnek.

A Tisza völgye igen szűk, a megművelhető föld kevés, gyümölcs és szőlő viszont a Técsőig való részen szépen terem, azontúl azonban láthatóan szigorodik az éghajlat. A lombos erdők helyett átveszik a fenyvesek, a folyó egyre sekélyebb és gyorsabb. A vasút párhuzamosan halad az úttal, időnként keresztelve azt. A levegő páradús, az utak rézsűjén rengeteg pici fenyőcsemete, az erdő közé zárt kaszálókön szénaszárító állványok, az út mentén a jellegzetes tejszínű színű tehénket legeltető gyerekek.

Ukrajnának nem túl jó a viszonya Romániával, mivel „ősi román” területek tartoznak Ukrajnához (Fekete-tengeri sziget, Besszarábia, Bukovina), így Kárpátalja délről eléggé elszigetelt.

A patakok kristálytisztán rohannak le a Tiszába. Rahónál van a Tiszán komolyabb szennyező forrás, az ottani papírgyár. A város fölött kettényílik a völgy, mi a Fekete-Tisza mentén haladunk az egyre leromlottabbá váló

úton, kerülgetve a kátyúkat, az átfolyások, kőomlások miatt tönkrement útszélkeket. Körösmező előtt igen finom vízfű savanyúforrás található.

Öt órán keresztül utazunk, mire Felsőre-metéről Körösmezőre érünk!

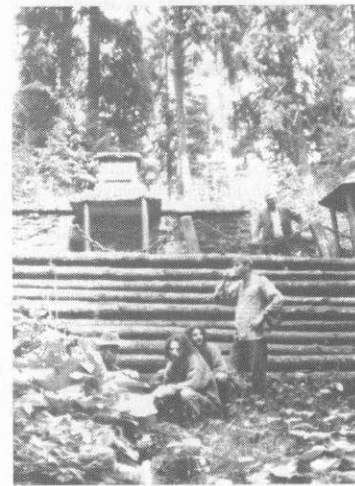
Nevezetes hely! Régi Erdészeti Lapokban, múlt század végi szakkönyvekben példáként olvashatók a kincstári erdőgazdálkodás keretében itt véghezvittek, különösen a tutajozás terén.

Másnap irány Sztorozsnyec! A Tatár-hágó előtt Lazescsina az utolsó falu, a hágón megpihentünk, belegondolunk, biz itt volt a valamikori határ, a „hadak útja”!

Nemsokára elérjük a Kárpátok túlsó lejtőit, melyek szelídebben ereszkednek alá, a Tisza testvérét, a túldalal erdőfő Prutot. Mint-ha továbbra is az erdészeti mennyországban járunk! Hatalmas erdőségek, főként luc-, hegyenként erdei- és vörösfenyővel díszítetten, a patak völgyekben kis lombos foltokkal, tiszta patakvíz, az út mentén tehenet legeltető, áfonyát áruló gyerekek.

Sztorozsnyec felé menet, az erdős-hegyes Bukovinában járunk, mely több mint 200 évig volt a Habsburg birodalom tartománya.

A Fekete-Tisza forrásánál

Meglepődve tapasztaljuk, hogy célnktől alig 30 km-re egyszerűen eltűnik a lóvölgy az út. Először az aszfalt hiányzik, majd az alépitmény, végül egy keréknyomokkal felvágott földúton haladunk, bár az autóstérkép szerint nemzetközi útról van szó, de a térkép 10 éve készült, azóta pedig sok fagy és eső volt e vidéken. Sebaj, utazunk tovább, néhány km után újra javul az út és ott is van egy harminczes kisvárosban, Sztorozsnyecben.

A Sztorozsnyeci Erdészeti Technikum. Az irigység emészt bennünket. Az összehasonlítás kedvéért: képzeljük el, hogy a Soproni Egyetem területén még van egy 2 ha-os csemetekert, egy istállóban két ló – körülbelül ez ad képet a sztorozsnyeci iskoláról. Helyben található minden: a hatalmas park egy rasta átfolyó kis patakka a dendrológia, a csemetekert az erdőművelés, gépműhely a géptan, egy kis faipari üzem a fafeldolgozás szolgálatában segíti az oktatást, a park egyik

sarkában pedig ott a kollégium. Kísérőnk szerint Ukrajnában ez a legjobb erdészeti technikum.

Az eredeti épület, amelyben az oktatást 1949-ben megkezdték, egy kastély, és fokozatosan érték el a mai állapotot.

A kastély mögött egy kis emlékpark található, ahol már vár minket egy kiásott gödör, mellette egy kis fácska.

Ültetünk, fényképezkedés, majd sorra nézzük a technikum épületeit, tanszékeit. Tanszéket fók, mivel bár csak technikumról van szó, de az egyes tantárgycsoportokat oktató tanárok az előadók-szaktantermek melletti irodákban találhatók, ott készítik elő munkájukat, és nincs közös tanári szoba. Az oktatás szintje fölülmúlja a hazai középfokú erdész képzését, célratörőbb tud lenni, hiszen közismereti tantárgyakat itt már a tízosztályos iskola elvégzése után nem oktatnak.

Valamennyi szaktárgy oktatását vizsga és vizsgamunka készítése zárja le, a negyedik év végén pedig szakdolgozat készítése kötelező. Erre 3 hónap áll rendelkezésre, melyből 1 hónapot valamely időben gyakorlaton kell tölteni a szakdolgozat témájának felméréseivel.

Ottlétünk másnapjára érdekes program ígérkezik. A tanév végén 2 napos szakmai-gyakorlati versenyen vesz részt az iskola minden tanulója, melynek komoly a tétje: az első helyezett pénzbeni díjazást kap. (Három havi átlagbérnek megfelelő összeget.)

Megyünk tovább, magunk mögött hagyjuk a kisvárost, áthajunk a Prut hídján, újra Bukovina erdős-hegyes vidékében gyönyörködhetünk.

Az állomáshelyek felkeresése során bejárunk erdők gyönyörűek, de meglátjuk a valamikori német, cseh erdészek keze nyomán elindult átalakítás. Igen sok a fenyő, elsősorban a lucosok. Martincsik úr megmutatja egy majd 100 éves lucosban a gyökérrontó tapló kártételét (melegség költözik szívébe, mivel diákjaink messziről felismerik a kárkép alapján), elmondja, hogy terjedőben a betegség. Cserébe tájékoztatjuk a nagy területgomba segítségével való védekezésről – érdeklődéssel hallgatja, cleddig nem ismerte.

Izgatottan kelünk útra, a Fekete-Tisza forrásához indulunk. A hasonló nevű faluban megnézzük a csupa fa erdőgazdálkodási épületet, jellege a nálunk „szerves építézet”-ként alkotott épületekhez hasonló.

Az első világháború előtt épült úton kapaszkodunk egyre feljebb a szűkülő völgyben. Elhaladunk egy valamikori gát maradványai mellett. Ott állították össze a régi időkben azokat a tutajokat, melyekkel a megduzzasztott vízzen szállították a kitermelt fát Bustya-házig, ahol a lassuló folyóhoz alkalmazkodva nagyobb tutajokat építettek. Így került a jó minőségű máramarosi fenyő Szolnok és Szegec fűrésztüzemeibe. Az utolsó tutajok az ötvenes évek végén készültek.

Tolbek István erdőmérnök a kalauzunk. Körösmezői születésű, így az erdőhöz, a hegyekhez való kötődése érződik szavaiból.

A völgy szűkül, a Tisza egyre vékonyabb hegyi patak. Az út valamikori kőhidjai már összeomlottak, helyette szűk szepentinkanyarulatok és rönkökből összekapcsolt hidak szolgálnak. Egy ilyen rönkhíd állja véglegesen buszunk útját, ahonnan gyalog megyünk tovább.

Az Erdészeti Egyesület 1882. évi vándorgyűlésének emléktáblája

A levegő szó szerint „harapható”, és bár magyar idő szerint már 9 óra elmúlt, hatalmas harmat borítja a növényeket. Hamarosan combig átzúszunk, de mit sem törődünk vele. Nem messze tőlünk süketfajd kakas két hatalmas robajjal, odébb tyúk szalad be a fenyvesbe csibével.

Az erdőben sűrű félhomály, megdöbbenünk ezen a sűrű lucoson. 30 évvel ezelőtt itt teljes hegyoldalmi tarvágások voltak, most helyenként olyan sűrű a rudas méretű állomány, hogy jámi nem lehet benne.

Jó egyórai gyaloglás után érjük el a forrást. A forrásfoglalás kissé furcsára sikeredett, mivel az eredeti terméskő építményre egy kis tetőt betonoztak.

Kiúszunk a folyó néhány percnyi hozamát, szemrevételezzük a forrás körül meghagyott mintegy 2 hektáros erdőszerszert foltot.

A forrás fölött már ott vannak a havasi legelők – a „Magyarhavas”. Gyönyörű a kilátás az ilyen látványhoz nem szokott szemünknek a környező hegycsúcsokra.

Megtaláljuk az OEE által 1882-ben elhelyezett emlékkövet.

Megismerkedünk az árnikavirággal, áfonyáunk, a fűtünk feltűnik egy furcsa kinézetű fenyőcsoport. Cirbolyafenyőnek bizonyulnak – ukrán nevük „kedr” – azaz cédrus.

Betérünk az erdészeti pisztrángtenyésztéshöz. A víz kristálytisza, a füstölt-szártított pisztráng finom, de a tározóavacska hordalékkal feltöltött, a törzsalomány mintegy 30 halból áll. Ott is „újrakezdesre” van szükség.

A búcsúbed az eddigiekhez hasonlóan bőséges, a kedves szakácsnok köretként találják az általunk hozott hatalmas vargányát.

□

Köszönjük vendéglátóink baráti fogadtatását, remélve, hogy kirándulásunknak tartamos folytatása lesz.

Köszönöm a négy diáknak az az intelligens viselkedést, melyet a két hét alatt tanúsítottak.

A máramarosi erdőkön ott van erdészledeink keze nyoma is, és e tájra az erdészszakmát tanulni is érdemes elmenni.

Kép és szöveg: Szabó József

ROVATVEZETŐ: DR. SZIKRA DEZSŐ

Madas András 80 éves

Madas András századunk második felében vitathatatlanul a magyar erdészeti vezéregyénisége. Bár az erdélyi Új-szentesen született, gyermek- és ifjúkora Sopronhoz kötötte, ahol nagyapja a városi erdők erdőmestereként az elődeitől örökölt rottott erdők tömegét sikerrel alakította át jövedelmező erdőgazdálkodásra alkalmas erdőkké. Nevét a család korábbi neve után adott Muck-kilátó elnevezés örökíti meg.

Madas András 1940-ben szerzett diplomát, majd rövid egyetemi oktatói tevékenység után a visszacsatolt Kárpátalján erdészkedett először a bustyaházi erdőigazgatóság építészvezetőjeként, majd a szinevéri erdőgazdálkodás vezetője lett. Civilként esett szovjet fogságba és 1944–47 között hadifogoly volt. A kényszerű fogság vitte arra, hogy elsajátítsa az orosz nyelvet és ez, a meglévő angol és német nyelvtudás mellett később alkalmassá tette, hogy hazánkat nemzetközi erdészeti szervezetekben, rendezvényeken is képviselje. A hadifogságból visszatérve kis kitérés után az akkori Terhivatalban osztályvezető, majd később a Mezőgazdasági Főosztály vezetője. Utóbbihoz diplomát szerzett a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen is. 1972-től nyugdíjba menetelég miniszterhelyettes a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztériumban.

1956–79 között az OEE elnökeként szolgálta szakmáját. Széles látókörét kiválóan érvényesítette „Erdészeti politika” címen megjelentetett könyvében. Írásait a lényegre törő tömör, rövid megfogalmazás jellemzi, a szakma minden területén otthon van, legkivált a közzgazdasági és erdészeti politikai kérdések foglalkoztatják. Az MTA doktora és a Soproni Egyetem címzetes tanára, számos hazai és külföldi kitüntetés tulajdonosa.

A szakma nevében köszöntjük 80. születésnapján, és szívből kívánjuk, hogy a lelkesedés tüze továbbra is a tőle megszokott hőfokon lobogjon benne, legyen közöttük még hosszú évekig: tanítsa, nevelje erdész társadalmunkat és velünk örüljön, ha erre alkalom adódik.

Dr. Szodfridt István

Az OEE elnöke és főtítkára is köszöntötte Madas Andrást:

Rádiótálalkozó Ópusztaszeren

Július 4-én került sor a Bajai, a Gyulai, a Kecskeméti és a Szegedi Helyi Csoport összejvont szakmai találkozójára Ópusztaszeren. A szervezést a Kecskeméti és a Szegedi Helyi Csoport vállalta. A több mint 200 résztvevőt dr. Góbbölös Antal régióképviseelő köszöntötte, majd kedvezményes keretek között a Fesztivalkörkép megtekintésére került sor.

Ezt követően az „Erdő-Ember” kiállításegyüttes legújabb pavilonjának, az ún. „Büttüház”-nak az avatására került sor, ahol Nagy László, az ONEP vezetője mondott rövid köszöntőt, méltatva az erdészek eddigi munkáját az emlékpark kialakításában. Az 1700 éves mamutfenyő-korongot körülvevők meghatottan hallgatták Barátossy Gábor avatóbeszédét, aki a szakmai és történelmi emlékeink összetartozását emelte ki, gróf Teleki Pál gondolatait idézve.

A délelött további részében családias légkörben mindenki érdeklődési körének megfelelően ismerkedett a ma már méltán erdészeti bemutatókomplexumnak is tekinthető emlékhellyel.

Időközben Schmotzer András OEE elnökünk is tiszteletét tette a rendezvényen, és a rövid látogatást az érdeklődők közül többen kihasználták hivatalos tájékozódásra.

A praktikus felszolgált ebédet a kánikulai délutánba nyúló baráti beszélgetés zárta.

A rendezvény szervezésében és lebonyolításában Sere Ferenc erdészvezető és munkatársai gondoskodó munkáját valamennyi résztvevő nevében köszönjük.

Mikulási Béla

Erdők a Közjóért Szakosztály első félévi munkájáról

Az Erdők a Közjóért Szakosztály az év elején megtartotta évnívító szakosztályülését. Ennek helyszíne Budapesten a Vajdahunyadvárban volt. Jelen voltak szakosztálytagok és vendégek, 48 fő. A szakosztályülés témája az országos felmérés ismertetése volt, amelyet a Szakosztály végzett a közjóéleti létesítmények jelenlegi helyzetével és fenntartásának szükségességével, a ráfordítható forrntósszeggel és a létesítmények bekerülési értékével kapcsolatban.

A szakosztályülésre meghívót kaptak mindazok, akik ez ügyben az ország érdekében tenni tudnának: az FM Erdészeti Hivatala, az ÁPV Rt., a KVI, a KTM képviselője. A meghívottak közül csak az FM Erdészeti Hivatala tartotta fontosnak, hogy e tanácskozáson részt vegyen, a többiek kimentették magukat.

A felmérés rövid rezüméje az, hogy az rt.-k gondosan felmérik és figyelemmel kísérik, hogy hol és milyen igényekkel lépnek fel az erdő közjóéleti használatával kapcsolatban az emberek. Az egykori bekerülési érték és az FM által nyilvántartott között nagy az eltérés, ennek oka részben az, hogy a gazdaságok ma már e létesítményeket más címen tartják nyilván, és így nem került be az adat-sorba. (Pl.: kisvasút, halastó, út stb.)

Közjóéleti létesítmény, 1997.

Az is kiderült a felmérésből, hogy a jelenlegi helyzetben, az állandó áremelkedésekkel nem lehet az egykori bekerülési érték szerinti százalékos összeget meghatározni a fenntartáshoz. A költségfelhasználásnál egyértelmű, hogy az országos igény mai áron nem haladja meg a 200 M Ft-ot, ami egy ország költségvetésében elenyésző. Az ország népének egészsége, közérzete, az erdő és a természet védelme szempontjából viszont igen számottevő.

Egyértelmű, hogy e tevékenység iránt valódi felelősséget változtatlanul csak az Erdészeti Hivatal érez.

A résztvevők megegyeztek abban, hogy további vizsgálódás szükséges, hogy pontos adatokkal támaszthassuk alá az erdő közjóléti szolgáltatásának fontosságát, lényegét. Ehhez kérjük az erdészeti részvénytársaságok, az AESZ segítségét.

A felmérés szerint sok új létesítmény készült el az elmúlt hat év alatt, elsősorban emlékművek, erdei iskolák, erdei múzeumok, kiállítási helyiségek.

Az országos felmérés igen nagy vitát váltott ki a jelenlévők között. A helyzet előidézőjeként többek között a tulajdonviszonyok rendezetlensége, az erdőérték-számítás hiánya, a nem kielégítő PR tevékenység – ami a közjóléti szolgáltatásaink elfogadásában hátrányt jelent – neveztelet meg.

Az Erdészeti Lapok főszerkesztője a júniusi kardosfai szerkesztők fórumára meghívta a szakosztály vezetőjét, hogy a téma az országos médiában is hangot kapjon.

A szakosztályülésen a Budapesti Erdészettől *Bakon Gábor* vezető rövid ismertést tartott a főváros körüli parkerdők fenntartásáról, a támogatások megszerzéséről és eredményeiről.

Dr. Szemerédy Miklós kolléga tájékoztatást adott debreceni parkerdők helyzetéről, mely az országos képet mutatja hű tükörképként. Ismertette, hogy a város önkormányzata igényt tart a parkerdőkre, és valószínűleg jobban látná el a gondos gazda szerepét, mint a jelenlegi.

A szakosztálytagok elfogadták az éves programot, és határozatot fogadtak el az 1997. évi erdészeti díjak kedvezményezettjeire vonatkozóan.

A szakosztályülés résztvevői megtekintették a felújított erdészeti és természetvédelmi kiállítást *dr. Oroszi Sándor* kalauzolásával. Gratulálunk a szép és érdekes kiállítás megrendezéséhez.

A Szakosztály Gemencen tartotta következő – kihelyezett – ülését. A kétnapos rendezvény házigazdája a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Rt. volt.

Pettkó-Szandner Aladár kalauzolt a területen. A bátságai Sötétvölgyben létesített parkerdő volt az első állomás, majd a Decsi tájház érintésével a báránypark kirándulóközpont bejárása után kisvasúton utaztunk a gemenci rakodóig. A kellemes zötykölődés után hajóra szálltunk és irány Veránka. Alig, hogy kikötött a hajó,

A Sötétvölgyben

őriási zivatar zúdult a környékre. Csapkodott az istennyila és átláthatatlan sűrűségben hullott a jég. A vihar elmúltával fantasztikus szivárvány képződött a Duna gemenci partja felett. (Lásd E.L. július-augusztusi szám címlapján.) A bőséges vacsora után a Szakosztály ülést tartott.

A Szakosztály vezetője ismertette *Kovács Gábornak*, a Nyírederdő Rt. vezérigazgatójának levelét. *Oláh Tibor* kolléga ismertette a Nyírederdő Rt. közjóléti tevékenységét és választ a debreceni erdőspuszták privatizálásával kapcsolatos kérdésekre. Sajnálatos, hogy *dr. Szemerédy Miklós* nem volt jelen a beszélgetésen.

Ezután rögzítette a Szakosztály az állásfoglalását *Solymosi József* tolmácsolásában, amelyet a Nyírederdő részére megküldött.

A figyelmes személyzet – *Koszorus Jánosnéval* (Rózsika) az élen mintaszerűen látta el háziasszonyi feladatait. (Hivatásos vendéglátók tanulhatnak itt figyelmességét és diszkréciót.)

A másnapi program *Baján* városnézéssel folytatódott. A *Barátok templomát* sokan most láthatták először. A vadaspark is szolgált szakmai tanulsággal.

A mohácsi csatavesztés (1526) helyén emelt *sátorhelyi emlékpark* megtekintése is a programban szerepelt. A történelmi sorsfordulóról és a széthúzás következményeiről elmélkedhetett a történelemben járatos látogató. Vajon mennyit változtunk azóta? – tette fel a kérdést a harmincezer halott honvéd emlékhelye.

Pörbölön ebéddel búcsúztattak a vendéglátókat.

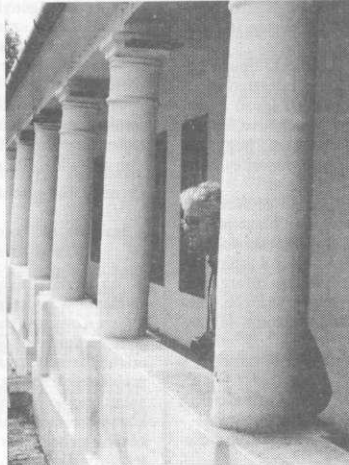
Baranyi Katalin

Rózsika

Érdeklődés

Tankolás

Az OEE Csongrád megyei Helyi Csoportja 1997. április 14-én Ásotthalmon a Bedő Albert Erdészeti Szakiskolában és a DALERD Rt. Ásotthalmi erdészete területén erdővédelmi napot szervezett. Téma volt az alföldi fenyvesek erdővédelmi problémái, különös tekintettel az újonnan megjelenő gomba károkozókra. (L. EL. 97. febr. 44. o.). Az előadást készségesen elvállaló **Koltai András** (ERTI tudományos főmunkatárs) szemléletes diáképekkel és közérthető szavakkal adott tájékoztatást a több mint ötven jelenlévő érdeklődőnek.

Még az előadót is meglepte a szépszámu hallgatóság, mely a DALERD Rt. aktív erdészeiből, erdőfelügyelőkből, erdőrendezőkből, maganerdő-tulajdonosokból, és az erdészeti technikum képviselőiből tevődött össze. Jelen voltak a Csongrád megyei Agrárkamara, valamint a Csongrád megyei Talaj- és Növényvédelmi Állomás munkatársai is.

Az előadó az ismertebb gombák (*Lophodermium* spp., *Heterobasidium annosum* stb.) említése mellett részletesen kitért az újonnan kárt okozó gombákra. Így a *Dothistroma pini* (Hulbary), a *Sclerophoma pithyophila* (Corda), a *Sphaeropsis sapinea* (Fr) syn. *Diplodia pinea* előfordulására, jellegzetes tünetekre, a fertőzés idejére, módjára és a védekezés lehetőségeire. Természetesen szó esett a rovarkárosítókrol is. Az abiotikus károk közül a tűzveszély és a hótörés veszélyeiről történt említés.

A hozzászólók közül igen jó kiegészítést adott **Gavallér József**, a Növényvédő Állomás vezetője a Rosaceák tűzfalal-betegségéről. Kérte az erdészeket az együttműködésre. (Galagonya, berkenyék stb.) Majd **Polner Frigyesné** erdészeti vezető invitálására valencnyien terepi bemutatón vettünk részt. A szeszélyes április kedvezett, elfogadható időjárás segítette a szabadtéri konzultációt és a gyakorlati megismerést.

Szomorúan állapítottuk meg, hogy nem volt nehéz találni olyan erdőrésztet, ahol szinte minden „rosszból” volt példa. Már a *Dothistroma pini* károsítása is fellelhető.

Visszatérve a szakiskolába – a közismerten jó konyhában készült finom ebéd fogyasztása után kötetlen beszélgetésben értékeltük úgy, hogy hasznos volt ezt a napot így tervezni.

Köszönet az előadónak, **Koltai András**nak, az erdészeti vezetőjének, **Polner Frigyesné**nek (úgy is, mint OEE vezetőségi tag) és a házigazda, **Andrásiné dr. Ambrus Illdikó** igazgatónőnek a szervezését és a lebonyolítását.

Fröhlich András

A Gépesítési Szakosztály 1997. június 19-20-án a Zalai Erdészeti Rt. területén tartott ülést.

Az ülésen **Horváth Ferenc** vezérigazgató-helyettes tájékoztatást adott a ZALA ERDŐ Rt. erdészeti- és elsődleges faipari gépesítésének jelenlegi helyzetéről, a rövid távú és a távlati fejlesztési elképzelésekről.

Szakosztály-rendezvényeinken szokássá válik, hogy erdészeti gépgyártók, illetve kereskedők is részt vesznek azon, tájékoztatást adva tevékenységükről. Ezúttal a gyártók közül a Bagodi Mezőgép Kft. (Bagod), a kereskedők közül pedig a PENDA Bt. (Budapest) képviselői vettek részt rendezvényünkön.

A Bagodi Mezőgép Kft. tevékenységét **Gyurácz Ferenc** ügyvezető igazgató mutatta be. A kft. gyártási profiljába alapvetően mezőgazdasági gépek tartoznak, melyek közül több (ekék, kombinátorok, talajmarók) az erdőgazdasági (elsősorban csemetekerti) területen is használható.

A Bagodi Mezőgép Kft. gyártja napjainkban a GF-600 típusú gödörfűrőt és a kimonodottan erdészeti körülmények közé fejlesztett BFG-60 pásztakészítő gépet, valamint a BMB-90 makkedbegzőt. Utóbbi eszközöket a Mecseki Erdészeti Rt.-vel együttműködve fejlesztették ki. A Szakosztály megelégedéssel állapította meg, hogy egy újabb hazai gyártó tesz komoly lépéseket az erdészeti gépesítés érdekében.

A PENDA Bt. tevékenységét **Fejér Lajos** képviselő és **Nadobán Erika** termékmenedzser ismertette. A bt. alapvetően az olasz piacról származó mezőgazdasági gépek kereskedelmével foglalkozik. A tevékenységében kezdenek megjelenni a szintén olasz piacról származó erdészeti gépek is. Utóbbiak közül dugványozó gépek, tuskóforgácsológépek, mélyforgató ekék, gödörfűrők, vízszintes tengelyű szárzúzók, traktorra függeszthető csőrök és hidraulikus markolók, valamint hidraulikus daruk említhetők.

A szakosztályülés második napján terepi bemutató zajlott, melynek során üzem közben láthatóak a résztvevők

- a Timberjack-1110 típusú kihordót, melynek eddigi üzemeltetési tapasztalatait **Nemes Zoltán** fahasználati ov. ismertette, valamint
- dr. **Mátrabérczi Sándor** kalauzolásával a bajcsai nagyüzemi csemetekert teljes gépparkját.

A szakosztályülésen 29 fő vett részt, kik közül a vitában hozzászolt: **Feketes Lajos**, dr. **Horváth Béla**, **Káldy József**, **Rákos József**, **Remenyik Imre**, **Sásdy Ottó**, **Szabó József**, **Szamosi Ferenc**.

A jól sikerült, szakmailag tartalmas rendezvény megszervezéséért köszönet a házigazdának, valamint **Tihanyi Gyulának**, a helyi csoport titkárnak, aki a szervezésben nagy segítséget nyújtott.

Dr. Horváth Béla

Az OEF Fekereskedelmi Szakosztályának éves munkaprogramjának idei első összejövetelét 1997. május 22-én a Pílisi Parkerdő Rt.-nél tartotta meg.

Ennek keretében elsőként **Dobó István** vezérigazgató tartott tájékoztató előadást a Pílisi Parkerdő Rt. munkájáról. Kiemelten említette, hogy a tartamos erdőgazdálkodás mellett alapvető feladatoknak tekintik, hogy maximálisan szolgálják a főváros és környéke élők közel 3 millió embernek a természetnél szembeni közjóléti kielégítését.

Több szervezeti és személyi változás után 1994. január 1-től működnek mint rt. Sajnálatosan igen beszüntültek, gyakorlatilag megszűntek a korábbi külső pénzügyi források. Az erdőtervi lehetőségeiket napjainkban 70-80%-ban használják ki, mintegy bruttó 150-170 ezer m³/év faanyagot termelnek ki. Össz-létszámuk ma mindössze csak 800 fő körül van, termeléseiket 85-90%-ban vállalkozói formában oldják meg. Az árbevételeik meghaladja a 2 milliárd Ft-ot évente, olyan vállalkozásokat keresnek, amelyek az eredményeiket stabilizálják.

Ezek közül kiemelten került említésre a lepencei ásványvíz-kitermelés és hasznosítás.

Jelentős rentabilitás vadászati ágazattal rendelkeznek. Tíz hagyományos erdészeti, egy fafeldolgozó üzemük van. Pílisi sajátosság, hogy erdeik 30%-a gazdasági erdő, 70%-a valamilyen jellegű bioszféra rezervátum.

Dr. Balázs István miniszteri főtanácsos, FM Erdészeti Hivatal, igen érdekes előadást tartott a maganerdő-gazdálkodás jelenlegi helyzetéről és integrálódási törekveiről. Közismert, hogy az össz erdőterületből mintegy 40% (cca. 720-730 ezer hektár) került magánkézbe. A regisztrált új tulajdonosok száma megközelíti a 300 ezres létszámot. Sajnálatos dolog, hogy még ma is közel 245 ezer hektár a rendezetlen tulajdonú, gazdátlan erdők nagysága. Véleménye szerint nincs szervezett fukereskedelem a magántulajdonosok között. Sok próbálkozás indult, számtalan csatornán, évek kellene ahhoz, hogy a jelenleginél kedvezőbb és átgondoltabb kereskedelem alakuljon ki a megváltozott tulajdonviszonyok között. Rendkívül fontosnak tartotta a jövőt illetően, hogy a tulajdonba adás történjen meg, a felügyelőségek az üzemtervi erdőgazdálkodást indítsák el, ami lehetővé teszi szabálytalanságok esetén a felelősségrevonást is. Említést tett még arról, hogy az erdőfelújítások közül vannak még jelentősebb gondok a magánszférában, mintegy 9500 hektár területen.

Kőhalmi József, a Lepencei Fűrészüzem vezetője rövid tájékoztatást adott munkájáról. Kedvezőnek ítélte az idei bukkfűrők-értékesítésüket, közel 5000 m³-t 19 600,- Ft/m³ egységáron tudtak értékesíteni.

Szalkay György a meghívott miniszteri üzemeltetési illetékes távolléte miatt tájékoztatást adott az export monitoring rendszer eddigi tapasztalatairól. A jelenlévők általános véleménye alapján megfogalmazódott, hogy a korábbi gyakorlathoz képest sokkal bürokratikusabb, költséget és időt igénylő feladatot jelent ennek a gyakorlatnak a megvalósítása. Közös szándékunkat a FAGOSZ-szal egyeztetve megküldjük az FM Agrárrendtartási Hivatalnak felülvizsgálatra, amelynek alapvető célja a monitoring rendszer legkésőbb 1997. év végével való megszüntetése.

Az összejövetelen egyéb kereskedelmi kérelmek is megbeszélésre kerültek, nagyon sok értékes hozzászólás segítette munkánkat. (**Mézes Lajos**, **Sári Zsolt**, **Kenyeres Pál**, **Szabó Győző** stb.) Az összejövetelen igen nagy létszámmal, 42 fő vett részt.

Szalkay György

Tájékoztató

Az Erdőfeltárási Szakosztály 1997. június 17-18-án 21 fő részvételével a Nyárségi Erdészeti Rt. területén tartotta soros ülését. Az ülésen **Kovács Gábor** vezérigazgató tájékoztatott az rt. utolsó években elért eredményeiről, majd **Kakincis Lajos** termelési osztályvezető főmérnök ismertette a feltárási szerepét a fahasználat és faanyagmozgatás problémakörében ágyazva. Beszámolójából kiderült, hogy éves fahasználati tevékenységük 1200-1300 munkahelyen folyik, amelynek megközelítése megfelelő feltárással nélkül nem képzelhető el. A problémát később nehezebb, hogy a vevők és a vállalkozók csak azokat a területeket fogják megközelíteni, amelyek megfelelően feltártak, vagyis ese-

tenként pótkocsis tehérgépkocsikkal is könnyen járhatók. Bemutatta, hogy bár az rt. erdőterületének feltárásában a saját feltáráshálózat mellett jelentős szerepet játszanak a közutak és a járható nyiladékok is, a feltáráshálózat további kiépítéséről nem mondhatunk le. A feltárási gyakorlati problémáit a Gúthi Erdészet területén *Bartucz Péter* igazgató, a Fehérgyarmati Erdészet területén *Hajdú Lajos* igazgató ismertette. A két egymással eltérő adottságú terület erdőfeltárási problémái is különbözőek, amelyek más-más megoldást kívánnak. A homoktalajú térségekben az egyszerű földutak megfelelően szolgálják a szállítási biztonságát, míg a kötött talajú beregi területeken a feltárást és a meliorációt együttesen kell elvégezni.

A szakosztályülés végén a környék kulturális nevezetességeivel ismerkedtek meg a résztvevők.

Dr. Koszka Miklós

Az Erdőhasználati Szakosztály 1997. július 3-án a Kiszalárdi Erdőgazdaság Rt. Győri Erdészeténél tartott rendezvénynt „Értéknevelés nyeresés nemes nyárasokban” címmel.

A szakosztályülés résztvevőit a Győri Erdészetnél *Limp Tibor* erdészeti igazgató fogadta, majd a nyeresés elméleti kérdéseiről adott tájékoztatást.

Az Ászványráló körzetében tartott terepi bemutaton először a Győri Erdészetnél alkalmazott – nyeles kézi ágfűrészel végzett módszert tekintették meg a résztvevők. Ezt követően került sor az ausztriai „Forstliche Ausbildungsstätte Ort” tanárának (*Prof. dr. Wolfgang Jirikowski*) és szakoktatóinak (*Gerhard Bramberger* és *Franz Plasser*) igen színvonalas bemutatójára. Az osztrák vendégek a kézi ágfűrészek, az ágnyeső ollók, a nyeles helynyezőollók és a nyeles kézi ágfűrészek legkorszerűbb típusait mutatták be az érdeklődőknek. Nagy tetszést aratott az általuk kifejlesztett, lépcsőfokokként teleshközösen 3,8 m-re kitolható alumínium létra, amellyel 6 m magasságig, a nyeles kézi ágfűrészekhez képest ergonomiailag kedvezőbb módon végezhető el a nyeresés. A résztvevők maguk is kipróbálták a bemutatott kézi eszközöket.

A terepi program második részében a svájci gyártású *KS 31* típusú mászófűrészel 10 m magasságig végzett nyeresésre került sor. A fenyőben már jól bevált mászófűrészt most először volt alkalma nemes nyárasban is megtekinteni a hazai szakközönségnek. Meg kellett azonban állapítani, hogy a gép – jelen kivételében – még nem alkalmas a nyárasokban üzemszerűen végezhető munkára.

A bemutatók után a Győri Erdészet vadpörköltből készült ebéden látta vendégül a résztvevőket, amelyet igen hangulatos környezetben (az egyik holt Duna-ág mellett) fogyasztottunk el jóízűen. Az ebédet követően *Gólya János* adott tájékoztatást a nyeresés költségeire és a minőségjavulás következtében várható árbevétel-növekedésre vonatkozóan végzett modellezett számításairól. Ezeknek lényege, hogy a mai magyar viszonyok között, a nemes nyárasok időben elvégzett nyeresésére gazdaságilag csak a kézi eszközök megoldása jöhet szóba, és érdemleges hozamötöbbllet csak 40 cm-es célátmérő körül jelentkezik.

A résztvevők ezután megvitatták a látottakat. Az eszmecsereben hozzászóltak: *Limp Tibor*, *prof. dr. Rumpf János*, *Szőőr Levente*, *prof. dr. Wolfgang Jirikowski* és *Gólya János*. Végül a jelenlévők átvették a GRUBE cég ez alkalomra összekészített, hasznos eszközöket is tartalmazó ajándéksomagját.

Gólya János

Az OEE 35-ös FM Helyi Csoport – a korábbi évek gyakorlata szerint – a Szeniorokkal közösen tervezte éves tanulmányújtját.

A Zalaerdő Rt. OEE titkára, *Tihanyi Gyula* által szervezett és végigvezetett programon a tő melletti erdőgazdálkodás iránt érdeklődő résztvevők bepillantást nyehettek a Zalaerdő Rt. életébe.

– Láthattuk a nagykanizsai Csónakázó-tó környékének bejárása kapcsán, hogy mit eredményezhet a gondos közjóléti beruházás.

– Meggyőződhetünk arról, hogy a Letenyi Furnérumozó privatizációja napjainkban is pozitívan ítéltető meg. (Láttuk mennyi alapanyagot vesz meg az rt.-től, hány embernek ad munkát, mennyit fejlődött a privatizáció befejezése óta, melyek a további tervei, beruházási terveik stb.)

– Megesodálhattuk a Makovecz Imre által tervezett letenyei könyvtárat.

– *Dr. Várhelyi József* bemutatta, hogy kerítés nélkül is fel lehet erdészetélnél újítani a bükkösöket, hogy milyen május végén a Véyemi Ósbükkös, hogy miképp gondozzák a Budafai Arborétumot.

– A látóvalók mellett természetes több szakmai kérdéssről is véleménynt cseréltünk. Pl. a bükk-álgesztesedés okairól, a vadgazdálkodás anomáliáiról stb.

– Másnap *Horváth Ferenc*, termelési igazgató tájékoztatta a tanulmányút résztvevőit a Zalaerdő Rt. helyzetéről, gondjairól, sikereiről. Ezt követően Felsőerdőn a tölgy- és cseres állományok felújítását és az obornoki plantázs- és kísérleti ültetvényeket tanulmányozhattuk, majd betekintést nyertünk a „hegyi program” kapcsán a hobhykertek zalai világába is.

Köszönet illeti a Zalaerdő Rt. munkatársait a körültekintő program összeállításáért, a hangulatos lebonyolításért, a vendéglátásért.

Úgy érzem, nemcsak kellemes élményekkel, de rendkívül hasznos ismeretek megszerzésével is gazdagodtak azok, akik úgy döntöttek, majd számukra ezen a két napon egy erdészeti részvnyitársasággal történő ismerkedés a legfontosabb.

Virágh János

Matisz Ferenc 1997. június 20-án hunyt el, örök nyugalomra június 24-én helyezték a Sárospataki római katolikus temetőben, ahol családja, barátai és pályatársai kísérték utolsó útjára. Sírjánál *Cserép János*, az Északerdő Rt. vezérigazgatója mondott búcsúztatót.

Szakmai pályafutását 1967. augusztus 1-én kezdte az egykori Zemplén-hegységi Erdőgazdaság Háromhutai Erdészeténél hosszútöltőként.

Sorkatonai szolgálatának letöltése után 1971. március 1-vel a Borsodi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság Tolcsvai Erdészeténél kerülte vezető erdési beosztást kap. Példamutató magatartása és kiemelkedő szakmai munkája elismerésként 1980. január 1-vel erdőművelési műszaki vezetői, majd ágazatvezetői munkakörbe nevezik ki, ahol a Sárospataki Erdészeti Igazgatóság 1992. január 1-i megalakulásáig dolgozott, elsősorban a hegyvidéki természetes és mesterséges erdőfelújítások eredményes irányítójaként.

Tevékenységéért a földművelésügyi miniszter kintetésben részesítette.

Emellett az erdőgazdaság vezérigazgatója több alkalommal tünette ki és részesítette jutalomban. A Sárospataki Erdészeti Igazgatóságnál ugyancsak erdőművelési műszaki vezetői beosztásban folytatta munkáját, melynek során a hegyvidéki erdőfelújítások mellett a Bodrogközi sík vidéki mesterséges erdőfelújításainak elismert szakértőjeként is maradvandót alkotott.

Mindenzen szakmai sikereit és az Országos Erdészeti Egyesületben kifejtett eredményes tevékenységét az Országos Elnökség az elmúlt évi Vándorgyűlés alkalmával Elismerő Oklevéllel jutalmazta.

E havi számunk szerzői

Barátossy Gábor	FM	Budapest
Bajczy Péter	Erdészeti Rt.	Szombathely
Gabnai Ernő	Nyírerdő	Nyíregyháza
Járási Lőrinc	erdőmérnök	Miskolc
Jérôme René	erdőmérnök	Budapest
Molnár Sándor	Soproni Egyetem	Sopron
Szabó József	tanár	Szeged
Várhelyi István	erdőmérnök	Sopron

A lapban aláírás nélkül megjelenő fotókat Pápai Gábor készítette.

Cikkeink a szerzők személyes véleményét tükrözik, amely nem feltétlenül azonos a szerkesztőség véleményével.

A felkérés nélkül beküldött kéziratokat és fotókat a szerkesztőség lehetőség szerint gondozza és közli.

A szerzői honoráriumok kifizetésével kapcsolatos rendelkezések miatt felhívjuk szerzőink figyelmét, hogy a cikk, fotó, grafika stb. megjelenését követően szíveskedjenek a szerkesztőséggel a nevüket, lakcímüket, születési dátumukat, adószámukat (azonosító jelüket), és a nyugdíjasoknál a törzsszámot is közölni.

A beérkezett adatok alapján kötött felhasználási szerződést követően negyedévenként utaljuk ki a honoráriumokat.

A fentiek 1997. januártól érvényesek!

Örömmel tájékoztatjuk Önt arról, hogy a Real Trend Kft. beindította a kanadai védőfelszerelési termékek csoportját, mely magas minőségű árut jelent alacsony áron.

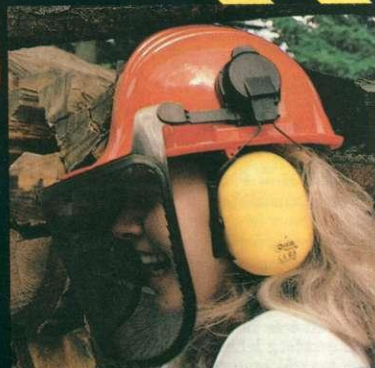
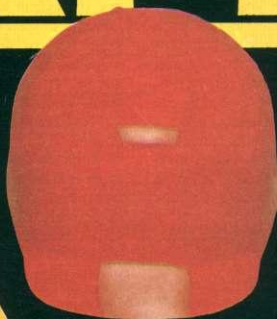
Termékeink kiválasztásakor figyelem előtt tartottuk a hazai igényeket, s így egy olyan kínálattal rendelkezünk, melyben Ön is megtalálhatja azt amit keres.

ÁRAINK A LEGKEDVEZŐBBEK MAGYARORSZÁGON!
Törzsvásárlók részére, valamint nagybani megrendelés esetén kedvezményt biztosítunk!

REAL TREND KFT.

„Kanada
Magyarország
szívében”

Áraink: Védősisakok már nettó 800 Ft-tól.

A teljes védelem:
sisak, fülvédő, arcvédőrács 4900 Ft-tól.

REAL-TREND KFT.

1072 Budapest Nyár u. 82. Tel./Fax: (36-1) 281-8778, (36-1) 842-1786